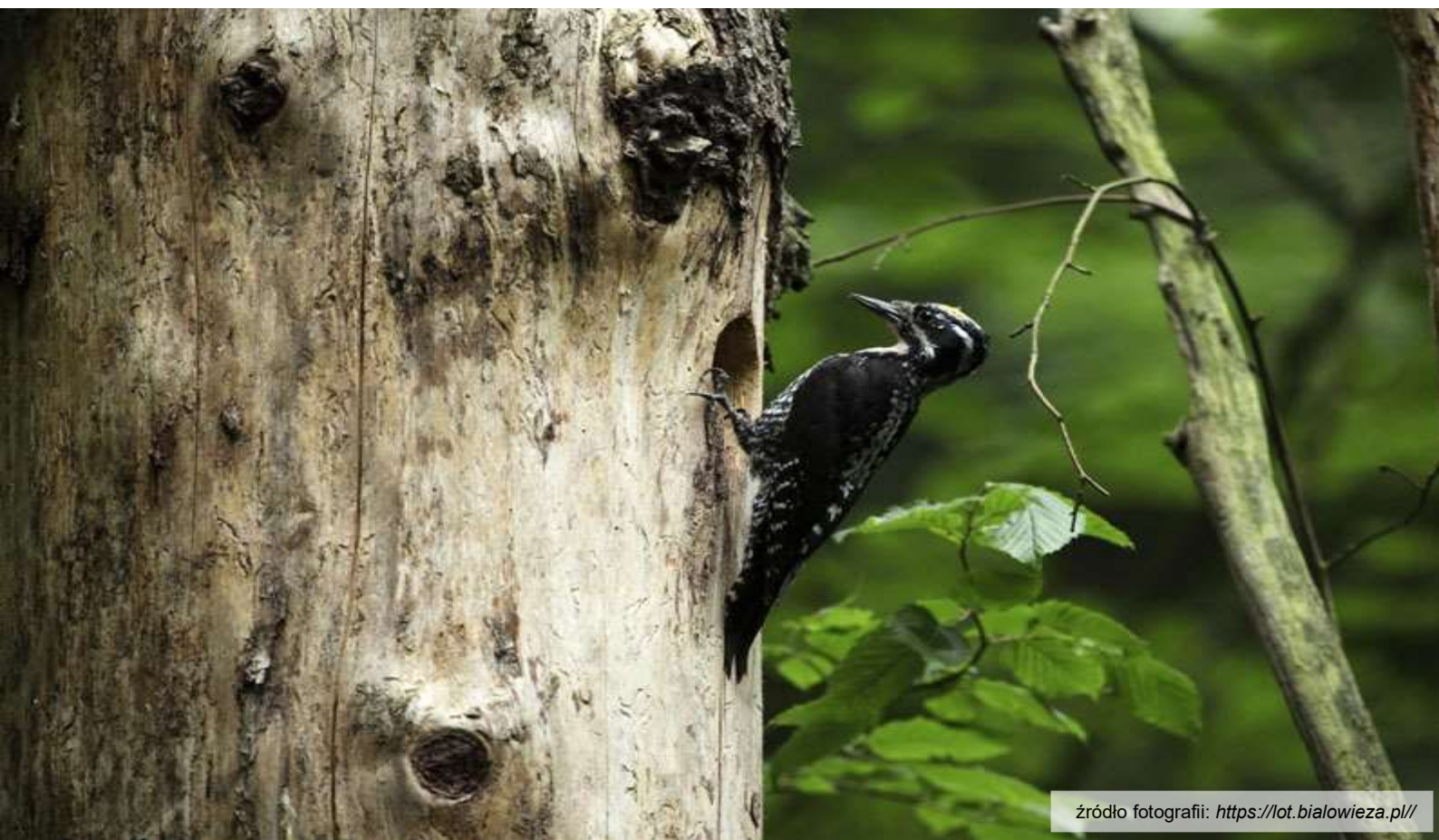

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

przeprowadzana w ramach
Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko
dla projektu

**„PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU
GMIN POWIATU HAJNOWSKIEGO I POWIATU HAJNOWSKIEGO
NA LATA 2022-2030”**

źródło fotografii: <https://lot.bialowieza.pl/>

Wykonawca:

PHENO:ORIZON

Pheno Horizon OLP Sp. z o.o.

Autor PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

do projektu Ponadlokalnej Strategii Rozwoju

Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2022:

mgr inż. Justyna Borkowska

data sporządzenia *Prognozy*:

10.08.2023 r.

Hajnówka – Łódź
- sierpień 2023

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
1.1. PODSTAWY PRAWNE I CEL PROGNOZY	5
1.2. ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY	5
1.3. ZASTOSOWANE METODY I WYKORZYSTANE MATERIAŁY	7
1.4. NAPOTKANE PROBLEMY I BRAKI INFORMACJI	8
2. ANALIZA PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU GMIN POWIATU HAJNOWSKIEGO I POWIATU HAJNOWSKIEGO NA LATA 2022-2030	8
2.1. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELECH PROJEKTU STRATEGII	8
2.2. POWIĄZANIA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	11
3. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU	19
3.1 CHARAKTERYSTYKA I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA OBSZARU PARTNERSTWA19	
<i>Położenie administracyjne i fizyczno-geograficzne</i>	<i>19</i>
<i>Surowce naturalne.....</i>	<i>22</i>
<i>Rzeźba terenu.....</i>	<i>24</i>
<i>Warunki klimatyczne</i>	<i>25</i>
<i>Wody powierzchniowe</i>	<i>26</i>
<i>Wody podziemne</i>	<i>30</i>
<i>Gleby</i>	<i>31</i>
<i>Flora.....</i>	<i>31</i>
<i>Fauna</i>	<i>32</i>
<i>Ochrona gatunkowa.....</i>	<i>33</i>
<i>Korytarze ekologiczne.....</i>	<i>43</i>
<i>Dziedzictwo i zasoby kulturowe.....</i>	<i>46</i>
3.2. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	51
<i>Zanieczyszczenie wód powierzchniowych.....</i>	<i>51</i>
<i>Zanieczyszczenie wód podziemnych.....</i>	<i>55</i>
<i>Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.....</i>	<i>57</i>
<i>Zagrożenie hałasem.....</i>	<i>58</i>
<i>Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym.....</i>	<i>59</i>
<i>Zagrożenie środowiska przez odpady.....</i>	<i>60</i>
<i>Zagrożenie poważnymi awariami.....</i>	<i>63</i>
3.2. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIEŃNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY	65
3.3. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU RELIAZAJI PROJEKTU PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU	66
4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU	68
4.1. CELE WYNIKAJĄCE Z POLITYKI UNIJNEJ	68
4.2. CELE WYNIKAJĄCE Z POLITYKI DOKUMENTÓW KRAJOWYCH	70
4.3. CELE WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW REGIONALNYCH.....	72

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

4.4. CELE WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW RÓWNOLEGLYCH	75
5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE.....	76
5.1. ODDZIAŁYWANIE CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH W STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	77
5.2. CHARAKTER ODDZIAŁYWAŃ SKUTKÓW REALIZACJI STRATEGII NA ŚRODOWISKO. 92	
5.3. MOŻLIWOŚĆ POWSTANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZAWSZE ZNACZĄCO LUB MOGĄCYCH POTENCJALNIE ZNACZĄCO ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	93
6. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU.....	96
7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	103
8. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	104
9. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU	105
10. PODSUMOWANIE	106
11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	107
12. INFORMACJA O RODZAJACH DOKUMENTÓW UWZGLĘDNIONYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	111
13. ZAŁĄCZNIKI	114

1. WPROWADZENIE

1.1. PODSTAWY PRAWNE I CEL PROGNOZY

Konieczność sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko do projektów dokumentów strategicznych – programów, planów i polityk wynika z *art.46 oraz art.51 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 r. poz. 1029 ze zm.)*. Zgodnie z przepisami ww. ustawy, organ opracowujący projekt strategii jest zobowiązany do sporządzenia dokumentacji prognozy oddziaływania na środowisko oraz prowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społecznym.

Celem wykonania *Prognozy oddziaływania na środowisko projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*** jest ocena aktualnego stanu środowiska przyrodniczego, problemów środowiskowych obszaru Powiatu Hajnowskiego, a także identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji projektu *Strategii*, ocena ich natężenia oraz wskazanie ewentualnych działań zapobiegających, minimalizujących lub kompensacyjnych. Realizacja wskazanego celu została wykonana na poziomie szczegółowości adekwatnym do poziomu szczegółowości projektu *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*.

1.2. ZAKRES MERYTORYCZNY PROGNOZY

Zakres *Prognozy oddziaływania na środowisko* wynika z *art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Prognoza zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora o spełnieniu wymagań, o których mowa w *art. 74a ust. 2*, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora.

Ponadto *Prognoza* określa, analizuje i ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, unijnym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:
 - różnorodność biologiczną,
 - ludzi,
 - zwierzęta,
 - rośliny,
 - wodę,
 - powietrze,
 - powierzchnię ziemi,
 - krajobraz,
 - klimat,
 - zasoby naturalne,
 - zabytki,
 - dobra materialne

z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

Prognoza przedstawia również:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Przy opracowaniu niniejszej *Prognozy oddziaływania na środowisko* przyjęto zakres określony w art. 51 *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (OOŚ)*. Zgodnie z art. 52 ww. ustawy stopień szczegółowości informacji zawartych w prognozie oddziaływania na środowisko dostosowany jest do stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu ***Ponadlokalnej***

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030.
Prognoza została opracowana stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metody oceny.

Zgodnie z wymogami *Ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (OOŚ)*, przed przystąpieniem do sporządzenia niniejszego opracowania wystąpiono o uzgodnienie stanowiska w sprawie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do następujących instytucji:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku (pismo Gminy Miejskiej Hajnówka syg. PG.033.14.1.2023 z dn. 10.07.2023 r.)
- Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku (pismo Gminy Miejskiej Hajnówka syg. PG.033.14.2.2023)

Zakres i stopień szczegółowości niniejszej *Prognozy oddziaływania na środowisko* został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku (pismo WOOS.411.4.2023.JK z dnia 20 lipca grudnia 2023 r.) oraz z Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (pismo NZ.0523.46.2023 z dnia 17 lipca 2023 r.)

Ponieważ realizacja części celów **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** może wyznaczać ramy do późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, podczas analiz uwzględniono także zapisy *Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2021 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz.1839)*. W zakresie ochrony przyrody uwzględniono *ustawę z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*.

1.3. ZASTOSOWANE METODY I WYKORZYSTANE MATERIAŁY

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w logiczną całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń *Strategii*. Podczas oceny potencjalnych oddziaływań zastosowano metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Przy ocenie przewidywanych zmian w środowisku wywołanych realizacją postanowień *Strategii* oparto się również o metodę analizy trendu – umożliwiającą ocenę stanu zasobów i ekosystemu w danej perspektywie czasowej. Poza opisem potencjalnych i typowych oddziaływań, jakie mogą nastąpić na skutek realizacji projektowanego dokumentu wykonano również ocenę i identyfikację znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych celów w formie tabeli - tzw. macierzy oddziaływania na środowisko. Macierz oddziaływania na środowisko stanowi syntetyczne zestawienie możliwych pozytywnych bądź negatywnych oddziaływań ocenianych zadań na środowisko naturalne. Macierz stanowi **ZAŁĄCZNIK NR 1** do niniejszego opracowania.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

*Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w tym kontekście - stopień ogólności (lub szczegółowości) ustaleń *Strategii*.*

1.4. NAPOTKANE PROBLEMY I BRAKI INFORMACJI

Istotną kwestią, która ma wpływ na ostateczną formę sporządzanej prognozy oddziaływania na środowisko, jest ogólny charakter projektowanego dokumentu. Strategia rozwoju w wielu przypadkach nie identyfikuje rodzaju przedsięwzięć, a przede wszystkim ich skali, zasięgu oraz dokładnej lokalizacji. W związku z tym dokonane w prognozie oddziaływania na środowisko analizy mają charakter głównie teoretyczny. Określono wyłącznie typy projektów, jakie mogą potencjalnie zostać zrealizowane na obszarze Partnerstwa oraz sformułowano ogólne wnioski dotyczące środowiskowych skutków ich realizacji. Analizy o wyższym stopniu szczegółowości oraz dokładniejsze oceny wpływu poszczególnych działań na środowisko naturalne mogą zostać dokonane dopiero na etapie pozyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (jeżeli będzie wymagana). Wówczas charakter poszczególnych działań oraz ich lokalizacja zostanie określona precyzyjnie, co pozwoli na dokładne określenie możliwych oddziaływań na środowisko z uwzględnieniem przyrodniczych uwarunkowań zidentyfikowanych w danej lokalizacji.

2. ANALIZA PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU GMIN POWIATU HAJNOWSKIEGO I POWIATU HAJNOWSKIEGO NA LATA 2022-2030

2.1. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELECH PROJEKTU STRATEGII

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 jest istotnym dokumentem z perspektywy funkcjonowania poszczególnych gmin powiatu, jak i całego Powiatu Hajnowskiego. Dokument nakreśla obszary priorytetowe, średniookresowe i długofalowe cele rozwoju, a także określa kierunki działań, które powinny być podejmowane przez władze gmin i powiatu. *Strategia* przedstawia również wizję rozwoju, czyli stan docelowy, do którego władze samorządowe powinny dążyć poprzez wdrażanie rekomendowanych działań sformułowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych. Osiągnięcie założonych celów wymaga prowadzenia systematycznego monitoringu realizacji poszczególnych celów rozwojowych. W związku z tym *Strategia* wskazuje koncepcję uwzględniającą mechanizmy efektywności procesu realizacji przyjętych zamierzeń.

W *Strategii* wyznaczono cele strategiczne (główne) oraz operacyjne (szczegółowe), których osiągnięcie pozwoli zrealizować misję, stanowiącą odzwierciedlenie wizji (pożądanego stanu jednostki). W konsekwencji *Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* jest kompleksowym narzędziem wspierania rozwoju gmin i powiatu, służącym do świadomego, efektywnego oraz użytecznego wykonywania realnych zadań, których wdrażanie pozwala kreować przyszłość jednostki i osiągnąć jej oczekiwany stan, wizerunek.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Projektowany dokument ma charakter kierunkowy i nie wskazuje konkretnych zadań ani nie precyzuje dokładnej lokalizacji działań.

Wizja przedstawiona w *Strategii* to:

*Obszar Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego
jest miejscem dostępnym, bezpiecznym, zielonym, ambitnym, innowacyjnym
i wykorzystującym do budowania swojej marki unikatowe wartości przyrodnicze
i kulturowe, dbając o nie i zachowując dla przyszłych pokoleń*

Misja przedstawiona w *Strategii* to:

*Misją Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego
jest wykorzystanie posiadanych potencjałów do aktywnego rozwoju, wydobycie inteligentnych,
innowacyjnych funkcji z kreowaniem racjonalnych możliwości zagospodarowania przestrzeni,
poszanowaniem jakości środowiska i uwzględnieniem potrzeb jej mieszkańców oraz gości*

W celu osiągnięcia stanu docelowego (tj. wizji) przy wykorzystaniu sposobów na jego osiągnięcie wskazanych w misji, w projektowanej *Strategii* sformułowano następujące cele strategiczne:

- I. **Obszar inteligentny, ambitny, zasilany naturą**
- II. **Unikatowe wartości Puszczy Białowieskiej utrzymane dla przyszłych pokoleń**
- III. **Przestrzeń dostępna i funkcjonalna, zagospodarowana w sposób zrównoważony, przyjazna dla ludzi i środowiska**
- IV. **Wpuszczeni w turystykę**
- V. **Region kulturalny z natury**
- VI. **Aktywne społeczeństwo i sprawne instytucje.**

W obrębie każdego z tych celów będą realizowane cele operacyjne, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1. Cele strategiczne oraz cele operacyjne określone w *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*

Cele strategiczne	Cele operacyjne
1. OBSZAR INTELIGENTNY, AMBITNY, ZASILANY NATURĄ	1.1. Zbudowanie przewagi konkurencyjnej na bazie produktów lokalnych w oparciu o przemysł rolno-spożywczy
	1.2. Nadanie obszarowi roli unikatowego centrum wiedzy o przyrodzie
	1.3. Wykorzystanie zasobów naturalnych dla rozwoju branży medycznej i terapii przyrodą
	1.4. Wprowadzanie eko-innowacji i dążenie do osiągnięcia samowystarczalności

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Cele strategiczne	Cele operacyjne
2. UNIKATOWE WARTOŚCI PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ UTRZYMANE DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ	1.5. Wspieranie przedsiębiorczości artystów i wytwórców
	1.6. Pobudzanie przedsiębiorczości mieszkańców i tworzenie perspektyw rozwojowych
3. PRZESTRZEŃ DOSTĘPNA I FUNKCJONALNA, ZAGOSPODAROWANA W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY, PRZYJAZNA DLA LUDZI I ŚRODOWISKA	2.1. Optymalne wykorzystywanie statusu obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO
	2.2. Prowadzenie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji regionu Puszczy Białowieskiej w Unii Europejskiej
4. WPUSZCZENI W TURYSTYKĘ	3.1. Poprawa ładu przestrzennego i ochrony środowiska poprzez rozwój planowania przestrzennego
	3.2. Rozwijanie zrównoważonej mobilności
	3.3. Wzmacnianie dostępności terytorialnej
	3.4. Wzmacnianie procesów ochrony środowiska i wspieranie działań na rzecz klimatu
5. REGION KULTURALNY Z NATURY	4.1. Budowanie spójnej oferty turystycznej regionu
	4.2. Wydłużanie sezonu turystycznego
	4.3. Sieciowanie usług z zakresu turystyki – współpraca, koordynacja, animacja oferty turystycznej (zarządzanie w turystyce)
6. AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO I SPRAWNE INSTYTUCJE	5.1. Budowanie Krainy Otwartej Kultury (infrastruktura, miejsca)
	5.2. Organizowanie wydarzeń kulturalnych Wszelchstronnie utalentowani
	5.3. Budowanie sieci miejsc spotkań z kulturą (koordynacja i profesjonalizacja oferty)
	5.4. Wspieranie rozwoju edukacji i promowanie innowacji w kulturze
	5.5. Sieciowanie usług z zakresu kultury - współpraca, koordynacja, animacja oferty kulturalnej (zarządzanie w kulturze)
6. AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO I SPRAWNE INSTYTUCJE	6.1. Doskonalenie kapitału ludzkiego
	6.2. Rozwijanie usług zwiększających autonomię funkcjonowania społecznego, aktywizacja społeczna, wzmacnianie wspólnotowości i tożsamości ponadlokalnej
	6.3. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych w zakresie zarządzania rozwojem
	6.4. Rozwijanie marketingu terytorialnego

2.2. POWIĄZANIA STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Przeanalizowano zapisy następujących dokumentów unijnych, krajowych, regionalnych i powiatowych:

STRATEGICZNE DOKUMENTY UNIJNE

Nowa Strategia leśna UE 2030 – zrównoważona gospodarka leśna w Europie przyjęta przez Parlament Europejski 13 września 2022 r. Głównym celem wskazanym w niniejszym dokumencie jest sprostanie wyzwaniom, licznym obciążeniom na jakie narażone są lasy, a które wynikają z procesów naturalnych, jak i presji człowieka, a także wykorzystanie potencjału lasów z poszanowaniem zasady pomocniczości, najlepszych dostępnych dowodów naukowych i wymogów dotyczących lepszego stanowienia prawa. Strategia podkreśla istotność osiągnięcia do 2050 r. zrównoważonej, neutralnej dla klimatu gospodarki, przy jednoczesnym zapewnieniu odporności, odtwarzania i ochrony wszystkich ekosystemów. W dokumencie wyszczególniono następujące cele:

1. Wspieranie społeczno-gospodarczych funkcji lasów na rzecz dobrze prosperujących obszarów wiejskich oraz pobudzanie biogospodarki opartej na lasach w granicach zrównoważonego rozwoju
 - 1.1. Wspieranie zrównoważonej biogospodarki leśnej na rzecz trwałych produktów drzewnych
 - 1.2. Zapewnienie zrównoważonego wykorzystania zasobów drewnopochodnych do produkcji bioenergii
 - 1.3. Promowanie biogospodarki opartej na niedrzewnych produktach leśnych, w tym ekoturystyki
 - 1.4. Rozwijanie umiejętności i wzmacnianie pozycji obywateli w dziedzinie zrównoważonej biogospodarki opartej na lasach
2. Ochrona, odbudowa i powiększanie lasów w UE w celu przeciwdziałania zmianie klimatu, odwrócenia procesu utraty bioróżnorodności oraz zapewnienia odpornych i wielofunkcyjnych ekosystemów leśnych
 - 2.1. Ochrona ostatnich zachowanych w UE lasów pierwotnych i starodrzewów
 - 2.2. Zapewnienie odbudowy lasów i wzmocnienie zrównoważonej gospodarki leśnej w celu przystosowania się do zmiany klimatu i zwiększenia odporności lasów
 - 2.3. Ponowne zalesianie i zalesianie lasów o dużej różnorodności biologicznej
 - 2.4. Zachęty finansowe dla właścicieli i zarządców lasów w celu poprawy ilości i jakości lasów w UE
3. Strategiczne monitorowanie, sprawozdawczość i gromadzenie danych w zakresie lasów
4. Kompleksowy program badań naukowych i innowacji na rzecz poprawy wiedzy o lasach
5. Spójne ramy gospodarki leśnej UE sprzyjające włączeniu społecznemu
6. Zintensyfikowanie wdrażania i egzekwowania obowiązującego dorobku prawnego UE

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 wypełnia cele przedstawione w Nowej Strategii leśnej UE 2030 poprzez implementację działań na rzecz odpowiedzialnego, zrównoważonego rozwoju. *Ponadlokalna*

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Strategia Rozwoju podkreśla wagę pobudzenia gospodarczego, przy jednoczesnej ochronie i poszanowaniu środowiska, m.in. za pomocą kreowania przedsiębiorczości przyjaznej przyrodzie, eko-innowacji i zielonych technologii. Wskazuje również na możliwość wykorzystania unikalnych zasobów przyrodniczych w celu zbudowania marki kojarzącej cały obszar Powiatu Hajnowskiego z naturą, świadomości ekologiczną i edukacją przyrodniczą, a także na prowadzenie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji regionu Puszczy Białowieskiej w Unii Europejskiej.

STRATEGICZNE DOKUMENTY KRAJOWE

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (perspektywa do 2030 r.) (SOR), przyjęta uchwałą M.P. 2017 poz. 260 przez Radę Ministrów dnia 14 lutego 2017 r. Celem głównym wskazanym w niniejszym dokumencie jest: „*Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*”. W dokumencie wyszczególniono następujące cele szczegółowe:

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:
 - reindustrializacja – wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji;
 - rozwój innowacyjnych firm – zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych.
małe i średnie przedsiębiorstwa – przemiany strukturalne sektora, nowe formy działania i współpracy, nowoczesne instrumenty wsparcia;
 - kapitał dla rozwoju – trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych;
 - ekspansja zagraniczna – zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki, zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie.
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony:
 - spójność społeczna – poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne; wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy;
 - rozwój zrównoważony terytorialnie – zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów; wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe; podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.
 - prawo w służbie obywatelom i gospodarce – uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli;
 - instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem – inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

przedsiębiorstw; budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego;

- e-państwo – cyfrowe państwo usługowe;
- finanse publiczne – stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne;
- efektywność wykorzystania środków UW – wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 wpisuje się w założenia przedstawione w SOR poprzez wdrożenie działań na rzecz rozwoju zrównoważonego, opartego na współpracy, partnerstwie mieszkańców, władz i sektora przedsiębiorstw. *Strategia* podkreśla wagę efektywnego zarządzania zasobami, wprowadzania rozwiązań zgodnych z ideą ekonomii cyrkularnej, zwiększania innowacyjności, co pozytywnie wpłynie na ograniczenie zanieczyszczenia środowiska i konkurencyjność przedsiębiorstw.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta przez Radę Ministrów dnia 13 grudnia 2011 r., uchylona na mocy nowelizacji *ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378)*. Z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego *KPZK 2030* była istotnym dokumentem szczebla krajowego. W przyszłości zostanie ona zastąpiona koncepcją rozwoju kraju. W *KPZK* wyznaczono następujące cele:

- podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności;
- poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez m.in. wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów;
- poprawa dostępności terytorialnej kraju poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego;
- przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego, m.in. poprzez: budowę zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.

Celem strategicznym w niniejszym dokumencie jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych. Wskazano w nim sześć głównych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. **Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** wpisuje się w założenia koncepcji z uwagi na działania dotyczące ochrony środowiska, w tym unikatowych wartości Puszczy Białowieskiej, ale także z uwagi na kwestie gospodarcze – dążenie do pobudzenia i wzrostu przedsiębiorczości na całym obszarze Powiatu poprzez wykorzystywanie potencjałów endogenicznych.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. została przyjęta przez Radę Ministrów 24 września 2019 r. Głównym celem krajowej polityki transportowej wskazanej w dokumencie jest zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego. Kierunki interwencji wskazane w dokumencie to:

- budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce;
- poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym;
- zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności;
- poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów;
- ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko;
- poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego wpisuje się w proponowane kierunki m.in. poprzez usprawnienie komunikacji publicznej i połączeń międzygminnych, promowanie zachowań komunikacyjnych zgodnych z ideą zrównoważonego rozwoju, a także rozwój i zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w komunikacji. Polepszenie jakości środków transportu zbiorowego i wdrażanie innowacji pozytywnie wpłynie na wzmacnianie dostępności terytorialnej oraz minimalizację presji na środowisko.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 stanowi podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszenie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów. Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.

W dokumencie wyznaczono następujące cele szczegółowe:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym.
 - 1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych;
 - 1.2. Zwiększenie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze;
 - 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska;
 - 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;
 - 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.
 - 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;
 - 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;
 - 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach;

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.
 - 3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem;
 - 3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym;
 - 3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych;
 - 3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej;

Cele określone w **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** są spójne z założeniami *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030*. Podkreślają one znaczenie poprawy jakości funkcjonowania instytucji publicznych w zakresie zarządzania rozwojem, wzmacniania wspólnotowości i ponadlokalnej tożsamości, a także budowaniu przewag konkurencyjnych na bazie endogenicznych potencjałów. Całość działań podjętych w ramach realizacji *Strategii* wpłynie na wzmocnienie szans rozwojowych obszaru Partnerstwa.

STRATEGICZNE DOKUMENTY REGIONALNE

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030, przyjęta *Uchwałą Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.* W dokumencie wyodrębniono trzy cele strategiczne, których realizacja prowadzi do osiągnięcia określonej w *Strategii* wizji rozwoju województwa:

1. Dynamiczna gospodarka
 - 1.1. Przemysły przyszłości
 - 1.2. Podlaski system otwartych innowacji
 - 1.3. Lokalna przedsiębiorczość
 - 1.4. Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego
2. Zasobni mieszkańcy
 - 2.1. Kompetentni mieszkańcy
 - 2.2. Aktywni mieszkańcy
 - 2.3. Przestrzeń wysokiej jakości
3. Partnerski region
 - 3.1. Dobre zarządzanie
 - 3.2. Kapitał społeczny
 - 3.3. Partnerstwo międzynarodowe i ponadregionalne
 - 3.4. Gościnny region

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 wskazuje na działania z zakresu wzmacniania potencjału rodzimych przedsiębiorstw, wykorzystywania zasobów naturalnych dla rozwoju inteligentnych specjalizacji regionu, wdrażania strategii ekonomii cyrkularnej w biznesie i funkcjonowaniu JST, działania na rzecz umiędzynarodowienia regionu i podejmowania współpracy m.in. z krajami wschodnimi, a także rozwoju kompetencji mieszkańców i ich aktywizacji. W ten sposób *Strategia* odpowiada na strategiczne cele założone w *Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030*.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Plan zagospodarowania województwa podlaskiego przyjęty Uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r. poz.2777). System celów polityki przestrzennej zagospodarowania województwa obejmuje cel strategiczny i pięć celów częściowych, które stanowią jego rozwinięcie oraz odnoszą się do kluczowych elementów zagospodarowania województwa, w tym jego obszarów funkcjonalnych. W dokumencie wskazano następujące cele szczegółowe:

1. Zwiększenie konkurencyjności miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków – wojewódzkiego Białegostoku, subregionalnych Łomży i Suwałk oraz powiatowych w zakresie jakości: infrastruktury, funkcji ponadlokalnych publicznych, potencjału gospodarczego, powiązań funkcjonalnych zewnętrznych i struktur przestrzennych zagospodarowania.
2. Wzmocnienie spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego.
3. Poprawa dostępności terytorialnej zewnętrznej i wewnętrznej województwa podlaskiego, poprzez rozwój infrastruktury transportowej, ze zmniejszeniem kosztów środowiskowych, oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej.
4. Osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych oraz racjonalne użytkowanie ich zasobów.
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego, naturalne i awariami przemysłowymi oraz zdolności obronnych i ochronnych.

Celem strategicznym ustalonym w PZPWP jest: *“zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni województwa podlaskiego, sprzyjające rozwojowi społeczno-gospodarczemu, spójności społecznej i terytorialnej, konkurencyjności oraz wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i położenia przygranicznego”*. **Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** wpisuje się we wszystkie cele szczegółowe ujęte w dokumencie, skupiając się na zwiększeniu konkurencyjności Powiatu, wzmocniania spójności i dostępności terytorialnej, prowadzeniu działań adaptacji do zmian klimatu, a także optymalnego wykorzystywania statusu obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021-2027+ (RIS 2027+) przyjęty Uchwałą Nr 236/4257/2021 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 24 listopada 2021 r. W dokumencie obrano cztery cele szczegółowe, dla których podstawą były cele strategiczne wyznaczone w *Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030*.

1. Kapitał ludzki dla innowacji
2. Przedsiębiorczość w powiązaniu z innowacyjnością
3. Konkurencyjność poprzez inwestycje

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

4. Powiązania krajowe i międzynarodowe

Cele wskazane w RIS 2027+ koncentrują się na wzroście aktywności innowacyjnej oraz zwiększeniu liczby przedsiębiorstw w regionie. **Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** uwzględnia działania z zakresu rozwoju przedsiębiorczości poprzez m.in. tworzenie nowych terenów inwestycyjnych, promocję przedsiębiorców sektora zielonych technologii, wsparcie do tworzenia zorganizowanych grup producenckich, rozwój nowych, innowacyjnych, ważnych dla regionu profili zawodowych i modeli kształcenia, stymulowanie współpracy na linii nauka – gospodarka oraz rozwijanie współpracy na arenie międzynarodowej.

Regionalny plan transportowy województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030), przyjęty Uchwałą Nr 250/4509/2022 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 10 lutego 2022 r. to dokument, który w oparciu o diagnozę sytuacji transportowej formułuje cele rozwoju sektora transportu w województwie podlaskim. Jest pogłębieniem celów zawartych w **Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030**. Cele podstawowe zawarte w dokumencie to:

1. Integracja funkcjonalna regionu w skali kraju i Europy.
2. Wewnętrzna integracja transportowa regionu.
3. Ograniczenie zagrożenia wykluczeniem transportowym.
4. Dalszy rozwój układów komunikacyjnych obszarów funkcjonalnych.
5. Upowszechnienie rozwiązań intermodalnych.

Wszystkie z powyższych celów są powiązane z celami zaplanowanymi dla projektowanej **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030**. Co więcej, w Planie określono dwa kluczowe cele horyzontalne, na które również odpowiada **Strategia**:

- A. Minimalizacja negatywnego wpływu na globalne zmiany klimatyczne oraz oddziaływania na środowisko regionu, w tym ograniczenie emisji, zmiany modalne oraz rozwiązanie problemu krzyżowania się na terenie województwa korytarzy transportowych i ekologicznych.
- B. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym i kolejowym.

INNE DOKUMENTY PONADLOKALNE

Strategia Terytorialna Partnerstwa Południowo-Wschodniego Podlasia to dokument stanowiący element planowania strategicznego na poziomie ponadlokalnym, łączącym 31 jednostek samorządu terytorialnego. Strategia formułuje wspólne wyzwania i sposoby wykorzystywania głównych potencjałów, którymi dysponuje niniejszy obszar w przyjętym horyzoncie czasowym do 2027 roku. Cele wskazane w dokumencie to:

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

1. Wysokiej jakości łatwo dostępna przestrzeń
 - 1.1. Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez działania na rzecz ochrony środowiska
 - 1.2. Realizacja działań badawczych i wdrożeniowych oraz edukacyjnych na rzecz ochrony środowiska
 - 1.3. Podnoszenie dostępności komunikacyjnej
 - 1.4. Rozwój infrastruktury społecznej
 - 1.5. Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa
 - 1.6. Kształtowanie ładu przestrzennego poprzez rozwój planowania przestrzennego
2. Konkurencyjna gospodarka
 - 2.1. Zwiększenie atrakcyjności Zwiększenie atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej poprzez rozwój oferty turystycznej oraz promowanie marki obszaru
 - 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości
 - 2.3. Kształtowanie nowoczesnego rynku pracy
 - 2.4. Podnoszenie poziomu cyfryzacji
 - 2.5. Wspieranie rozwoju sektora rolno-spożywczego, ze szczególnym uwzględnieniem żywności ekologicznej i żywności wysokiej jakości na bazie lokalnie pozyskiwanych surowców
3. Silny kapitał społeczny i ludzki
 - 3.1. Rozwój wysokiej jakości oferty edukacyjnej i szkoleniowej – na wszystkich etapach życia
 - 3.2. Podnoszenie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych
 - 3.3. Aktywizacja społeczna, społeczno-zawodowa i obywatelska
 - 3.4. Wspieranie rozwoju oferty i działalności kulturowej oraz artystycznej

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 uwzględnia działania na rzecz ogólnodostępnych przestrzeni wysokiej jakości, budowaniu przewag konkurencyjnych oraz rozwoju kapitału społecznego i ludzkiego. Wobec tego, stwierdza się zgodność celów projektowanej *Strategii* z założeniami dokumentu Strategii Terytorialnej Partnerstwa Południowo-Wschodniego Podlasia.

Podsumowując, przeprowadzona analiza spójności dokumentów strategicznych potwierdza, że opracowana *Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* jest zgodna z celami wskazanymi w dokumentach unijnych, krajowych, regionalnych oraz ponadlokalnych.

3. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU *PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU*

3.1. CHARAKTERYSTYKA I FUNKCJONOWANIE ŚRODOWISKA OBSZARU PARTNERSTWA

Położenie administracyjne i fizyczno-geograficzne

Obszar Partnerstwa obejmuje teren Powiatu Hajnowskiego oraz 9 gmin położonych w jego granicach, tj.

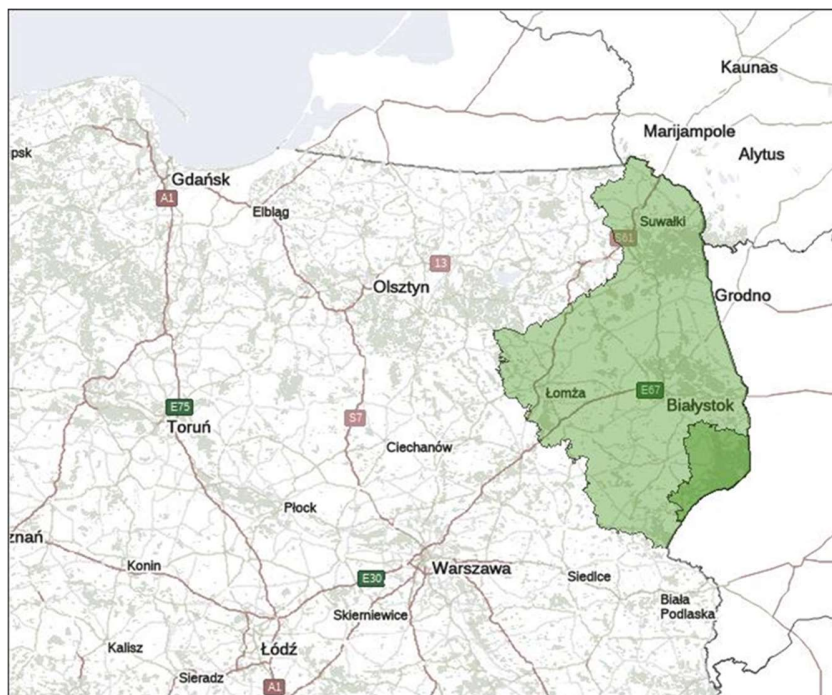
- 1 gminę miejską: miasto Hajnówka
- 1 gminę miejsko-wiejską: Gmina Kleszczele
- 7 gmin wiejskich: Białowieża, Czeremcha, Czyże, Dubicze Cerkiewne, Hajnówka, Narew i Narewka.

Siedzibą władz powiatowych i głównym ośrodkiem gospodarczym w Powiecie Hajnowskim jest Hajnówka.

Obszar Partnerstwa zlokalizowany jest w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego. Wschodnia granica powiatu pokrywa się z granicą kraju oraz zewnętrzną granicą Unii Europejskiej. Powiat Hajnowski graniczy:

- od północy z Powiatem Białostockim (z gminami: Michałowo, Zabłudów)
- od zachodu z Powiatem Bielskim (z gminami: Bielsk Podlaski, Orla, Boćki,)
- od południa z Powiatem Siemiatyckim (z gminami: Milejczyce, Nurzec Stacja)
- od wschodu z Białorusią.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Rysunek 1 Położenie obszaru Partnerstwa w kraju i w województwie.

Położenie względem większych ośrodków miejskich charakteryzuje stosunkowo niewielka odległość od stolicy województwa. Większość gmin należących do Partnerstwa dzieli od Białegostoku ok. 60 km. Dojazd z obszaru Partnerstwa do stolicy Polski w większości przypadków wymaga natomiast pokonania odległości powyżej 200 km. Najdłuższy dojazd do Warszawy mają mieszkańcy Gminy Białowieża, którzy, aby dostać się do stolicy muszą pokonać 257 km.

Powiat Hajnowski wykazuje znaczne oddalenie od autostrad i dróg ekspresowych. Droga ekspresowa S8 przebiega w odległości ok. 45 km od granic powiatu, natomiast autostrada A2 oddalona jest o ponad 100 km na południowy zachód.

Przez teren Partnerstwa przebiegają: droga krajowa nr 66, drogi wojewódzkie: nr 685, 687, 688, 689, 693 oraz kilka linii kolejowych.

Wg regionalizacji fizycznogeograficznej Polski J. Kondrackiego¹, obszar Powiatu Hajnowskiego położony jest w obrębie: megaregionu Niż Wschodnioeuropejski, prowincji Niż Wschodniobałtycko-Białoruski (nr 85), podprowincji Wysoczyzny Podlasko-Białoruskie (nr 843), makroregionu Nizina Północnopolaska (nr 843.3) i mezoregionów:

- ▶ Równina Bielska (nr 843.37) – niemal cały obszar Powiatu Hajnowskiego,
- ▶ Wysoczyzna Drohiczyńska (nr 843.38) – niewielki fragment terenu w południowych rejonach Powiatu Hajnowskiego (południowa część gmin Czeremcha i Kleszczele),

¹ Kondracki J., *Regiony fizycznogeograficzne Polski*, w: „Poznaj Świat” R.XII, nr 4 (137), 1964 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- ▶ Dolina Górnej Narwi (nr 843.36) – obejmuje pasmowo północną część obszaru Powiatu Hajnowskiego (północne rejony obszaru Gminy Narewka oraz centralny pas terenu w Gminie Narew),
- ▶ Wysoczyzna Białostocka (nr 843.33) – północna część Gminy Narew.

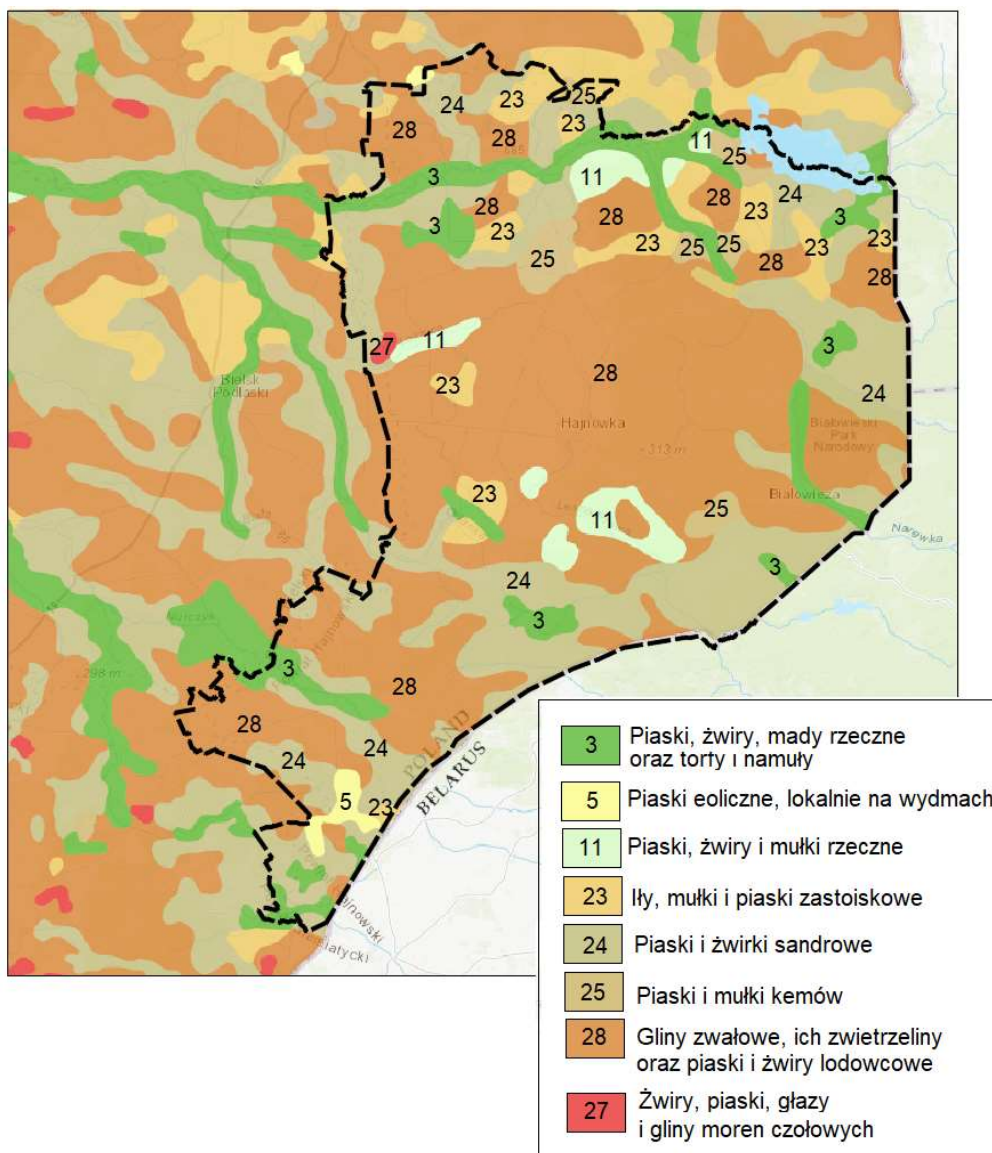
Budowa geologiczna

Obszar Powiatu Hajnowskiego w większości leży w zasięgu prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w obrębie wschodniej części jednostki geologicznej niższego rzędu - obniżenia podlaskiego. Na powierzchni obszaru występują jedynie utwory czwartorzędowe, a utwory starsze – paleozoiczne, mezozoiczne i trzeciorzędowe (paleogeńskie i neogeńskie) znane są tylko z otworów wiertniczych.

Budowę geologiczną obszaru Powiatu Hajnowskiego przedstawiono w oparciu o Mapę Geologiczną Polski w skali 1:500 000, przedstawiającą obraz powierzchniowej budowy geologicznej. W powierzchniowej budowie geologicznej obszaru Partnerstwa przeważają gliny zwałowe, ich zwietrzliny oraz piaski i żwirki lodowcowe, obejmując całą jego centralną obszar oraz przeważającą część południowych rejonów Powiatu. Drugim co do udziału w powierzchni osadem geologicznym są piaski i żwirki sandrowe. W rejonach związanych z występowaniem wód powiedzeniowych, przede wszystkim w dolinie Narwi, Narewki i Nurca występują piaski, żwirki, mady rzeczne oraz torfy i namuły. Miejscami również piaski i mułki zastoiskowe.

Najbardziej zróżnicowaną powierzchniową budową geologiczną charakteryzuje się północna część Powiatu Hajnowskiego. Na tym obszarze występują mniejsze pokłady różnego rodzaju osadów.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Rysunek 2. Powierzchniowa budowa geologiczna obszaru Powiatu Hajnowskiego².

Surowce naturalne

Obszar Powiatu Hajnowskiego (jak również całe województwo podlaskie) jest ubogi w zasoby naturalne. Głównym bogactwem są kruszywa naturalne: piaski i żwiry, które mogą mieć zastosowanie w budownictwie. Złoża piasków i żwirów ujęte w *Bilansie zasobów złóż kopalin w Polsce*³ zlokalizowane są w następujących rejonach powiatu:

² Opracowanie własne na podstawie Mapy Geologicznej Polski w skali 1:500 000

³ Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31.XII.2022 r., Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, 2023

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- Gmina Kleszczele: Dasze, Dobrowoda, Gruzka, Piotrowszczyzna, Suchowolce, Kleszczele;
- Gmina Dubicze Cerkiewne: Czechy Orłańskie, Grabowiec, Jelonka;
- Gmina Narewka: Narewka, Olchówka, Siemianówka, Stoczek;
- Gmina Narew: Narew, Waniewo;
- Gmina Czyże: Klejniki;
- Gmina Hajnówka: Rzepiska;
- Czeremcha: Wółka Terechowska.

Część z powyższych złóż kruszywa naturalnego jest eksploatowana, część jedynie rozpoznana, zaś w niektórych wydobyte zostało zaniechane.

Złóża surowców ilastych ceramiki budowlanej występują w miejscowościach: Czyże (gm. Czyże), Kapitańszczyzna (gm. Narewka), Lewkowo Stare (gm. Narewka), Trywieża (gm. Hajnówka). Większość z nich stanowi złóża rozpoznane, w ramach których nie prowadzi się obecnie eksploatacji. Obecnie eksploatowane są jedynie złóża w Lewkowie Starym⁴.

W miejscowości Klejniki, w Gminie Czyże zlokalizowane są również dwa złóża torfów. Są to złóża rozpoznane szczegółowo, w których nie prowadzi się jeszcze wydobycia⁵.

W poniższej tabeli ujęto charakterystykę złóż zasobów naturalnych zlokalizowanych na obszarze Powiatu Hajnowskiego.

Tabela 2. Złóża naturalne na obszarze Powiatu Hajnowskiego⁶.

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe [tys. ton]	Zasoby przemysłowe [tys. ton]	Wydobycie [tys. ton]
1	Czechy Orłańskie*	Piaski i żwiry	Z	222	-	-
2	Dasze II*		Z	48	-	-
3	Dasze III*		T	59	-	-
4	Dasze IV*		R	41	-	-
5	Dasze V*		T	30	-	-
6	Dasze VI		E	510	510	14
7	Dasze VII*		Z	2	-	-
8	Dobrowoda IX		R	tylko pzb.	-	-
9	Dobrowoda VI		Z	166	-	-
10	Dobrowoda VII		E	tylko pzb.	314	30
11	Dobrowoda VIII		E	tylko pzb.	-	30
12	Dobrowoda II*		Z	78	-	-
13	Grabowiec		R	tylko pzb.	-	-
14	Gruzka		E	tylko pzb.	-	33
15	Gruzka II		R	456	-	-

⁴ Ibidem

⁵ Ibidem

⁶ Ibidem

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne bilansowe [tys. ton]	Zasoby przemysłowe [tys. ton]	Wydobycie [tys. ton]
16	Jelonka		R	147	-	-
17	Klejniki*		E	173	-	13
18	Klejniki IV*		E	103	-	9
19	Klejniki VI		E	613	613	23
20	Kleszczele		E	491	491	1
21	Narew		R	318	-	-
22	Narewka		Z	24	-	-
23	Olchówka		T	123	-	-
24	Piotrkowszczyzna III*		T	344	330	-
25	Piotrkowszczyzna IV*		T	431	425	-
26	Rzepiska		T	tylko pzb.	-	-
27	Stoczek		Z	150	-	-
28	Suchowolce		Z	253	-	-
29	Suchowolce II		T	1 217	668	-
30	Tyniewicze 3		R	195	-	-
31	Waniewo*		R	97	-	-
32	Waniewo III*		T	174	174	-
33	Waniewo IV*		R	tylko pzb.	-	-
34	Wólka Terechowska		E	95	-	20
35	Czyże	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	R	801	-	-
36	Kapitańszczyzna		R	19	-	-
37	Lewkovo Stare		E	2 870	1 029	24
38	Lewkovo Stare – zarej.		Z	2 476	-	-
39	Lewkovo Stare 3		T	71	-	-
40	Trywieża	R	9 703	-	-	
41	Klejniki 5	Torfy	R	39,57	-	-
42	Klejniki - Gorodczyno		R	2 927,76	-	-

Objaśnienia:

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

E – eksploatowane, P – rozpoznane wstępnie, R – rozpoznane szczegółowo, T – złożo zagospodarowane, eksploatowane okresowo, Z – złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane.

Rzeźba terenu

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną J. Kondrackiego⁷ niemal cały obszar Powiatu Hajnowskiego jest zlokalizowany w ramach mezoregionu Równiny Bielskiej, wysoczyzny morenowej. Obszar tego mezoregionu stopniowo podnosi się w kierunku południowo-wschodnim, tworząc między Bielskiem i Hajnowką bardzo łagodny garb (190 m n.p.m.), a na wschód i południe

⁷ Kondracki J., *Regiony fizycznogeograficzne Polski*, w: „Poznaj Świat” R.XII, nr 4 (137), 1964 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

powierzchnia terenu staje się jeszcze bardziej wyrównana. Falistą powierzchnię równiny urozmaicają wzgórza kemowe⁸ związane z recesją zlodowacenia warciańskiego. Obszar charakteryzuje się unikatowymi walorami przyrodniczymi w postaci jezior oraz bagiennych dolin rzek. Niewielki obszar w południowych rejonach powiatu znajduje się w mezoregionie Wysoczyzny Drohiczyńskiej. Stanowi on falistą równinę, osiągającą wysokość do 210 m. n.p.m. Położona w północnej części powiatu dolina Narwi znajduje się w mezoregionie Dolina Górnej Narwi, który ciągnie się wzdłuż doliny górnego biegu Narwi. Północny rejon powiatu (obejmujący północny obszar Gminy Narew) znajduje się natomiast w mezoregionie Wysoczyzna Bielska. Mezoregion charakteryzuje zróżnicowany krajobraz. Na jego obszarze występują wysokie wzgórza moren i kemów, przekraczające 200 m. n.p.m.

Warunki klimatyczne

Według klasyfikacji Okołowicza⁹, Powiat Hajnowski położony w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego z zaznaczającymi się cechami kontynentalnymi. Jest jednak bardziej surowy niż w pozostałych częściach kraju. Cechuje go przede wszystkim długa i mroźna zima, krótkie przedwiośnie, krótki okres wegetacyjny i niski poziom opadów atmosferycznych. Zjawisko globalnego ocieplenia spowodowało jednak, że średnie roczne temperatury i średnia wielkość opadów wzrosła. Średnia miesięczna temperatura powietrza z wielolecia 1995-2019 mierzona na stacji pomiarowej IMGW-PIB w Białowieży wynosi 7,5°C. Zwiększają się również wartości średnich temperatur ekstremalnych w województwie.

Uśłonecznienie roczne w województwie podlaskim wynosi 1700-1800 h/rok, z czego 65% przypada na okres maj-sierpień. Od kwietnia do sierpnia słońce świeci ok. 8h/dzień, natomiast między listopadem a lutym jedynie 0,5-1h/dzień. W wyniku globalnego ocieplenia stopniowo wydłuża się również sezon wegetacyjny. Obecnie określany jest na ok. 200-205 dni. Nadal jest jednak o ok. 2 tygodnie krótszy niż w Polsce centralnej i ok. 3-4 tygodnie krótszy niż w Polsce zachodniej. W południowo-wschodniej części województwa podlaskiego obserwuje się nieco wyższe opady niż w pozostałej części województwa. W ostatnim 25-leciu największymi opadami charakteryzował się rejon Puszczy Białowieskiej. Średnia roczna wielkość opadów w południowych rejonach województwa sięga 666 mm. Średnia liczba dni z opadem deszczu i śniegu według stacji pomiarowej w Białowieży to 126 dni, z czego 80% to opad deszczu. Powstająca zimą pokrywa śnieżna w północno-wschodniej Polsce występuje od października do końca kwietnia i może też pojawić się na 1-2 dni w pierwszej połowie maja. Analiza kierunków wiatrów na podstawie danych wieloletnich, wskazuje na dominację na obszarze Partnerstwa wiatrów północno-zachodnich i południowo-zachodnich. Średnia prędkość wiatru wahała się między 1,5-2,4 m/s. Średnia roczna miesięczna wilgotność powietrza, zmierzona na stacji pomiarowej IMGW – PIB w Białowieży wynosi 81,8%. Najwilgotniejszy okres przypada na okres od października do lutego, kiedy to średnie miesięczne z wielolecia przekraczały 85%. Okres

⁸ *Bielska Równina*, w: *Encyklopedia PWN*, dostęp 2023-07-12

⁹ Okołowicz W., *Strefy klimatyczne [świata]* w: Atlas geograficzny, Warszawa, PPWK

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

najsuchszy przypada na miesiące kwiecień, maj i czerwiec, w których średnie miesięczne wynoszą poniżej 75%.¹⁰

Wody powierzchniowe

Sieć wodna Powiatu Hajnowskiego składa się z małych rzek, które w większości mają swoje źródła w granicach Powiatu. Przeważająca część Powiatu Hajnowskiego położona jest w zlewni rzeki Narew oraz jej dopływów. Południowe rejony powiatu należą natomiast do zlewni Bugu i dorzecza rzeki Nurzec. Sieć hydrograficzną uzupełniają liczne dopływy powyższych rzek.

Główna rzeka obszaru **Narew** stanowi prawostronny dopływ Wisły. Jest dopływem I rzędu, a jej łączna powierzchnia zlewni wynosi 75 175,2 km². Na Powiat Hajnowski przypada ok. 6,6% zlewni. Długość rzeki na obszarze Powiatu Hajnowskiego to ok. 39 km. Narew przepływa przez zbiornik Siemianówka, który zlokalizowany jest na obszarze powiatu, w Gminie Narewka.

Dopływem Narwi jest rzeka **Narewka**, której bieg rozpoczyna się na terytorium Białorusi. Na obszar Powiatu Hajnowskiego, Narewka wpływa w granicach Gminy Białowieża, następnie przepływa przez teren Puszczy Białowieskiej, przez Powiat Hajnowski, po czym na granicy gmin Narew i Narewka wpływa do rzeki Narew. Całkowita długość rzeki wynosi 61,1 km, z czego 39,4 km przepływa na terenie Polski (a zarazem na obszarze Powiatu Hajnowskiego).

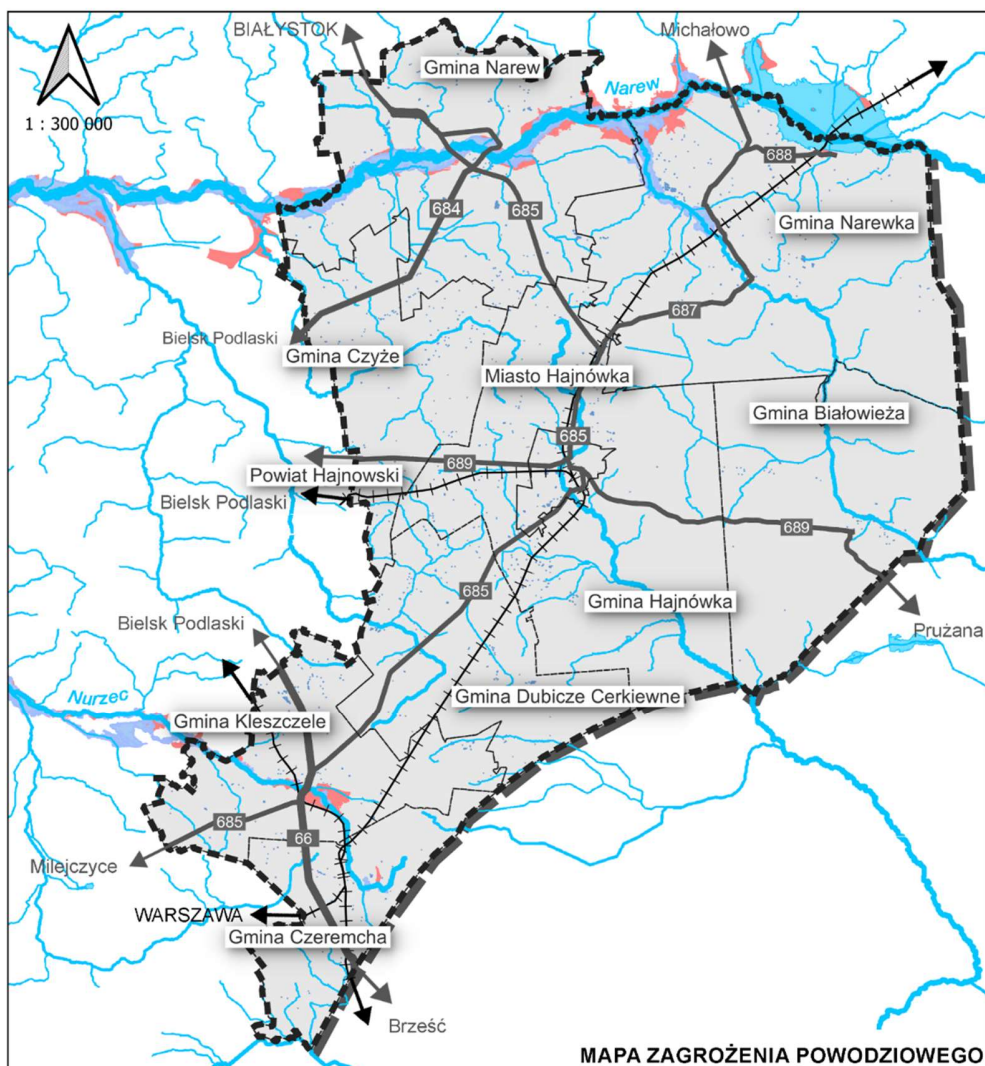
Nurzec jest rzeką niziną, przepływającą przez południowe obszary Powiatu (Gminę Czeremcha oraz Gminę Kleszczele), głównie przez tereny podmokłe i bagienne. Na północ od miasta Hajnówka swój początek bierze **Rzeka Leśna Prawa**. Poza granicami Polski, na terenie Białorusi zasila wody Bugu. Na obszarze Powiatu, rzeka przepływa na odcinku ok. 33 km.

Mapa zagrożenia powodziowego (ISOK) dla terenu Powiatu Hajnowskiego wskazuje na możliwość wystąpienia zagrożenia powodziowego wzdłuż rzek Narew, Nurzec oraz w dolnym biegu rzeki Narewka. Niemniej jednak w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym¹¹ na terenie Powiatu nie wyznaczono obszarów problemowych.

¹⁰ Górniak A., *Klimat województwa podlaskiego w czasie globalnego ocieplenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 2021.

¹¹ *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. 2022 poz. 2739)*

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

- OZNACZENIA**
OZNACZENIA ORIENTACYJNE Granice administracyjne Gmina Powiat Granica Państwa Elementy sieci komunikacyjnej Drogi Krajowe Drogi Wojewódzkie Drogi Powiatowe Sieć kolejowa	OZNACZENIA TEMATYCZNE Wody powierzchniowe Zbiorniki wodne Rzeki Zagrożenie powodziowe Obszary szczególnego zagrożenia powodzią Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

Rysunek 3. Mapa zagrożenia powodziowego¹²

¹² opracowanie własne na podstawie Bazy danych geoprzestrzennych

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Najważniejsze zbiorniki wód stojących na obszarze Powiatu to:

- Siemianówka na Narwi,
- Bachmaty na Orłance,
- Topiło na rzece Perebel,
- Repczyce na rzece Nurzec,
- zespół stawów w parku pałacowym w Białowieży.

Niniejsze zbiorniki należą do większych zbiorników wodnych na analizowanym obszarze, ich powierzchnia przekracza 1 ha.

Rozbudowana sieć rzek i drobnych cieków na obszarze Powiatu Hajnowskiego decyduje, iż jest on położony w zasięgu aż 69 jednostek planistycznych gospodarowania wodami – Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP). Większość z nich to JCWP o statusie naturalnych. Charakterystykę poszczególnych JCWP przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 3. Charakterystyka Jednolitych Części Wód Powierzchniowych na terenie Powiatu Hajnowskiego¹³.

Kod i nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Gmina z Obszaru Partnerstwa
PLRW200010261369 Rudnia	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Narew
PLRW2000102613529 Małynka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Narew
PLRW200010261349 Ruda	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Narew
PLRW200015261312 Olszanka	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	silnie zmieniona część wód	Narew
PLRW200011261539 Narew od zb. Siemianówka do Lizy	Rzeka nizinna	naturalna	Czyżew, Narew, Narewka
PLRW200010261329 Krzywczanka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Hajnówka, Narew, Narewka
PLRW200015261354 Dopływ spod Doratynki	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna	Czyże, Narew
PLRW2000152613569 Dopływ z Łosinki	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	silnie zmieniona część wód	Czyże, Hajnówka, Narew
PLRW200010261389 Łoknica	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Czyże, Hajnówka, Narew
PLRW20001126149 Orłanka od Orlej do ujścia	Rzeka nizinna	naturalna	Czyże, Dubicze Cerkwie, Kleszczele
PLRW200010261419 Orłanka do Orlej	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Czyże, Dubicze Cerkwie, Hajnówka, Kleszczele
PLRW200011261299 Narewka od Jelonki do ujścia	Rzeka nizinna	naturalna	Narew, Narewka
PLRW200016261213 Narewka do Jelonki	Rzeka w dolinie i dużym udziale torfowisk	naturalna	Białowieża, Narewka

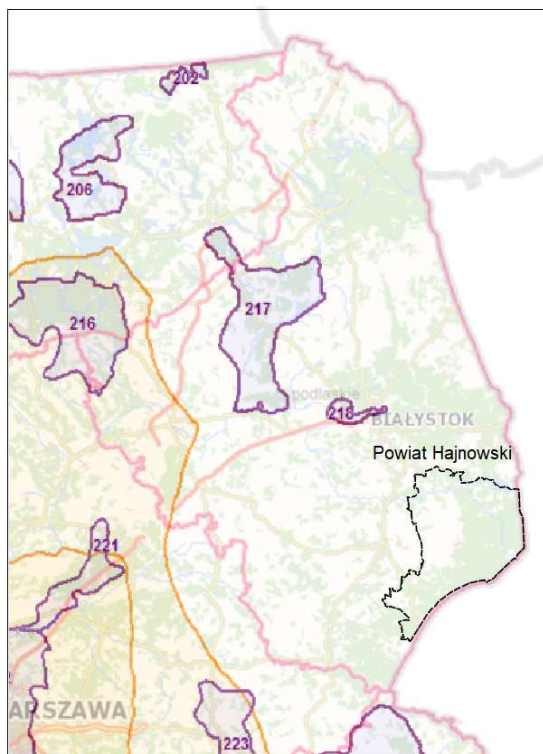
¹³ Opracowanie własne na podstawie *Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły, przyjętego Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. (Dz.U. 2023, poz. 300)*.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Kod i nazwa JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Gmina z Obszaru Partnerstwa
PLRW200010261254 Jelonka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Narewka
PLRW2000162611399 Narew do zb. Siemianówka	Rzeka w dolinie i dużym udziale torfowisk	naturalna	Narewka
PLRW2000232611399 Zb. Siemianówka	Zbiornik limniczny	silnie zmieniona część wód	Narewka
PLRW20001026113189 Prosty Rów	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Narewka
PLRW200010261269 Bobrówka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	Narewka
PLRW200010261292 Waliczkówka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Narew, Narewka
PLRW20001026128 Jabłoniówka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Hajnówka, Narew, Narewka
PLRW200010261256 Okulinka	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Narewka
PLRW200010261252 Braszcza	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Narewka
PLRW200015261249 Hwoźna	Potok lub struga w dolinie i dużym udziale torfowisk	naturalna	Białowieża, Narewka
PLRW200015261234 Przedzielna	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna	Białowieża, Hajnówka, Narewka
PLRW200015261229 Lutownia	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna	Białowieża, Hajnówka, Narewka
PLRW20001526714525 Leśna	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna	Białowieża, Dubicze Cerkiewne, Hajnówka, M. Hajnówka, Narewka
PLRW200015261232 Orłówka	Potok lub struga w dolinie i dużym udziale torfowisk	naturalna	Białowieża
PLRW200010261449 Biała	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Dubicze Cerkiewne, Kleszczele
PLRW20001526714619 Nurzec do Nurczyka	Potok lub struga w dolinie o dużym udziale torfowisk	naturalna	Czeremcha, Kleszczele
PLRW200010267146299 Nurczyk	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Czeremcha, Kleszczele
PLRW200010267145471 Pulwa do granicy państwa	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna	Czeremcha
PLRW200010267145261 Biała do granicy państwa	Potok lub strumień nizinny piaszczysty	silnie zmieniona część wód	Czeremcha, Dubicze Cerkiewne, Hajnówka, Kleszczele
RW200015261214 Jelonka	Potok lub struga w dolinie i dużym udziale torfowisk	naturalna	Białowieża
RW200012267145533 Bug od Włodawki do granicy w Niemirowie	Wielka rzeka nizinna	naturalna	Dubicze Cerkiewne, Hajnówka

Wody podziemne

Powiat Hajnowski zlokalizowany jest poza Głównymi Zbiornikami Wód Podziemnych.

Rysunek 4. Położenie Powiatu Hajnowskiego względem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych¹⁴.

Obszar Powiatu Hajnowskiego zlokalizowany jest w zasięgu 4 Jednolitych Części Wód Podziemnych o numerach:

- PLGW200052 – należąca do Dorzecza Wisły, Region Środkowej Wisły zarządzanego przez RZGW Warszawa – obejmuje północną, przeważającą część powiatu,
- PLGW200055 – należąca do Dorzecza Wisły, Region Środkowej Wisły zarządzanego przez RZGW Warszawa – obejmuje fragment obszaru Powiatu w części centralnej i południowo-zachodniej,
- PLGW200056 – należąca do Dorzecza Wisły, Region Środkowej Wisły zarządzanego przez RZGW Warszawa – niewielki fragment obszaru w południowych rejonach powiatu
- PLGW200057 - należąca do Dorzecza Wisły, Region Środkowej Wisły zarządzanego przez RZGW Warszawa – niewielki fragment obszaru w południowych rejonach powiatu.

¹⁴ Przeglądarka mapowa danych przestrzennych Państwowej Służby Hydrogeologicznej.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Gleby

Morfologia gleb w Powiecie Hajnowskim została ukształtowana przez Zlodowacenie Środkowopolskie, w wyniku którego powstały m.in.: gleby bielcowe, gleby brunatnoziemne, gleby płowe, gleby rdzawe oraz różnego rodzaju gleby oglejone W dolinach rzek i na torfowiskach występują: czarne ziemie, gleby murszowe oraz torfy torfowisk przejściowych, niskich i wysokich. Niewielkie powierzchnie zajmują również mady rzeczne. Największy udział w typach gleb powiatu mają gleby brunatne, brunatne oglejone oraz gleby płowe.¹⁵ W Powiecie Hajnowskim, zarówno wśród gruntów ornych jak i użytków zielonych przeważają słabe gleby, niskich klas bonitacyjnych, o niewielkiej produktywności dla rolnictwa (głównie IV, V, VI i VI klasa)¹⁶. Warunki glebowe obszaru Partnerstwa nie sprzyjają rozwojowi sektora rolnego.

Tabela 4. Klasy bonitacji gruntów ornych w poszczególnych gminach Powiatu Hajnowskiego¹⁷.

	Hajnówka - gmina miejska	Hajnówka - gmina wiejska	Białowieża - gmina wiejska	Czeremcha - gmina wiejska	Czyże - gmina wiejska	Dubicze Cerkiewne - gmina wiejska	Narew - gmina wiejska	Narewka - gmina wiejska	Kleszczele - gmina miejsko - wiejska
Klasa bonitacji	Powierzchnia gruntów ornych [ha]								
klasa I	0	0	0	0,0000	0	0	0	bd	0
klasa II	0	0,7296	0	0,0000	0	0	0	bd	0
klasa III a	0	425,6727	0	0,0000	267,5	23,85	7,4180	bd	0,1500
klasa III b	71	1142,3825	20,1193	54,1017	1965,4	155,9787	131,6892	bd	202,0913
klasa IV a	242	2139,1988	132,6105	114,0484	2945,9	462,5987	463,1358	bd	466,2623
klasa IV b	225	1799,7915	217,0335	614,7198	1440,9	659,5987	522,1675	bd	704,5606
klasa V	265	2518,7813	215,3254	983,5659	1064,6	1074,2877	991,1088	bd	1504,7258
klasa VI	103	701,0185	31,2084	542,2650	147,2	958,3830	494,8389	bd	989,6811
klasa VI z	1	0	0	0	51,3	0	0,6340	bd	1,6300
Razem	492	8 727,575	616,2971	2 308,7008	7882,8	3 334,697	2 610,8822	bd	3 869,1011

Tabela 5. Klasy bonitacji gruntów ornych w poszczególnych gminach Powiatu Hajnowskiego¹⁸.

	Hajnówka - gmina miejska	Hajnówka - gmina wiejska	Białowieża - gmina wiejska	Czeremcha - gmina wiejska	Czyże - gmina wiejska	Dubicze Cerkiewne - gmina wiejska	Narew - gmina wiejska	Narewka - gmina wiejska	Kleszczele - gmina miejsko - wiejska
Klasa bonitacji	Łąki i pastwiska [ha]								
klasa I	0	0	0	0,0000	0	0	bd	bd	0
klasa II	0	0	0	0,0000	0	0	bd	bd	0
klasa III	54	622,9761	31,1651	5,4763	538,1	33,535	bd	bd	28,1512
klasa IV	164	1315,2445	252,5628	552,7640	1395,8	727,551	bd	bd	1069,5516
klasa V	201	2518,7813	261,0705	606,7800	709,2	1257,226	bd	bd	1208,8855
klasa VI	76	701,0185	83,4595	103,0571	169,3	247,532	bd	bd	212,7744
Razem	495	5 158,02	628,2579	1268,0774	2812,4	2265,844	bd	bd	2519,3627

Flora

Województwo podlaskie wyróżnia się na tle kraju ponadprzeciętnymi wartościami przyrodniczymi. Wśród powiatów województwa podlaskiego szczególną rolę pełni Powiat Hajnowski. O jego dużych walorach przyrodniczych świadczy duży udział: lasów, użytków zielonych, terenów bagiennych oraz obecność dolin rzecznych. Lasy zachowały się przede wszystkim w postaci dużego kompleksu Puszczy Białowieskiej, która stanowi obiekt

¹⁵ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024.

¹⁶ Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu hajnowskiego na lata 2015-2020.

¹⁷ Ibidem

¹⁸ Ibidem

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

o niepowtarzalnych walorach przyrodniczych. Obszar powiatu przecina rozległa dolina Narwi, a także dolina Nurca. Całość uwarunkowań przyrodniczych obszaru decyduje o bogatej różnorodności biologicznej obszaru. Zasługujące na szczególną ochronę ekosystemy, siedliska przyrodnicze, okazy gatunków i ich siedliska, twory przyrody oraz krajobraz zostały objęte formami ochrony przyrody. Roślinność występującą w ramach poszczególnych obszarów chronionych szczegółowo omówiono w podrozdziale: **Obszary podlegające ochronie na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.**

Zgodnie z opracowaniem J.M. Matuszkiewicza¹⁹, potencjalną roślinnością naturalną²⁰ na obszarze Powiatu Hajnowskiego są następujące typy zbiorowisk:

- Grąd subkontynentalny, odmiana subborealna, seria uboga (*Tilio-Capinetum*) – obejmuje przeważającą część analizowanego obszaru, głównie w części centralnej;
- Grąd subkontynentalny, odmiana środkowopolska, seria uboga (*Tilio-Capinetum*) – częściowo występuje w południowych rejonach Powiatu, na obszarze gminy Kleszczele;
- Niżowy łąg jesionowo-olszowy (*Fraxino-Alnetum [Circae-Alnetum]*) – porastający obszary występowania wód powierzchniowych. Przede wszystkim rzeki Narew, Narewka, Nurzec, ale również ich niewielkie dopływy.
- Nadrzeczne łągi wierzbowo-topolowe (*Salici-Populetum*) – występujące wzdłuż brzegu Narewki oraz w niektórych częściach biegu rzeki Narew.
- Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe (*Quercus-Pinetum*) – zidentyfikowano grupowo na obszarach Powiatu. Otaczają je zwykle grądy subkontynentalne.
- Kontynentalny bór sosnowy, odmiana sarmacka (*Peucedano-Pinetum*) – porastająca w dużym udziale południowe rejony Powiatu, obszar gminy Czeremcha;
- Kontynentalny bór sosnowy, odmiana subborealna (*Peucedano-Pinetum*) – porastająca w dużym udziale południowe rejony Powiatu, obszar gmin Czeremcha i Dubicze Cerkiewne, ale również częściowo w północnej części Powiatu, gmina Narew i Narewka;
- Olsy środkowoeuropejskie (*Carici elongatae-Alnetum*) – występujące na niewielkich powierzchniach, głównie we wschodnich rejonach Powiatu – gminy Narewka i Białowieża;
- Borealne świerczyny niżowe (*Sphagno girg. – Piceetum, Quercus-Piceetum*) – niewielkie fragmenty występujące miejscowo;
- Świetlista dąbrowa, postać niżowa (*Potentillo albae – Quercetum typicum*) – niewielkie fragmenty występujące miejscowo.

Fauna

Obecność dużych kompleksów naturalnych lasów, bagienne doliny rzek decydują, że na obszarze Powiatu Hajnowskiego występuje bogactwo zarówno flory jak i fauny, a tym wiele gatunków rzadkich, będących pod ochroną prawną.

¹⁹ Matuszkiewicz J.M., *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGiPZ PAN, Warszawa 2008

²⁰ Potencjalną roślinnością naturalną określono na podstawie rozpoznania rzeczywistych zbiorowisk roślinnych oraz bezpośredniej i pośredniej analizy siedliska abiotycznego.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Na obszarze powiatu, obszary, stanowiące formy ochrony przyrody zajmują łącznie ok. 1070 km², co stanowi niemal 66% powierzchni obszaru. Najbardziej wartościowa fauna jest ściśle związana z terenami chronionymi, najwięcej gatunków zwierząt żyje na terenach puszczańskich, w tym rezerwach przyrody, wyznaczonych obszarach ochronnych Natura 2000 czy też parku narodowym. Fauna Puszczy Białowieskiej należy do najliczniejszej i najbardziej zróżnicowanej w kraju w stosunku do zajmowanej powierzchni. Występuje tam m.in. żubr (*Bison bonasus*), jelenie (*Cervus elaphus*), sarny (*Capreolus capreolus*), dziki (*Sus scrofa*), ryś euroazjatycki (*Lynx lynx*) oraz wilk szary (*Canis lupu*), liczne gatunki gryzoni, nietoperze np. borowiec wielki (*Nyctalus noctula*) oraz nocek rudy (*Myotis daubentonii*), ptaki m.in.: muchołówka białoszyja (*Ficedula albicollis*), cyranka zwyczajna (*Spatula querquedula*), krwawoziób (*Tringa totanus*), płazy np. traszka zwyczajna (*Lissotriton vulgaris*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*), kumak nizinny (*Bombina bombina*) oraz gady np. zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*) i jaszczurka żyworodna (*Zootoca vivipara*). Stwierdzono występowanie piskorza (*Misgurnus fossilis*), kozy złotawej (*Sabanajewia aurata*) oraz minoga (*Eudontomyzon mariae*). Na terenie Powiatu Hajnowskiego znajduje się jedno z dwóch siedlisk w województwie podlaskim rzeczywistego występowania modraszka eroidesa. Notuje się również występowanie czerwończyka nieparka (*Lycaena dispar*), zalotki większej (*Leucorhinia pectoralis*) czy przeplatki aurinia (*Euphydryas aurinia*). Liczną grupę stanowią również bezkręgowce.

Świat zwierzęcy związany z poszczególnymi wyznaczonymi obszarami chronionymi opisano w podrozdziale: **Obszary podlegające ochronie na podstawie Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.**

Ochrona gatunkowa

Na terenie Powiatu Hajnowskiego występują gatunki wartościowe, objęte ochroną gatunkową roślin, zwierząt, dziko występujących grzybów w rozumieniu następujących przepisów:

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt,
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Wśród gatunków objętych ochroną występują m.in.^{21,22}:

Rośliny prawnie chronione	krzewy	wawrzynek wilczczyko, brzoza niska, wierzby borówkolistna i lapońska
	pnącza	bluszcz pospolity
	krzewinki	zimnoziół północny
	rośliny zielne	<u>Leśne</u> : pełnik europejski, pluskwica. orlik, sasanka otwarta, arnika, parzydło leśne, groszek wschodnio-karpacki, pomocnik baldaszkowaty <u>Torfowiskowe lub łąkowe</u> : wielosił błękitny, rosiczki (2 gatunki), niebielistka trwała, kosaciec syberyjski, turówka wonna <u>Wodne</u> : grążel żółty, 28 gatunków stoczyków
Zwierzęta prawnie chronione	ssaki	żubr europejski, wilk szary, ryś euroazjatycki, bóbr europejski, gronostaj europejski, ryjówka aksamitna, ryjówka średnia, rzęsosek mniejszy, zając bielak, łasica łaska, niedźwiedź brunatny, wszystkie gatunki nietoperzy, jeź wschodni, kret europejski, popielica szara
	ptaki	dzięcioł trójpalczasty, dzięcioł biało-grzbiety, czubatka europejska, modraszka zwyczajna, muchołówka szara, muchołówka żałobna, kowalik zwyczajny, kretogłów zwyczajny, sóweczka zwyczajna, włośnatka zwyczajna, puszczyk zwyczajny, gołąb siniak, kormoran czarny, perkoz, tracz, żuraw
	gady	jaszczurka żyworodna, jaszczurka zwinka, padalec zwyczajny, zaskroniec zwyczajny, żmija zygzakowata, gniewosz plamista, żółw błotny
	płazy	traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, ropucha zielona, rzekotka drzewna, żaba trawna, żaba moczarowa, żaba jeziorkowa, żaba wodna
	owady	kozioróg dębosz, jelonek, paż królowej, trupia główka oraz 17 gatunków trzmieli
Grzyby prawnie chronione		drobnoporek łzawiący, widłoszczetka północna, ciemnoskórnik północny, jamkówka północna, czarka szkarłatna,

²¹ <http://www.msw-pttk.org.pl/>

²² <https://bpn.com.pl/>

Obszary podlegające ochronie na podstawie *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*

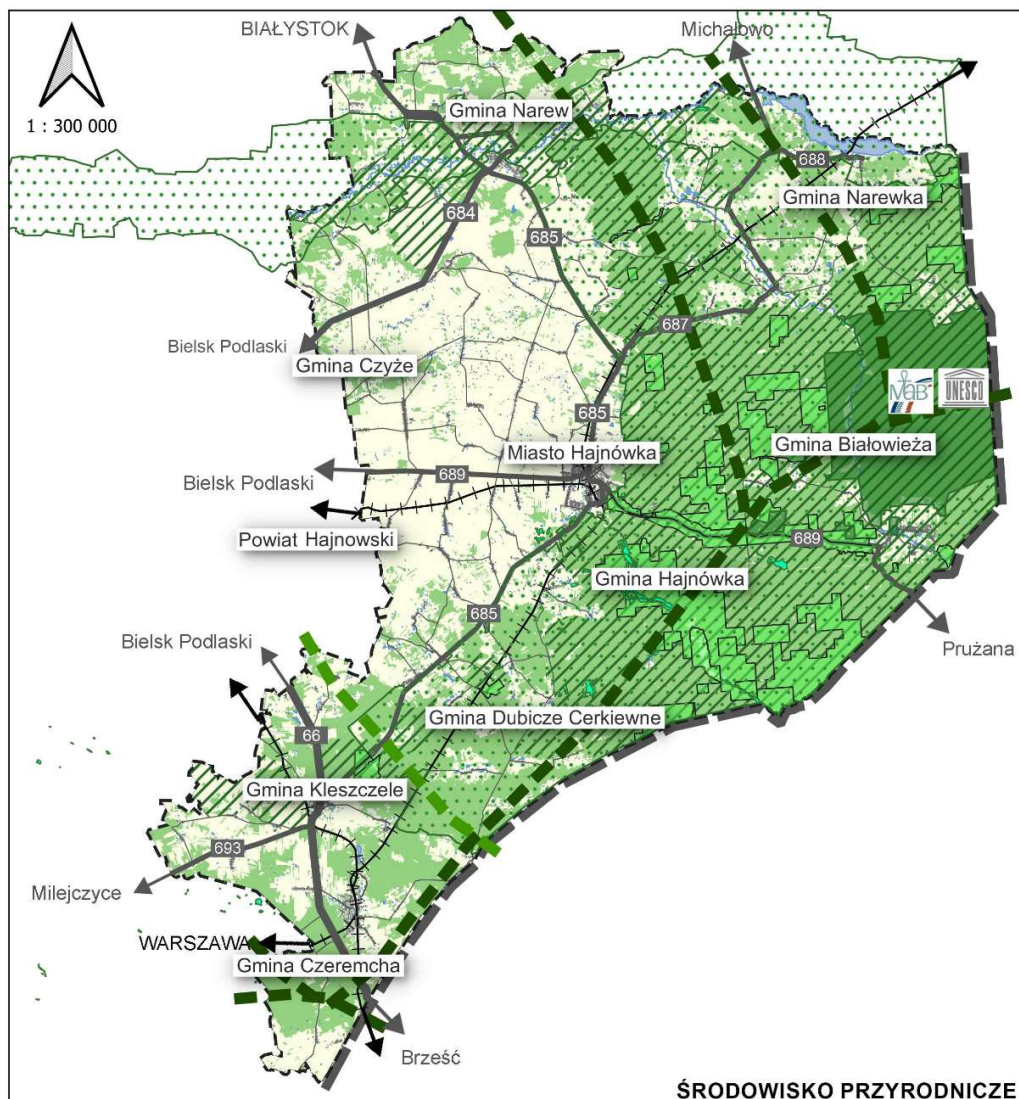
Na terenie Powiatu Hajnowskiego zidentyfikowano obszary i obiekty o wysokich walorach przyrodniczych, objęte prawną formą ochrony na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*. Obszary stanowiące formy ochrony przyrody zajmują niemal 66% powierzchni obszaru Partnerstwa.

Na obszarze Powiatu Hajnowskiego zidentyfikowano następujące formy ochrony przyrody²³:

- ▶ **Parki narodowe (1)** – Białowiecki Park Narodowy
- ▶ **Rezerваты przyrody (23)** – Gnilec, Dolina Waliczówki, Siemianówka, Jelonka, Dębowy Grąd, Głęboki Kąt, Lipiny w Puszczy Białowieckiej, Sitki, Szczekotowo, Pogorzelce, Nieznanowo, Michnówka, Wysokie Bagno, Czechy Orłańskie, Kozłowe Borki, Podolany, Berezewo, Podcerkwa, Przywłoka, Rezerwat Krajobrazowy Władysława Szafera, Starzyna, Olszynka Myśliszcze, Lasy Naturalne Puszczy Białowieckiej
- ▶ **Obszary Chronionego Krajobrazu (2)**: Puszcza Białowiecka, Dolina Narwi
- ▶ **Specjalny Obszar Ochrony (SOO) Natura 2000 (4)**: Puszcza Białowiecka, Jelonka, Ostoja w Dolinie Górnej Narwi, Ostoja w Dolinie Górnego Nurca
- ▶ **Obszar Specjalnej Ochrony (OSO) Natura 2000 (3)**: Puszcza Białowiecka, Dolina Górnej Narwi, Dolina Górnego Nurca
- ▶ **Użytki ekologiczne (83)**: bagna i torfowiska
- ▶ **Pomniki przyrody (1218)**: m.in. drzewa, grupy drzew, głazy

²³ opracowanie własne na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

OZNACZENIA

OZNACZENIA ORIENTACYJNE

Granice administracyjne

- Gmina
- Powiat
- Granica Państwa

Elementy sieci komunikacyjnej

- Drogi Krajowe
- Drogi Wojewódzkie
- Drogi Powiatowe
- Sieć kolejowa

OZNACZENIA TEMATYCZNE

Przyrodnicze obszary chronione

- Białowiecki Park Narodowy
- Rezerваты Przyrody
- Obszary Natura 2000
- Obszary Chronionego Krajobrazu
- Użytki ekologiczne
- Rezerwat Biosfery Białowieża
- Transgraniczny Obiekt Światowego Dziedzictwa UNESCO „Białowieża Forest”

Elementy sieci ekologicznej

- Oś głównych korytarzy ekologicznych o znaczeniu paneuropejskim
- Oś korytarza uzupełniającego

Pokrycie terenu

- Tereny zabudowane
- Tereny zalesione
- Tereny rolne

Rysunek 5 Analiza formy ochrony przyrody na obszarze Powiatu Hajnowskiego oraz w jego otoczeniu (opracowanie własne)

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Najważniejszym zasobem prawnie chronionym na obszarze Partnerstwa jest niewątpliwie **Białowiecki Park Narodowy**. Administracyjnie jest on zlokalizowany w gminach Białowieża oraz Narewka i zajmuje powierzchnię 10 517,27 ha. Park został utworzony w celu ochrony najlepiej zachowanego fragmentu Puszczy Białowieckiej, stanowiącego najstarszy las naturalny o charakterze pierwotnym w nizinnej części Europy. Białowiecki Park Narodowy stanowi jeden z dwóch obiektów przyrodniczych wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO w Polsce. Dla zachowania różnorodności biocenoz i niepowtarzalnych walorów krajobrazu na jego terenie stosowane jest strefowanie związane ze stopniem dopuszczalnej ingerencji człowieka: ochrona ścisła, ochrona czynna, ochrona krajobrazowa. Pod ścisłą ochroną znajduje się 6 059,27 ha Parku, a zatem ok. 57,6% jego ogólnej powierzchni. Ochroną czynną objęta jest powierzchnia 4 104,63 ha Parku, natomiast ochrona krajobrazowa prowadzona jest na powierzchni ok. 353,37 ha. Ważną rolę w ochronie przyrody przed zewnętrznymi zagrożeniami, zwłaszcza pochodzenia antropogenicznego spełnia utworzona wokół Parku otulina, która stanowi strefę ochronną o powierzchni 3 224,26 ha.

Obszar Białowieckiego Parku Narodowego charakteryzuje wysoka bioróżnorodność. Wśród szaty roślinnej Parku wyróżnia się ok. 809 gatunków roślin naczyniowych, ponad 3 tys. gatunków roślin zarodnikowych i grzybów, prawie 200 gatunków mchów i 283 gatunki porostów. Wśród fauny stwierdzono 8 tys. gatunków bezkręgowców, ok. 120 gatunków ptaków lęgowych oraz 52 gatunki ssaków. Pierwotne drzewostany Białowieckiego Parku Narodowego wyróżnia obfitość martwego drewna w różnych stadiach rozkładu. Wiąże się to z obecnością gatunków typowych dla lasów naturalnych. Spośród ptaków spotykać można m.in.: sóweczkę, dzięcioła trójpalczastego i białogrzbietego; z chrząszczy – żerdziankę Urussowa, pachnicę dębową, rozmiarza kolweńskiego; z motyli – lotnicę zyskę, szlaczkonია torfowca. Wiele z wymienionych gatunków poza Puszcza Białowiecką jest niezwykle rzadko spotykana.

Na obszarze Powiatu Hajnowskiego funkcjonują **23 rezerваты przyrody**. Wszystkie zlokalizowane są w rozległych obszarach puszczańskich. Poniższa tabela zawiera spis rezerwatów przyrody zlokalizowanych na obszarze Partnerstwa oraz wskazuje cele ochrony, w których zostały powołane.

Tabela 6. Rezerваты przyrody w Powiecie Hajnowskim²⁴.

Lp.	Rezerwat przyrody	Pow. [ha]	Gmina	Cel ochrony
1.	Gnilec	37,21	Narewka	Brak danych
2.	Dolina Waliczówki	44,75	Narewka	Zachowanie zespołów roślinności turzycowej, występujących w strefie źródliskowej strumienia leśnego oraz lasu lęgowego o charakterze naturalnym.
3.	Siemianówka	224,54	Narewka	Zachowanie torfowiska wysokiego i niskiego, porośniętych sosną i brzozą o typie boru bagiennego, wśród których znajduje się zarastające jezioro z rzadką roślinnością.

²⁴ opracowanie własne na podstawie Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Rezerwat przyrody	Pow. [ha]	Gmina	Cel ochrony
4.	Jelonka	227,00	Kleszczewo	Zachowanie szczególnego krajobrazu i środowiska oraz zabezpieczenie przebiegu sukcesji wtórnej (powrót lasu) na porzuconych jałowych gruntach porolnych.
5.	Dębowy Grąd	100,47	Hajnówka	Zachowanie drzewostanów naturalnego pochodzenia w Puszczy Białowieskiej, reprezentujących grądy: wilgotny i typowy oraz łęg olszowo-jesionowy
6.	Głęboki Kąt	40,30	Hajnówka	Zachowanie naturalnych zbiorowisk leśnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej oraz drzewostanów występujących na torfowiskach głębokich, stanowiących fragmenty zbliżone do pierwotnej puszczy, szczególnie świerczyny bagiennej.
7.	Lipiny w Puszczy Białowieskiej	56,34	Hajnówka	Zachowanie jedynej na terenie Puszczy Białowieskiej stanowiska dębu bezszypułkowego (<i>Quercus sessilis</i> Ehrh), występującego w drzewostanie mieszanym obok dębu szypułkowego.
8.	Sitki	35,24	Hajnówka	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego rzadko tu spotykane zbiorowiska borowe na wyniosłościach wzdłużnych, z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin w runie.
9.	Szczekotowo	36,67	Hajnówka	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego zbiorowiska grądowe z licznymi drzewami pomnikowymi oraz największe na tym terenie skupienie kurhanów z okresu wczesnego średniowiecza, jak również pozostałości po smolarniach z XVIII wieku.
10.	Pogorzelce	7,64	Białowieża	Zachowanie w naturalnym stanie fragmentu zbiorowisk grądowych z dużym udziałem lipy drobnolistnej.
11.	Nieznanowo	27,73	Hajnówka	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z kilkoma dobrze wykształconymi zbiorowiskami leśnymi.
12.	Michnówka	85,34	Hajnówka	Zachowanie torfowiska wysokiego oraz otaczających go drzewostanów reprezentujących szereg typowo wykształconych zbiorowisk leśnych występujących w Puszczy Białowieskiej.
13.	Wysokie Bagno	78,54	Białowieża	Zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego naturalny bór świerkowy rosnący na torfowisku oraz odcinek zatorfionej doliny rzeki Narewki ze stanowiskiem bobrów.
14.	Czechy Orlańskie	77,95	Dubicze Cerkiewne	Zachowanie borów sosnowo-świerkowych stanowiących pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej.
15.	Kozłowe Borki	246,97	Białowieża	Zachowanie boru świerkowo - torfowcowego o borealnym charakterze z bogatą florą mszaków
16.	Podolany	15,10	Białowieża	Zachowanie grądu wilgotnego z dużym udziałem dębów pomnikowych.
17.	Berezewo	115,26	Hajnówka	Zachowanie miejsc występowania rzadkich gatunków motyli dziennych.
18.	Podcerkwa	228,12	Białowieża	Zachowanie miejsc występowania rzadkich gatunków motyli dziennych.
19.	Przywłoka	78,28	Hajnówka	Zachowanie miejsc występowania rzadkich gatunków motyli dziennych.
20.	Rezerwat Krajobrazowy Władysława Szafera	1343,90	Hajnówka	Zachowanie ze względów krajobrazowych naturalnych zespołów leśnych Puszczy Białowieskiej, położonych wzdłuż szosy Hajnówka - Białowieża
21.	Starzyna	370,08	Hajnówka, Dubicze Cerkiewne	Zachowanie w naturalnym stanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z dobrze wykształconymi zespołami leśnymi typu boru mieszanego z licznymi stanowiskami roślin chronionych.
22.	Olszynka Myśliszcze	278,32	Hajnówka	Zachowanie miejsc występowania rzadkich gatunków motyli.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Lp.	Rezerwat przyrody	Pow. [ha]	Gmina	Cel ochrony
23.	Lasy Naturalne Puszczy Białowieskiej	8581,60	Hajnówka, Białowieża, Narewka	Zachowanie lasów naturalnych i zbliżonych do naturalnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej łągów i olsów oraz siedlisk leśnych z dominacją starych drzewostanów z dużym udziałem olszy, dębu, jesionu, a także licznych gatunków rzadkich i chronionych roślin zielnych, grzybów i zwierząt oraz utrzymaniem procesów ekologicznych i zachowaniem różnorodności biologicznej.

Na obszarze Powiatu Hajnowskiego zlokalizowane są dwa Obszary Chronionego Krajobrazu: Puszcza Białowieska i Dolina Narwi.

Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza Białowieska powołano 1986 roku w celu prowadzenia czynnej ochrony ekosystemów, polegającej na zachowaniu różnorodności biologicznej Puszczy Białowieskiej, stanowiącej ostatnie ostoje naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniającej się wysoki walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.²⁵

Celem ustanowienia **Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Narwi** jest natomiast ochrona oraz zachowanie różnorodności biologicznej doliny Narwi wraz z licznymi meandrami i starorzeczami, wyróżniającej się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi, które zostały uznane za wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem oraz z uwagi na pełnioną funkcję korytarza ekologicznego.²⁶

Na obszarze Powiatu Hajnowskiego znajdują się następujące kompleksy ochronne wyznaczone w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000:

– **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (Dyrektywa Ptasia) Natura 2000 Puszcza Białowieska (kod obszaru PLC200004)**

Obszar cechuje duża mozaikowość i różnorodność siedlisk, co odpowiada wysokiemu stopniowi różnorodności biologicznej oraz dużemu oddziałowi starodrzewów i drzewostanów naturalnych. Obszar stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E31. Gniazduje tu ok. 240 gatunków ptaków, wśród których co najmniej 45 gatunków z *Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG* oraz 12 gatunków ujętych w Polsce Czerwonej Księdze Zwierząt (PCK), stanowiącej rejestr zagrożonych gatunków zwierząt na terenie Polski. W okresie łągowym obszar zasiedla m.in.: muchołówka białoszyja (powyżej 50% populacji krajowej), dzięcioł białostrzbiety (ok. 15- 40% populacji krajowej), lelek (ok. 6-25% populacji krajowej), sóweczka (ok. 15% populacji krajowej), dzięcioł

²⁵ Uchwała nr XXIII/203/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska” (z późn. zm.)

²⁶ Uchwała nr XLV/631/2022 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 26 września 2022 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

trójpalczasty i muchołówka mała (powyżej 10% populacji krajowej), dzięcioł średni (powyżej 7% populacji krajowej), trzmiełojad (ok. 4-8% populacji krajowej) i inne.

– **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) Natura 2000 Puszcza Białowieska (kod obszaru PLC200004)**

Jest to kompleks stanowiący relikwyt pierwotnych krajobrazów leśnych. W stosunku do innych obszarów leśnych Polski i Europy, Puszcza Białowieska wyróżnia się znacznym udziałem ponad stuletnich drzewostanów naturalnego pochodzenia o zróżnicowanej strukturze warstwowej. Duży udział drzew starych i martwego drewna w Puszczy Białowieskiej decyduje o występowaniu niezwykle bogatej fauny bezkręgowców. Znaczna liczba tych gatunków należy do rzadkich w skali całej Europy. Co ciekawe, niemal co roku w Puszczy Białowieskiej odkrywano nowe gatunki bezkręgowców, dotychczas nieznanymi nauce. Dla niektórych gatunków bezkręgowców (np. *Boros schneideri*, *Buprestis splendens*, *Phryganophilus ruficollis*, *Pytho kolwensis*, *Rhysodes sulcatus*, *Vertigo moulinsiana*), Puszcza Białowieska jest jedynym lub jednym z nielicznych aktualnie potwierdzonych miejsc występowania w Polsce. Odnotowano tu występowanie 39 gatunków zwierząt umieszczonych w *Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG*. Bardzo dobrze reprezentowana jest fauna ssaków, która obejmuje łącznie 58 gatunków, stanowiąc 72% fauny polskich terenów nizinnych. Puszcza ma istotne znaczenie dla ochrony dużych drapieżników - wilka i rysia. Jest również najważniejszą w Polsce ostoją żubra. Katalog fauny puszczańskiej zawiera prawie 11 000 gatunków (40 % gatunków krajowych). Flora roślin naczyniowych w Puszczy Białowieskiej liczy prawie 1020 gatunków co stanowi połowę gatunków roślin naczyniowych Polski nizinnej. Spośród nich 3 gatunki roślin znajdują się w *Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG*. Występują tu stanowiska kilkunastu gatunków storczykowatych i innych zagrożonych gatunków roślin. Stwierdzono również obecność 325 gat. porostów, ok. 260 gat. mchów i 1200 gat. grzybów wielkoowocnikowych. Wyjątkowość przyrodnicza Puszczy Białowieskiej, jej znaczenie w zachowaniu różnorodności biologicznej oraz znaczenie jako obszaru badań nad funkcjonowaniem naturalnych ekosystemów leśnych, znalazły uznanie m.in. w powołaniu "Rezerwatu Biosfery" oraz w ustanowieniu w 1992 r. pierwszego w Europie transgranicznego Obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO. Obszar Puszczy Białowieskiej stanowi również Rezerwat Biosfery UNESCO wyznaczony w ramach programu – Człowiek i Biosfera. Obiekt Światowego Dziedzictwa oraz Rezerwat Biosfery Białowieża początkowo obejmował teren Białowieskiego Parku Narodowego. W późniejszych latach status Obiektu Światowego Dziedzictwa rozszerzono o przylegający do niego od wschodu ścisły rezerwat, będący fragmentem Białoruskiego Państwowego Parku Narodowego "Bielowieżska Puszcza".

– **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca (kod obszaru PLH200021)**

O jego wartości przyrodniczej decydują rozległe wielkoprzestrzenne użytki zielone, zajmujące ponad 90% powierzchni całego obszaru. Najcenniejsze zbiorowiska roślinne ekstensywnie użytkowanych łąk znajdują się przede wszystkim w północnej i wschodniej części doliny. Teren ten cechuje się dobrym uwilgotnieniem przez większą część sezonu wegetacyjnego. Dominują tu typowe, bogate florystycznie łąki kwietne wilgotne. Przykorytowe części doliny ze względu

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

na drenaż siedlisk i szybki odpływ wód powodują, że jakość łąk na tym obszarze spada. W składzie gatunkowym zbiorowisk roślinnych przeważają: mozga trzcinowa (*Phalaris arundinacea*), śmiełek darniowy (*Deschampsia cespitosa*) i wiązówka błotna (*Filipendula ulmaria*). Warto zaznaczyć, że na niemal całej powierzchni obszaru obserwuje się występowanie rdestu wężownika (*Polygonum bistorta*), który jest kluczowym gatunkiem dla rozwoju występującego na tym terenie motyla czerwończyka fioletka (*Lycaena helle*), ujętego w *Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej*. Uzpełnieniem krajobrazu Doliny Górnego Nurca są zbiorowiska zajmujące wyniesienie wśród gruntów hydrogenicznych oraz siedliska mineralne przy krawędzi doliny takie jak: murawy napiaskowe, wrzosowiska i murawy bliśniczkowe. Mimo iż są to formy drobnopowierzchniowe, to w ich składzie florystycznym występuje wiele gatunków rzadkich dla rodzimej flory. Wśród owadów z *Załącznika II Dyrektywy Rady 92/41/EWG* w ramach obszaru notuje się obecność: zalotki większej (*Leucorhinia pectoralis*), czerwończyka nieparka (*Leucorhinia pectoralis*), czerwończyka fioletka (*Lycaena helle*), przepłatki aurinia (*Euphydryas aurinia*) oraz szlaczkonია szafrańca (*Colias myrmidone*). Stan populacji tych owadów na tym terenie wskazuje na ich znaczący udział w populacjach krajowych. Wśród ichtiofauny Doliny Górnego Nurca stwierdzono występowanie kozy złotawej (*Sabanajewia aurata*), bolenia (*Aspius aspius*), piskorza (*Misgurnus fossilis*), kozy (*Cobitis taenia*) i minoga (*Eudontomyzon mariae*). Stosunkowo liczne starorzecza i tereny podmokłe decydują o dobrych warunkach dla rozwoju płazów. Spotykane są tu głównie powszechnie występujące gatunki (głównie żaby brunatne, żaby zielone i ropucha szara), jednak w lokalnych warunkach stanowią one istotny element stabilizujący układ ekologiczne. Na terenie doliny występuje również kumak nizinny (*Bombina bombina*) i rzekotka drzewna (*Hyla arborea*).

– **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (Dyrektywa Ptasia) Natura 200 Dolina Górnego Nurca (kod obszaru PLB200004)**

Stanowi rozległy kompleks podmokłych łąk w dolinie rzeki Nurzec, usytuowanych w górnym biegu rzeki, między miejscowościami Kleszczele i Nurzec. Dawniej teren był silnie zabagniony i corocznie zalewany. W połowie lat 50-tych został jednak osuszony. W ostoi gniazduje i żerują 103 gatunki ptaków (w tym 16 z *Załącznika I Dyrektywy Ptasiej*). Dolina Górnego Nurca jest miejscem koncentracji ok. 100 osobników bociana białego (*Ciconia ciconia*) w okresie jesiennym.

– **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) Natura 200 Ostoja w Dolinie Górnej Narwi (kod obszaru PLH200010)**

Stanowi jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych. Zaraz po Bagnach Biebrzańskich stanowi jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich. Dolina kształtowana jest przez regularne wylewy rzeki, przez co jest uznawana za siedliska o największej różnorodności biologicznej w strefie klimatu umiarkowanego. W ostoi występuje 13 typów siedlisk z *Załącznika I Dyrektywy Rady 92/41/EWG* oraz 12 gatunków zwierząt z *Załącznika II* niniejszej Dyrektywy.

– **Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (Dyrektywa Ptasia) Natura 200 Dolina Górnej Narwi (kod obszaru PLB200007)**

Obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, wraz z przylegającym do niej kompleksem stawów. Koryto Narwi na tym odcinku ma naturalny charakter, z meandrami i starorzeczami. Większość doliny zajmują zbiorowiska szuwarowe, których występowanie jest uzależnione od corocznych wylewów rzeki. Dolina stanowi ostoję ptasią o randze europejskiej E30. Występują tu co najmniej 34 gatunki ptaków z *Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG* oraz 16 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedlanych jest przez następujące gatunki: cyranka (ok. 10-16% populacji krajowej), krwawodziób (ok. 9-11% populacji krajowej), błotniak łąkowy (co najmniej 7% populacji krajowej), rycyk (ok. 4-5,5% populacji krajowej). Obszar zasiedla również co najmniej 1% populacji krajowej błotniaka stawowego, cietrzewia, derkacza, dubelta, kropiatki, rybitwy czarnej, sowy błotnej, świerszczaka, zielonki oraz wodniczki.

– **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) Natura 2000 Jelonka (kod obszaru PLH200019)**

Obejmuje rezerwat przyrody Jelonka, utworzony na piaszczystych nieużytkach porolnych w południowym skraju Puszczy Białowieskiej, w Gminie Kleszczele oraz rezerwat przyrody Czechy Orlańskie w Gminie Dubicze Cerkiewne, który stanowi pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej. Ostoja jest niezwykle cenna ze względu na bezkręgowce. Występuje tu stabilna populacja szlaczkonii szafrańca (*Colias mirmidone*) i przeplatki aurinii (*Euphydryas aurinia*). Obszar stanowi jedno z dwóch siedlisk w województwie podlaskim (i w Polsce) rzeczywistego występowania modraszka eroidesa (*Pollyommatus eroides*) oraz (ze względu na stwierdzone częste występowanie) ostoję wilka. Mimo ubogich gleb, obszar cechuje również bogata i urozmaicona szata roślinna, wśród której występują murawy napiaskowe, kontynentalne wrzosowiska z mącznicą, zapusty jałowcowoosikowe. Ochronie podlega również torfowisko przejściowe, otoczone łąkami trzęślicowymi. Występują liczne populacje chronionych gatunków, m.in. kocanki piaskowe (*Helichrysum arenarium*), a także zidentyfikowane stanowiska goryczki wąskolistnej (*Gentiana pneumonanthe*), goździka kartuzka (*Dianthus carthusianorum*), kopytnika pospolitego (*Asarum europaeum*), wawrzynka wilczyłyko (*Daphne mezereum*), czarcikęsa łąkowego (*Succisa pratensis*) czy też szczydrzeńca ruskiego (*Chamaecytisus ruthenicus*).

Na obszarze Partnerstwa zlokalizowane są **83²⁷ użytki ekologiczne**. Są to głównie bagna oraz torfowiska. Celem ochrony użytków ekologicznych w formie torfowisk jest przede wszystkim zachowanie torfowisk z naturalną roślinnością szuwarową i łąkową, a także bogatą fauną (głównie ornitofauną) zawierającą w swym składzie szereg rzadkich gatunków. W przypadku bagien celem

²⁷ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

ochrony jest zachowanie mokradeł wraz z naturalną, charakterystyczną dla nich roślinnością.

Na terenie Powiatu Hajnowskiego zewidencjonowanych jest **1218²⁸ pomników przyrody**. Niemal wszystkie z nich stanowią drzewa. Najwięcej drzew o statusie pomników przyrody to sosny zwyczajne o wysokości powyżej 30 m i obwodzie pnia 250 cm, dęby szypułkowe o wysokości powyżej 32 m i obwodzie pnia 350 cm oraz świerki pospolite o wysokości powyżej 36 m i obwodzie pnia 280 cm²⁹. Wśród pomników przyrody występują również głazy narzutowe, m.in. zlokalizowany w Gminie Dubicze Cerkiewne zlepieniec piaszczysto-żwirowy przytransportowany przez lodowiec o wymodelowanej formie w postaci platformy z trzema odnóżami³⁰.

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne stanowią obszary mało przekształcone przez człowieka, głównie lasy i doliny rzeczne, będące szlakami komunikacyjnymi dla zwierząt, a w większym przedziale czasowym – również dla roślin. W zależności od wielkości i długości, można mówić o korytarzach międzynarodowych i krajowych, regionalnych i lokalnych.

Korytarze o znaczeniu międzynarodowym i krajowym

Na obszarze Partnerstwa wskazano przebieg dwóch z siedmiu głównych korytarzy ekologicznych, których rolą jest zapewnienie łączności ekologicznej w skali całego kraju oraz włączenie Polski w paneuropejską sieć ekologiczną.

W północnej oraz wschodniej części analizowanego obszaru wyodrębniono **Główny Korytarz Północny (GKPn)**, który w znaczeniu krajowym łączy Puszcę Augustowską, Knyszyńską i Białowieską z doliną Biebrzy, Puszcą Piską, lasami Napiwodzko-Ramuckimi i Pojezierzem Ławskim. Przebiega przez dolinę Wisły do Borów Tucholskich, Pojezierza Kaszubskiego, Puszczy Koszalińskiej, Goleniowskiej i Wkrzańskiej. Przechodząc przez Lasy Krajeńskie i Wałeckie, łączy się także z Lasami Drawskimi, a następnie dochodzi przez Puszcę Gorzowską do Cedyńskiego Parku Krajobrazowego. Korytarz Północny odgrywa szczególną rolę w ochronie populacji wilka w skali krajowej, łącząc najcenniejsze obszary siedliskowe tych drapieżników.

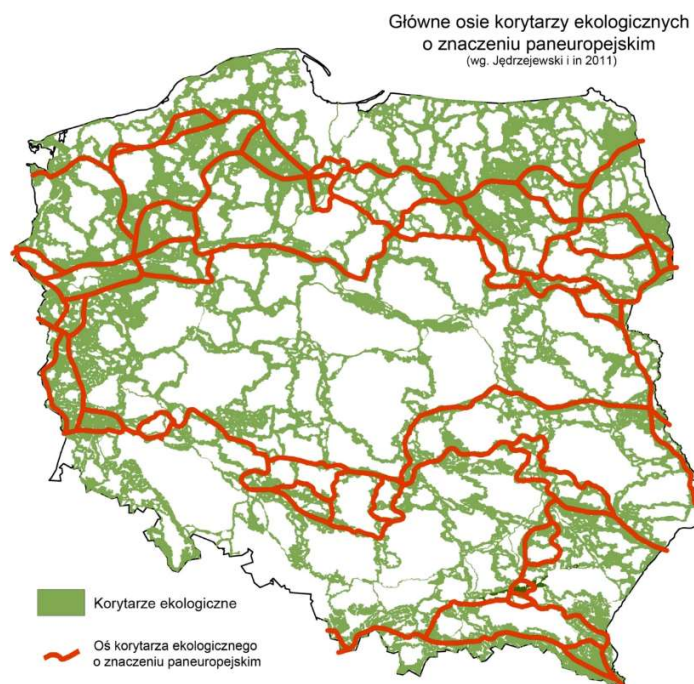
W południowej części Powiatu Hajnowskiego wskazano przebieg **Głównego Korytarza Północno-Centralnego (GKPnC)**, który rozpoczyna się w Puszczy Białowieskiej, przechodzi przez Lasy Mielnickie, dolinę Bugu, Puszcę Białą, gdzie rozdziela się na dwa główne odgałęzienia – jedno prowadzi do Lasów Włocławskich poprzez Puszcę Kurpiowską i Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy, a drugie dochodzi do Lasów Włocławskich poprzez Puszcę Kampinoską i dolinę Wisły, skąd przez Puszcę Bydgoską, Lasy Sarbskie, Puszcę Notecką i Lasy Lubuskie dochodzi do Parku Narodowego Ujście Warty.

²⁸ Ibidem

²⁹ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024.

³⁰ Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Główny Korytarz Północny na obszarze Partnerstwa składa się z następujących części³¹:

- **GKPN-2 „Puszcza Białowieńska”,**
- **GKPN-23A „Dolina Górnej Narwi”.**

GKPN-2 „Puszcza Białowieńska” obejmuje niemal cały obszar Gminy Narewka, cały obszar Gminy Białowieża (wyłączając centrum miejscowości), wschodnie obszary Gminy Hajnówka, południowo-wschodnie rejony Gminy Dubicze Cerkiewne oraz niewielki wschodni fragment terenu w Gminie Narew.

GKPN-23A „Dolina Górnej Narwi” przebiega natomiast przez dużą część gminy Narew, północne rejony Gminy Narewka oraz niewielkie fragmenty północnych rejonów Gminy Czyże.

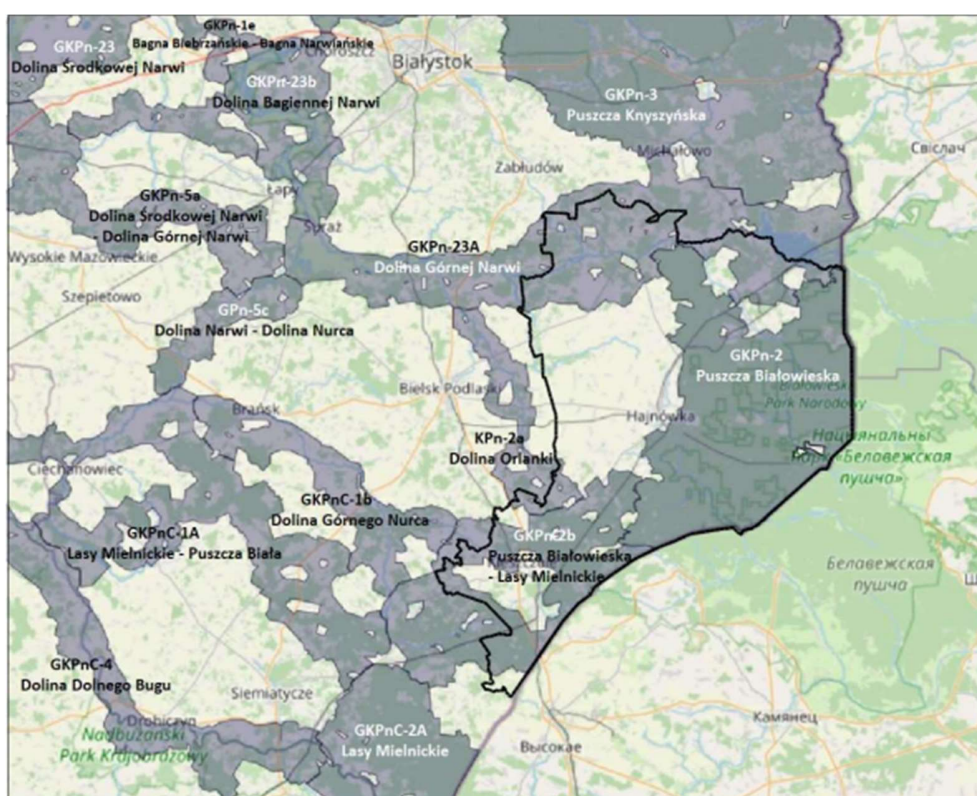
Korytarze główne stanowią najważniejsze drogi wędrówek i migracji gatunków w Polsce. Jednocześnie zapewniają łączność siedlisk i populacji w skali kontynentalnej. Do każdego z głównych korytarzy ekologicznych wyznaczono również korytarze uzupełniające. Korytarze uzupełniające łączą obszary siedliskowe położone wewnątrz kraju z korytarzami głównymi oraz zapewniają wariantowość dróg przemieszczania się gatunków o znaczeniu krajowym.

³¹ Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce*. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

W granicach Powiatu Hajnowskiego znajduje się fragment korytarza uzupełniającego o nazwie **KPn-2A Dolina Orłanki, łączący Korytarz Północny z Korytarzem Północno-Centralnym**. Korytarz ekologiczny „Dolina Orłanki” obejmuje swoim zasięgiem niewielkie części terenu w gminach Kleszczele i Dubicze Cerkiewne.

Zlokalizowany w południowych obszarach Powiatu Hajnowskiego fragment **Głównego Korytarza Północno-Centralnego** obejmuje **GKPnC-2B Puszcza Białowieska – Lasy Mielnickie**. W zasięgu korytarza znajdują się południowe rejony Gminy Dubicze Cerkiewne oraz część gmin Kleszczele i Czeremcha.

Rysunek 7 Sieć korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym na obszarze Partnerstwa³²

Sieć korytarzy ekologicznych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym uzupełniają korytarze i węzły przyrodnicze mające regionalny i lokalny charakter. Są to m.in. tereny otwarte pól rolniczych czy też doliny niewielkich rzek i rowów.

³² Mapa korytarzy ekologicznych w Polsce, Pracownia na rzecz Wszystkich Istot

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Dziedzictwo i zasoby kulturowe

Na terenie Powiatu Hajnowskiego znajdują się liczne zabytki³³: 137 zabytków nieruchomych, 53 zabytki archeologiczne oraz 1 obiekt z Listy Światowego Dziedzictwa UNESCO wpisane w Wojewódzkim Rejestrze Zabytków.

Tabela 7. Zabytki nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków zasobu Narodowego Instytutu Dziedzictwa³⁴.

Zabytki nieruchome w rejestrze zabytków
Gmina Białowieża
Białowieża: m.in. część układu osady, aleja przydrożna przy ul. Browskiej, kościół par. pw. św. Teresy oraz plebania, cerkiew prawosławna par. pw. św. Mikołaja wraz z plebanią prawosławną, drewniana cerkiew prawosławna cmentarna, kapliczka prawosławna, zespół pałacowo-parkowy zespół stacji kolejowej Białowieża Towarowa (budynek dworca, wieża ciśnień i zabudowania towarzyszące), zagroda położona przy drodze Białowieża - Pogorzelce (budynki mieszkalne, stodoła ze spichlerzem, dwa wiatraki, łaźnia i warsztat – obecnie skansen budownictwa drewnianego), zespół Nadleśnictwa Białowieża (leśniczówka, dom mieszkalny i ogród), zespół nadleśnictwa „Jagiellońskiego” (dwie leśniczówki, wozownia ze stodołą, stajnia, stodoła, ogród), drewniany dom dróżnika, wieża ciśnień; Zastawa Krzyże: drewniana leśniczówka, drewniana stodoła ze spichlerzem;
Gmina Narewka
Narewka: cerkiew prawosławna par. pw. św. Mikołaja Cudotwórcy, cmentarz żydowski przy drodze Narewka-Guszczewina; Gnilec: drewniany budynek kolejowy, obiekt mieszkalny; Siemianówka: cerkiew greko-katolicka, ob. prawosławna pw. św. Jerzego;
Gmina Narew
Narew: układ przestrzenny, drewniany kościół par. pw. św. Stanisława, drewniana dzwonnica, drewniana cerkiew prawosławna pw. Podwyższenia Krzyża, cmentarz rzymsko-katolicki, cmentarz prawosławny; Kozłiki: drewniana cerkiew prawosławna fil. pw. św. Mikołaja; Łosinka: drewniana cerkiew prawosławna par. pw. św. Jakuba, cmentarz parafialny przy cerkwi, kaplica prawosławna cmentarna; Odrynki: drewniana cerkiew prawosławna pw. Jana Złotoustego; Puchły: drewniana cerkiew prawosławna par. pw. Opieki Matki Bożej, cmentarz cerkiewnym ogrodzenie z kapliczkami i bramami; Soce: historyczny układ ruralistyczny; Trześcianka: rozplanowanie wsi z tradycyjną zabudową, drewniana cerkiew prawosławna par. pw. św. Michała Archanioła, cmentarz cerkiewny, drewniana cerkiew prawosławna cmentarna pw. Ofiarowania NMP; Tyniewiczze: drewniana cerkiew prawosławna par. pw. św. Łukasza Apostoła i Ewangelisty, cmentarz parafialny przy cerkiewny;
Gmina Kleszczele
Kleszczele:

³³ <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>

³⁴ Rejestr zabytków województwa podlaskiego – stan na dzień 28 czerwca 2023 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

układ przestrzenny wraz z cmentarzem prawosławnym i cmentarzem żydowskim; kościół par. pw. św. Zygmunta, drewniana dzwonnica, brama w ogrodzeniu, cerkiew prawosławna par. pw. Zaśnięcia NMP, dzwonnica, drewniany dworzec kolejowy; Saki: Zespół cerkwi grecko-katolickiej, ob., prawosławnej (drewniana cerkiew par. pw. św. Dymitra, drewniana dzwonnica, cmentarz prawosławny)
Gmina Czeremcha
Czeremcha-Wieś: cerkiew cmentarna pw. św. Kosmy i Damiana; Zubacze: Drewniana cerkiew prawosławna par. pw. Opieki Matki Bożej, drewniana dzwonnica, cmentarz cerkiewny oraz ogrodzenie;
Gmina Dubicze Cerkiewne
Dubicze Cerkiewne: drewniana cerkiew prawosławna par. pw. Opieki Matki Bożej Grabowiec: wiatrak koźlak Jodłówka: zespół dworski (dwór wraz z parkiem) Korycińska: drewniany wiatrak holender Stary Komin: drewniana cerkiew prawosławna par. pw. św. Michała, drewniana cerkiew prawosławna pw. św. Anny, drewniany dom duchowieństwa prawosławnego;
Gmina Czyże
Czyże: rozplanowanie przestrzenne wsi, cmentarz prawosławny, cerkiew cmentarna pw. św. Kosmy i Damiana; Klejniki: kaplica prawosławna cmentarna pw. Przemienienia Pańskiego, kaplica prawosławna pw. św. Mikołaja Cudotwórcy; Kuraszewo: drewniana cerkiew prawosławna par.pw. św. Antoniego Pieczerskiego, cmentarz prawosławny,
Gmina Hajnówka
Dubiny: m.in.: cerkiew prawosławna par. pw. Zaśnięcia NMP, cmentarz prawosławny, kaplica grobowa prawosławna rodziny Bazylewskich; Lipiny: Drewniana cerkiew prawosławna fil. Pw. Świętych Braci Machabeuszy, na uroczysku „Krynoczka” Nowoberezewo: m.in. cerkiew prawosławna par.pw. Wniebowstąpienia Pańskiego, cmentarz cerkiewny, drewniana cerkiew grecko-katolicka, ob. prawosławna pw. św. Jana Teologia
Miasto Hajnówka
Kościół par. pw. Podwyższenia Krzyża, budynek biurowy dawnych Zakładów Drzewnych Lasów Państwowych

Powyższą listę zabytków wpisanych do rejestru uzupełnia szereg zabytków ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także w ewidencjach gminnych. Zgodnie z krajową ewidencją zabytków nieruchomych i archeologicznych oraz grobów i cmentarzy wojennych³⁵, na obszarze Powiatu Hajnowskiego znajdują się następujące obiekty:

Hajnówka

- Kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża, Hajnówka, 3 Maja 14
- Budynek biurowy Zakładów Drzewnych Lasów Państwowych, Hajnówka, 3 Maja 51

³⁵ Krajowa ewidencja zabytków nieruchomych i archeologicznych oraz grobów i cmentarzy wojennych, <https://zabytek.pl> [dostęp dnia 12.04.2023].

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- Kuźnia, ob. warsztat ślusarsko-kowalski z częścią mieszkalną, Hajnówka, ul. Lipowa 1
- Dom Leśnika, ob. Zakładowy Dom Kultury, Hajnówka, ul. Armii Krajowej 7
- Inne:
 - Cmentarz wojenny
 - Cmentarz żołnierzy Armii Radzieckiej
 - Cmentarz rzymskokatolicki przykościelny
 - Mogiła żołnierzy gen. Józefa Piłsudskiego
 - Kwatera ofiar terroru hitlerowskiego z II wojny światowej
 - Cmentarz prawosławny przycerkiewny
 - Dwie mogiły żołnierzy Wojsk Polskich poległych w 1939 roku
 - Mogiła zbiorowa żołnierzy niemieckich i rosyjskich z I wojny światowej

Gmina Białowieża

- Zespół kościoła par. pw. św. Teresy
- Zespół cerkwi prawosławnej pw. św. Mikołaja
- Zespół Osiedla Dyrekcyjnego
- Zespół pałacowy w Białowieży
- Zespół dworca kolejowego Białowieża Towarowa
- Zagroda-skansen budownictwa drewnianego
- Zespół Nadleśnictwa Białowieża i Jagiellońskiego

Gmina Czeremcha

- Zespół cerkwi prawosławnej par. pw. Opieki Matki Bożej w Zubaczach

Gmina Czyże

- Zespół cerkwi par. prawosławnej pw. św. Antoniego Pieczerskiego w Kuraszewie

Gmina Dubicze Cerkiewne

- Zespół dworski w Jodłówce
- Cerkiew prawosławna par. pw. św. Michała w Starym Korninie
- Cerkiew prawosławna par. pw. Podwyższenia Krzyża Pańskiego w Werstoku

Gmina Hajnówka

- Zespół cerkwi prawosł. par. pw. Zaśnięcia NMP w Dubinach
- Zespół cerkwi par. pw. Wniebowstąpienia Pańskiego w Nowoberezowie
- Cerkiew gr.-kat., ob. prawosławna pw. św. Jana Teologa w Nowoberezowie

Gmina Kleszczele

- Zespół kościoła par. pw. św. Zygmunta w Kleszczelach
- Cerkiew prawosławna par. pw. Zaśnięcia NMP w Kleszczelach
- Dworzec kolejowy w Kleszczelach

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- Zespół cerkwi gr.-kat. cmentarnej, ob. prawosławnej par. pw. św. Dymitra w Sakach

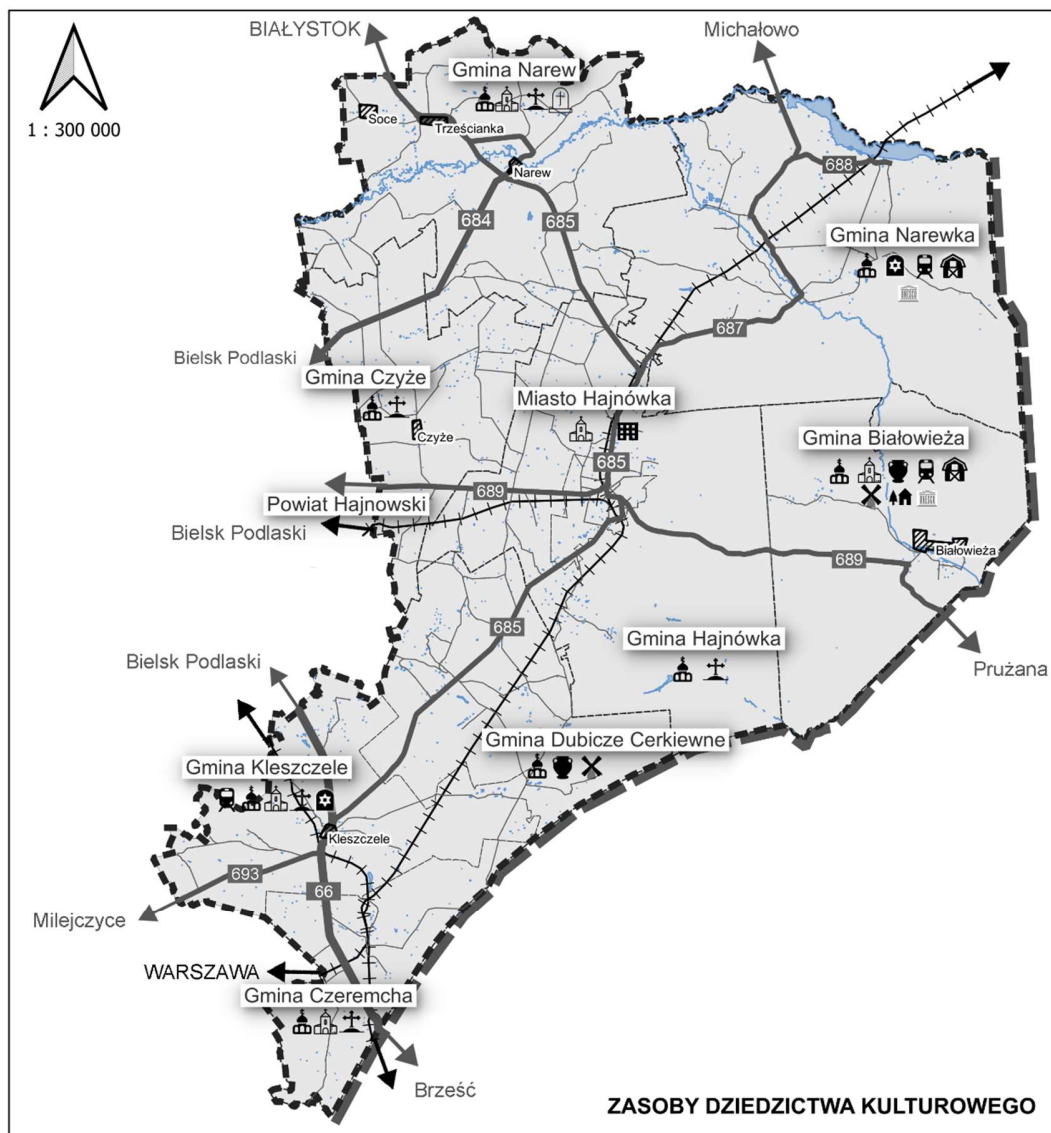
Gmina Narew

- Zespół cerkwi prawosławnej par. pw. św. Jakuba Apostoła w Łosince
- Zespół kościoła par. pw. św. Stanisława w Narwi
- Cerkiew prawosławna, par. pw. Podwyższenia Krzyża w Narwi
- Zespół cerkwi prawosławnej par. pw. Opieki Matki Bożej w Puchłach
- Zespół cerkwi prawosławnej par. pw. św. Michała Archanioła w Trześciance
- Zespół cerkwi gr.-kat., ob. prawosławnej par. pw. św. Łukasza Apostoła i Ewangelisty w Tyniewiczach Dużych

Gmina Narewka

- Cerkiew prawosławna par. pw. św. Mikołaja Cudotwórcy w Narewce
- Cmentarz żydowski w Narewce
- Cerkiew gr.-kat., ob. prawosławna par. pw. św. Jerzego w Siemianówce.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

*Na mapie ujęto zabytko nieruchome wpisane do Rejestru Zabytków - stan na 31 grudnia 2022 r.

OZNACZENIA

OZNACZENIA ORIENTACYJNE

- Granice administracyjne**
- Gmina
 - Powiat
 - Granica Państwa

Elementy sieci komunikacyjnej

- Drogi Krajowe
- Drogi Wojewódzkie
- Drogi Powiatowe
- Sieć kolejowa

OZNACZENIA TEMATYCZNE

- Obiekty świeckie**
- Dworzec kolejowy
 - Budynki zabudowy wiejskiej
 - Wiatrak
 - Budynki nadleśnictwa
 - Budynki biurowe
 - Zespół pałacowo-parkowy /zespół dworski

Obiekty sakralne

- Cerkiew
- Kościół
- Cmentarz prawosławny
- Cmentarz katolicki
- Cmentarz żydowski

Inne

- Obiekt wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO
- Zabytkowe układy przestrzenne/ruralistyczne

Rysunek 8. Analiza zabytków na obszarze Powiatu Hajnowskiego (opracowanie własne na podstawie Rejestru Zabytków)

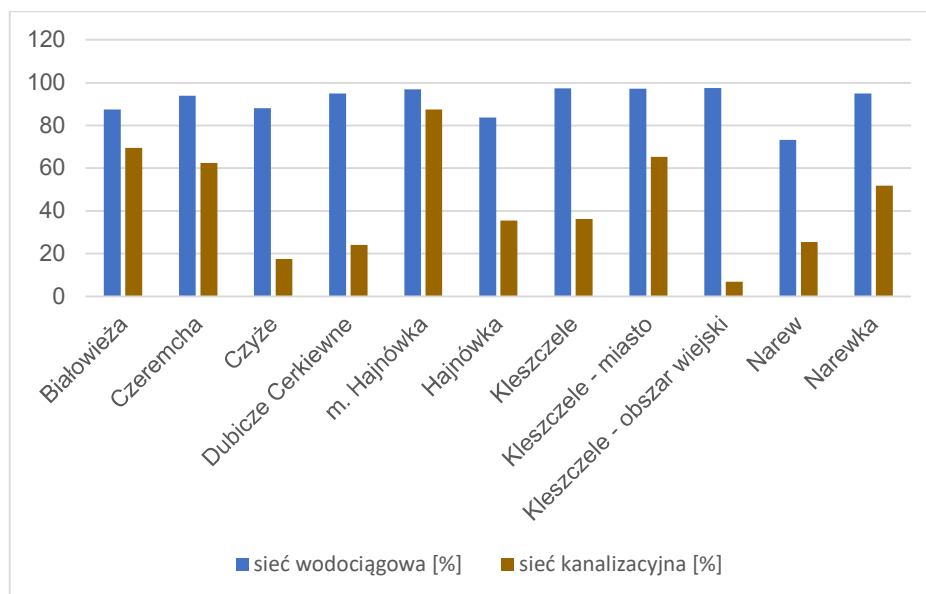
3.2. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych

Za jedną z głównych przyczyn decydujących o złym stanie wód powierzchniowych i gruntowych jest odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków komunalnych bezpośrednio do gruntu lub do wód powierzchniowych oraz stosowanie nieuszczelnionych zbiorników na nieczystości.

Zgodnie z danymi z 2021 r. obszar Powiatu Hajnowskiego jest zwodociągowany w 92,5% (długość sieci wodociągowej wynosi 744,4 km). Nieco gorzej przedstawia się wyposażenie obszaru w sieć kanalizacji sanitarnej. W 2021 r. z kanalizacji sanitarnej korzystało 63,7% mieszkańców powiatu (długość sieci kanalizacyjnej wynosi 301,6 km), co jest wartością niższą niż średnia wojewódzka (65,4%) i średnia krajowa (71,9%). Oznacza to, że występuje dysproporcja między stopniem zwodociągowania a stopniem skanalizowania obszaru Partnerstwa.

Najmniejszy udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacji sanitarnej dotyczy Gminy Czyże (17,5%), Gminy Dubicze Cerkiewne (24,1%) oraz Gminy Narew (25,4%). Bardzo niskim stopniem skanalizowania cechują się tereny wiejskie Gminy Kleszczele. O ile w mieście udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej wynosi 65,2%, to na obszarze wiejskim gminy jest to jedynie 7,0%.

Rysunek 9 Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej i sieci kanalizacji sanitarnej w gminach Powiatu Hajnowskiego - stan na 2021 rok³⁶

Gospodarstwa domowe, niepodłączone do sieci zbiorczej odprowadzają nieczystości do zbiorników bezodpływowych lub korzystają z przydomowych oczyszczalni ścieków.

³⁶ opracowanie własne na podstawie BDL GUS

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Na obszarze Powiatu Hajnowskiego w 2021 r, funkcjonowało 641 indywidualnych, przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 2948 zbiorników bezodpływowych. Przydomowe oczyszczalnie ścieków stanowią istotne uzupełnienie infrastruktury kanalizacji zbiorczej. W skali całego województwa podlaskiego, Powiat Hajnowski jest jednym z powiatów, w którym funkcjonuje najmniejsza ilość przydomowych oczyszczalni (mniejsza ilość dotyczy tylko powiatów – Siemiatyckiego i Kolneńskiego oraz miast na prawach powiatu). W ciągu ostatnich pięciu lat, na terenie powiatu, liczba przydomowych oczyszczalni wzrosła o ok. 14%. W tym czasie nieznacznie ubyło natomiast zbiorników bezodpływowych (liczba funkcjonujących zbiorników zmniejszyła się o ok. 2,5%). Najwięcej zbiorników bezodpływowych działa na obszarze Gminy Narew (658 szt.) oraz Gminie Dubicze Cerkiewne (644 szt.). Ich liczba nie ulegała zmianom na przestrzeni lat. Najmniej zbiorników odnotowano w Gminie Białowieża (98 szt.). W Gminie od lat działa tylko jedna przydomowa oczyszczalnia ścieków. Ze względu na najwyższy udział korzystających ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej, nieduży udział zbiorników bezodpływowych dotyczy również Hajnówki (115 szt.). Na obszarze miasta nie funkcjonują przydomowe oczyszczalnie ścieków. Największa ilość przydomowych oczyszczalni ścieków występuje w Gminie Narewka (297 szt.). Ich ilość każdego roku wzrasta.

Na obszarze Powiatu Hajnowskiego oczyszczalnie ścieków znajdują się w miejscowościach: Białowieża, Czeremcha, Czyże, Dubicze Cerkiewne, Hajnówka, Kleszczele, Narew, Narewka oraz Nowa Łuka (gm. Narewka). Ponadto, na obszarze Powiatu funkcjonuje oczyszczalnia ścieków przemysłowych Pronar w Narwi. Dawniej na obszarze Gminy Czeremcha funkcjonowały również oczyszczalnie kolejowe (obecnie³⁷ nieczynne).

Innym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych (ale również podziemnych) jest działalność rolnicza, w tym hodowla zwierząt, brak płyt obornikowych do przechowywania nawozów naturalnych, niewłaściwe stosowanie nawozów naturalnych, a także śmietniki czy nielegalne zrzuty ścieków komunalnych. Ponadto dodatkowym źródłem zagrożenia jest chemizacja rolnictwa (m.in. stosowanie nawozów mineralnych i chemicznych środków ochrony roślin), która prowadzi do odpływu zanieczyszczeń do wód przez spływ powierzchniowy i infiltrację do wód gruntowych. Rolnictwo nie stanowi głównej branży gospodarczej w Powiecie Hajnowskim.

Oceny jakości wód powierzchniowych dokonuje się w odniesieniu do Jednolitych Części Wód Powierzchniowych (JCWP), na podstawie wyników badań przeprowadzonych w ramach państwowego monitoringu środowiska. Klasy wód zostały określone na podstawie okresu badawczego 2016-2021. Ocenie został poddany również stan lub potencjał ekologiczny, stan chemiczny oraz ogólna ocena stanu wód. Większość Jednolitych Części Wód Powierzchniowych, w zasięgu których położony jest Powiat Hajnowski jest zagrożonych nieosiągnięciem celów środowiskowych. Dobry stan chemiczny wskazano jedynie dla JCWP Dopływ z Łosinki o numerze RW2000152613569 oraz dla JCWP Jelonka o numerze RW200015261214. Szczegółowe dane zostały przedstawione w poniższej tabeli. Większość JCWP osiągnęła III klasę wód.

³⁷ stan na maj 2023 r.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Tabela 8. Stan JCWP, w ramach których położony jest obszar Powiatu Hajnowskiego³⁸³⁹.

Kod i nazwa JCWP	Punkt pomiarowo-kontrolny	Klasa wód	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
PLRW200010261369 Rudnia	Rudnia – ujście do Narwi	IV	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW2000102613529 Małynka	Małynka – ujście do Narwi	IV	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200010261349 Ruda	Ruda – ujście do Narwi	IV	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200015261312 Olszanka	Olszanka – ujście do Narwi	III	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200011261539 Narew od zb. Siemianówka do Lizy	Narew – Ploski Narew – m. Suraż Narew - powyżej ujścia Narewki	IV/V	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200010261329 Krzywczanka	Krzywczanka – ujście do Narwi	IV	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200015261354 Dopływ spod Doratynki	Dopływ spod Doratynki – ujście do Narwi	III	nie można dokonać oceny stanu/potencjału	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW2000152613569 Dopływ z Łosinki	Dopływ z Łosinki -ujście do Narwi	IV	umiarkowany	dobry	zły	zagrożona
PLRW200010261389 Łoknica	Łoknica – ujście do Narwi	V	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW20001126149 Orlanka od Orlej do ujścia	Orlanka - Chraboły	IV	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200010261419 Orlanka do Orlej	Orlanka poniżej m. Dubicze Cerkiewne	III	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200011261299 Narewka od Jelonki do ujścia	Narewka - ujście	III	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona

³⁸ Opracowanie własne na podstawie *Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły*, przyjętego *Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. (Dz.U. 2023, poz. 300)*.

³⁹ Klasy wód określono na podstawie: Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Kod i nazwa JCWP	Punkt pomiarowo-kontrolny	Klasa wód	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
PLRW200016261213 Narewka do Jelonki	Narewka – powyżej m. Narewka	III	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	niezagrożona
PLRW200010261254 Jelonka	Jelonka – ujście do Narewki	III.	słaby	brak danych	zły	zagrożona
PLRW2000162611399 Narew do zb. Siemianówka	Narew – profil graniczny Babia Góra Zb. Siemianówka – basen główny	IV	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW2000232611399 Zb. Siemianówka	Zb. Siemianówka – basen główny	IV	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW20001026113189 Prosty Rów	Prosty Rów - Siemianówka	III	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200010261269 Bobrówka	Bobrówka - ujście do Narewki	III	umiarkowany	brak danych	zły	zagrożona
PLRW200010261292 Waliczkówka	Waliczkówka - ujście do Narewki	V	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW20001026128 Jabłoniówka	Jabłoniówka – ujście do Narewki	III	nie można dokonać oceny stanu/potencjału	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200010261256 Okulinka	Okulinka – ujście do Narewki	IV	nie można dokonać oceny stanu/potencjału	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200010261252 Braszczka	Braszczka – ujście do Narewki	III	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200015261249 Hwoźna	Hwoźna – profil graniczny	III	zły	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200015261234 Przedzielna	Przedzielna - – ujście do Narewki	III	nie można dokonać oceny stanu/potencjału	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200015261229 Lutownia	Lutownia - ujście	III	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW20001526714525 Leśna	Leśna – profil graniczny Topiło	III	zły	poniżej dobrego	zły	zagrożona

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Kod i nazwa JCWP	Punkt pomiarowo-kontrolny	Klasa wód	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
PLRW200015261232 Orłówka	Orłówka – ujście do Narewki	b.d.	nie można dokonać oceny stanu/potencjału	brak danych	brak danych	niezagrożona
PLRW200010261449 Biała	Biała – ujście Hryniewicze Duże	IV	zły	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW20001526714619 Nurzec do Nurczyka	Nurzec – powyżej Nurca	III	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200010267146299 Nurczyk	Nurczyk – ujście do Nurca	III	umiarkowany	brak danych	zły	zagrożona
PLRW200010267145471 Pulwa do granic RP - ujście	Pulwa do granic RP - ujście	IV	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200010267145261 Biała do granicy państwa	Biała – profil graniczny	IV	umiarkowany	poniżej dobrego	zły	zagrożona
PLRW200015261214 Jelonka	Jelonka – ujście do Narewki (graniczna)	b.d.	nie można dokonać oceny stanu/potencjału	dobry	brak danych	zagrożona
PLRW200012267145533 Bug od Włodawki do granicy w Niemirowie	Bug – Kuzawka Bug – Kuzawka/ Kukuryki Bug Gnojno	IV/V	słaby	poniżej dobrego	zły	zagrożona

Zanieczyszczenie wód podziemnych

W odniesieniu do wód podziemnych, wpływ na jakość wód podobnie jak w przypadku wód powierzchniowych może mieć m.in. nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa oraz intensyfikacja rolnictwa. Ewentualne nadmierne pobory wód mogą z kolei stanowić zagrożenie dla ilości wód podziemnych. Większość pobieranych w Powiecie Hajnowskim wód przeznaczana jest na cele eksploatacji sieci wodociągowej (ok. 82%). W skali województwa podlaskiego, Powiat Hajnowski cechuje się najmniejszymi poborami na cele produkcyjne (ok. 16%) oraz służące do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych (ok. 2%). Na obszarze Powiatu pobierane są wyłącznie wody podziemne⁴⁰.

Powiat Hajnowski położony jest się w zasięgu 4 Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd): JCWPd kod PLGW200052, JCWPd kod PLGW200055, JCWPd kod PLGW200056,

⁴⁰ Województwo Podlaskie. Podregiony. Powiaty. Gminy, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Łódź, 2019

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

JCWPd kod PLGW200057. Wszystkie wymienione Jednolite Części Wód Podziemnych charakteryzują się dobrym stanem chemicznym oraz dobrym stanem ilościowym. Jednostki nie są zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, prowadzi monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych. Poniższa tabela zawiera wyniki badań na obszarze Powiatu Hajnowskiego w roku 2019 oraz 2022.

Tabela 9. Klasa jakości wód podziemnych w punktach monitoringu wg danych z 2019 i 2022 roku na terenie Powiatu Hajnowskiego^{41,42}

Nr punktu monitorowanego MONBADA	JCWP-d	Gmina	Miejscowość	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wód podziemnych w 2019 r.	Klasa jakości wód podziemnych w 2022 r.
1486	JCWPd-52	Białowieża	Białowieża	Zabudowa wiejska	II	II
1621	JCWPd-52	Białowieża	Budy	Zabudowa wiejska	III	II
1622	JCWPd-52	Narewka	Olchówka	Zabudowa wiejska	III	IV
2096	JCWPd-52	Narew	Narew	Tereny otwarte, pozbawione roślinności lub o rzadkim pokryciu roślinnym	Nie prowadzono badań	II
1530	JCWPd-55	Czeremcha	Wólka Terechowska	Lasy	Nie prowadzono badań	II
1471	JCWPd-56	Hajnówka	Orzeszkowo	Zabudowa wiejska	III	III
1487	JCWPd-56	m. Hajnówka	Dubiny	Tereny przemysłowe	II	Nie prowadzono badań
1678	JCWPd-56	m. Hajnówka	Hajnówka	Grunty orne	II	II
1811	JCWPd-56	Kleszczele	Policzna	Zabudowa wiejska	I	II

Wody JCWPd-52 i JCWPd-56, obejmujące przeważający obszar Powiatu Hajnowskiego oceniono na II, III i IV klasę jakości. Oznacza to występowanie wód podziemnych dobrej (II klasa), zadowalającej (III klasa) i niezadowalającej (IV klasa) jakości. Ponieważ IV i III klasę zidentyfikowano wyłącznie w pojedynczych punktach pomiarowych, można ogółem stwierdzić, że na obszarze Powiatu Hajnowskiego wody podziemne charakteryzują się dobrą jakością.

⁴¹ Monitoring jakości wód podziemnych - Klasy jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego wg danych z 2019 r.

⁴² Monitoring jakości wód podziemnych - Klasy jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego wg danych z 2022 r.

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego

Na stan zanieczyszczenia powietrza najczęściej wpływ mają trzy czynniki: emisja powierzchniowa, emisja komunikacyjna oraz warunki meteorologiczne. Na obszarze Powiatu Hajnowskiego nie funkcjonuje przemysł ciężki oraz większe przemysłowe źródła emisji zanieczyszczeń powietrza. Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów uciążliwych na 1 km² powierzchni w Powiecie Hajnowskim to zaledwie 0,04 t⁴³. Do głównych zanieczyszczeń atmosfery na obszarze Powiatu należą rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego oraz częściowo zanieczyszczenia komunikacyjne.

Główna emisja toksycznych substancji odbywa się z lokalnych kotłowni i pieców węglowych, stosowanych w indywidualnych gospodarstwach domowych. Lokalne systemy grzewcze oraz piece domowe nie posiadają urządzeń ochrony powietrza atmosferycznego. Wielkość emisji z takich źródeł jest trudna do oszacowania oraz wykazuje zmienność sezonową, wynikającą z sezonu grzewczego. W procesie spalania paliw stałych powstają następujące rodzaje zanieczyszczeń, które następnie dostają się do atmosfery: pył (powstający z popiołu zawartego w węglu), dwutlenek i trójtlenek siarki (powstający w wyniku spalania siarki zawartej w paliwie), tlenek azotu (tworzący się z azotu zawartego w paliwie oraz w powietrzu doprowadzonym do spalania), tlenek węgla (powstający w przypadku niepełnego spalania paliwa).

W Powiecie Hajnowskim udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej wynosi jedynie 0,2% mieszkańców, a siecią objęte są wyłącznie 3 gminy: miasto Hajnówka (9,61 km sieci), Gmina Białowieża (4,02 km sieci) oraz Gmina Hajnówka (1,8 km)⁴⁴.

Roczna ocena jakości powietrza województwa podlaskiego za 2021⁴⁵ rok została wykonana w oparciu o dwie wydzielone strefy: aglomerację białostocką i strefą podlaską. Powiat Hajnowski zaliczono do strefy podlaskiej. Ocenę wykonano według kryteriów ochrony zdrowia oraz kryteriów określonych w celu ochrony roślin. Strefę podlaską scharakteryzowano ze względu na stężenie w powietrzu następujących związków: SO₂, NO₂, PM₁₀, PM_{2,5}, CO, benzen, ołów, arsen, nikiel, kadm i benzo(a)piren.

Tabela 10. Klasyfikacja strefy podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa za rok 2021⁴⁶.

Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	¹ O ₃	PM ₁₀	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	² PM _{2,5}
Strefa podlaska	PL 2002	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C1
Objaśnienia:													
¹ Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa podlaska uzyskała klasę D2													
² Dla pyłu PM _{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa podlaska uzyskała klasę A													

⁴³ <https://analizy.monitorrozwoju.pl> – dane na rok 2021

⁴⁴ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

⁴⁵ Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2021

⁴⁶ Ibidem

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Przeprowadzone badania wskazują na przekroczenia dopuszczalnych stężeń w zakresie benzo(a)pirenu oraz pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Obszarem przekroczeń pyłu zawieszonego PM2,5 są między innymi okolice Hajnówki. Przekroczenia pyłu PM10 notuje się na obszarze całego województwa, przede wszystkim w miejscach z dominującym sposobem ogrzewania z użyciem paliw stałych w mało efektywnych kotłach.

Należy zaznaczyć, że Powiat Hajnowski podejmuje działania, mające na celu przeciwdziałaniu obciążeniu środowiska, w tym kwestii jakości powietrza. W 2021 r. na obszarze Partnerstwa zanieczyszczenia pyłowe zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń stanowiły 61,4% ogółu wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych.⁴⁷

Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2021 r. dokonanej w oparciu o kryteria ustanowione w celu ochrony roślin, przedstawiały się następująco:

Tabela 11. Klasyfikacja strefy podlaskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin - klasyfikacja podstawowa za rok 2021⁴⁸.

Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	¹ O ₃
strefa podlaska	PL2002	A	A	A

Objaśnienia:
¹Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa podlaska uzyskała klasę D2

Pod względem kryterium ochrony roślin, na obszarze strefy podlaskiej (a zatem również na obszarze Powiatu Hajnowskiego) nie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych stężeń wszystkich badanych zanieczyszczeń.

Zagrożenie hałasem

Najbardziej uciążliwe emitory hałasu i wibracji, które mają zasadniczy wpływ na klimat akustyczny w Powiecie Hajnowskim związane są przede wszystkim z eksploatacją systemu dróg kołowych⁴⁹. Przez obszar Partnerstwa przebiega droga krajowa nr 66 – w relacji Bielsk Podlaski – Kleszczele – Czeremcha – granica państwa z międzynarodowym przejściem granicznym w Połowcach. Źródłem hałasu są także drogi wojewódzkie przebiegające przez teren Powiatu, tj.:

- droga wojewódzka nr 685 łącząca drogę krajową nr 19 z Puszcą Białowieską oraz drogą krajową nr 66,
- droga wojewódzka nr 687 łącząca Juszkowy Gród (pow. białostocki) z Nowosadami w Gminie Hajnówka,
- droga wojewódzka nr 688 relacji Tarnopol – Siemianówka,
- droga wojewódzka nr 689 łącząca Bielsk Podlaski z Hajnówką i Białowieżą,
- droga wojewódzka nr 693 łącząca Siemiatycze (pow. siemiatycki) z Kleszczelami.

⁴⁷ <https://analizy.monitorrozwoju.pl> – dane na rok 2021

⁴⁸ Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2021

⁴⁹ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Istniejący układ komunikacyjny oraz przygraniczne położenie powoduje znaczącą presję na środowisko ze strony transgranicznego ruchu samochodowego, zwłaszcza samochodów ciężarowych.⁵⁰ Kolej na terenie Powiatu Hajnowskiego, jak i całego województwa podlaskiego jest słabo rozwinięta. Ze względu na jej obecny stan ten rodzaj transportu naziemnego stanowi małą szkodliwość na środowisko przyrodnicze, a co za tym idzie nie jest badany pod kątem uciążliwości akustycznej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku.⁵¹

Od 2015 roku na terenie Powiatu Hajnowskiego nie były prowadzone pomiary hałasu wzdłuż sieci drogowej.⁵² Dla województwa podlaskiego opracowany został *Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne określone wskaźnikami LDWN i LN*. Zakres pomiarów akustycznych nie obejmował jednak obszaru Powiatu Hajnowskiego.

Zagrożenie środowiska hałasem może być również związane z funkcjonowaniem zakładów przemysłowych lub usługowych, tj. funkcjonowaniem maszyn, instalacji i urządzeń przemysłowych, procesów technologicznych czy transportu odbywającego się wewnątrz zakładu. W 2017 roku stwierdzono przekroczenia norm hałasu w zakładzie "GRYFSKAND" Sp. z o.o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce Zakład Produkcji Węgla Aktywnych. Pomiary wykazały występowanie przekroczenia o 4,9 dB względem wartości dopuszczalnych na terenach chronionych w porze nocnej w punkcie pomiarowym zlokalizowanym przy zabudowie jednorodzinnej.⁵³

Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym

Ujemny wpływ na stan środowiska i zdrowie ludzi mają urządzenia, które emitują fale elektromagnetyczne wysokiej częstotliwości w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 do 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz, umieszczone w środowisku naturalnym. Do głównych, sztucznych źródeł emisji pól elektromagnetycznych stanowiących zagrożenie dla środowiska należą linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV.

Na terenie Powiatu Hajnowskiego źródłami promieniowania elektromagnetycznego są przede wszystkim nadajniki GSM/UMTS/LTE, stacje transformatorowe oraz linie elektroenergetyczne wysokiego, średniego i niskiego napięcia.

Wśród źródeł promieniowania elektromagnetycznego funkcjonujących na obszarze Partnerstwa wyróżnia się m.in.:

- elektromagnetyczne linie napowietrzne NN, WN 110kV (m.in. linia elektroenergetyczna 110 kV relacji RPZ Bielsk Podlaski – RPZ Hajnówka – RPZ Lewkowo – RPZ Michałowo);

⁵⁰ *Stan środowiska w województwie podlaskim. Raport 2020*. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku

⁵¹ Ibidem

⁵² Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024

⁵³ Program Ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2017-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2026

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- stacje elektroenergetyczne 110/15 kV (m.in. RPZ Janówka, RPZ Lewkowo),
- stacje transformatorowe SN 15 kV,
- linia radiowa (SLR Bielsk Podlaski – TON Czyże),
- sieć szkieletowa szerokopasmowa Polski Wschodniej relacji Zabłudów – Hajnówka – Milejczyce,
- cywilne stacje radiowe CB o mocy około 10 W,
- urządzenia nadawcze, diagnostyczne i inne, będące w posiadaniu policji, straży pożarnej, pogotowia i zakładów przemysłowych.

Objektami, o istotnym z punktu widzenia ochrony środowiska, oddziaływaniu są m.in. stacje bazowe telefonii komórkowych i anteny nadawcze. W praktyce, w otoczeniu anten stacji bazowych GSM, pola o wartościach wyższych od dopuszczalnych w praktyce występują w odległości do 25 metrów od anten na wysokości zainstalowania tych anten. Ponieważ anteny są instalowane na dachach wysokich budynków lub na specjalnych wieżach, nie stwarzają one zagrożenia dla mieszkańców.

Według bazy danych lokalizacji stacji bazowych sieci komórkowych w Polsce, na obszarze Powiatu Hajnowskiego funkcjonuje ok. 40 wież i masztów stanowiących nadajniki GSM, LTE, UMTS, CDMA i innych⁵⁴.

Na obszarze Powiatu Hajnowskiego, monitoringowe pomiary pól elektroenergetycznych w 2022 roku były wykonywane w ramach dwóch punktów pomiarowych: w Białowieży oraz w miejscowości Nowosady (gm. Hajnówka). W 2021 r. natomiast, pomiary wykonywane były w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w Kleszczelach. We wszystkich wskazanych przypadkach, wyniki pomiarów nie przekraczały 0,8 V/m⁵⁵⁶. Badania poziomu PEM w 2020 r. wykonywane w Hajnówce oraz Białowieży, jak również wykonywane w 2019 r. w Narewce, Czeremsze i Hajnówce wskazały natężenie mieszczące się w przedziale 0,2-0,3 V/m⁵⁷⁵⁸.

Wyniki pomiarów PEM z czterech ostatnich lat upoważniają do stwierdzenia, iż w żadnym z badanych punktów pomiarowych zlokalizowanych na obszarze Powiatu Hajnowskiego nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnej wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego.

Zagrożenie środowiska przez odpady

Gospodarka odpadami komunalnymi w województwie podlaskim przed wprowadzeniem w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579 z późn. zm.) prowadzona była w strukturze 4 regionów gospodarki odpadami komunalnymi (Centralny, Południowy, Północny i Zachodni). Powiat Hajnowski zaliczany był do Regionu Południowego. Nowelizacja

⁵⁴ <http://beta.btsearch.pl/>, stan na 31 lica 2023 r.

⁵⁵ Wyniki monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych za rok 2022 r., GIOŚ

⁵⁶ Wyniki monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych za rok 2021 r., GIOŚ

⁵⁷ Wyniki monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych za rok 2020 r., GIOŚ

⁵⁸ Wyniki monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych za rok 2019 r., GIOŚ

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

ww. ustawy zniósł zasadę regionalizacji w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych. Jednocześnie zmieniono definicję instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych z tzw. RIPOK na instalacje komunalne. Na obszarze Hajnówki zlokalizowana jest instalacja komunalna, zapewniająca mechaniczno-biologiczne przetwarzanie (MBP) niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych.

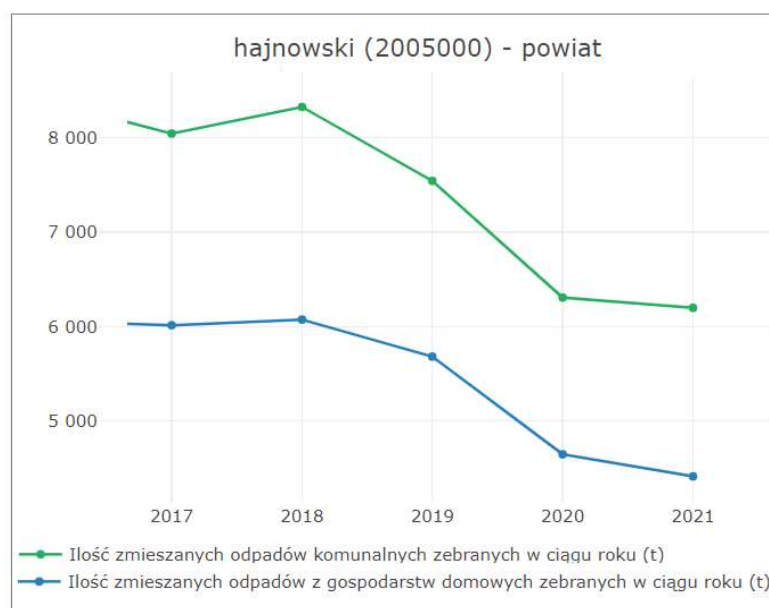
Tabela 12. Dane dotyczące instalacji komunalnej MBP w Hajnówce⁵⁹.

Nazwa i lokalizacja instalacji	Podmiot zarządzający	Zdolności przerobowe		Masa przetworzonych niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych (200301) w 2021 r. [Mg]	Masa przetworzonej frakcji podsitowej w części biologicznej MBP w 2021 r. [Mg]
		części mechanicznej	części biologicznej		
		[Mg/rok]			
instalacja komunalna do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych, ZZO w Hajnówce, ul. Szosa Kleszczelowska 35, Hajnówka	Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce	32 000	15 000	19 274,89	10 697,92

Ilość zmieszanych odpadów, pochodzących z gospodarstw domowych zebranych w ciągu roku w Powiecie Hajnowskim, rok rocznie ulega zmniejszeniu. W 2021 r. na obszarze Powiatu Hajnowskiego zebrano 4 413,14 t zmieszanych odpadów, podczas gdy w 2017 roku było to 6 014,87 t. W pięcioletnim okresie ilość odebranych odpadów zmniejszyła się o 26,6%. Zmniejsza się również ilość zmieszanych odpadów komunalnych ogółem (Rysunek 10).

⁵⁹ Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2028 – projekt

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Rysunek 10. Ilość zebranych odpadów w ciągu roku na obszarze Powiatu Hajnowskiego - dane na lata 2017-2021⁶⁰

W relacji do ogółu odpadów, odpady zebrane selektywnie na obszarze Powiatu Hajnowskiego w 2021 r. stanowiły 47,3%. Jest to znacznie większy udział w porównaniu do średniej i wojewódzkiej (38,6%) i krajowej (39,8%). Wśród gmin tworzących Partnerstwa największy udział odpadów zebranych selektywnie w odniesieniu do ogółu odpadów miał miejsce w Gminie Hajnówka (55,7%), Gminie Kleszcze (51,4%), mieście Hajnówka (49,7%) oraz Gminie Czeremcha (49,4%). Najmniejszy udział osiągnęła natomiast Gmina Narewka (35,4%) oraz Gmina Dubicze Cerkiewne (37,2%). Ilość odpadów zebranych selektywnie wzrasta na przestrzeni lat, co oznacza zwiększającą się świadomość społeczną w zakresie zagospodarowania odpadów.

Na obszarze Powiatu Hajnowskiego funkcjonują 3 czynne składowiska odpadów, na których unieszkodliwiane są odpady komunalne⁶¹:

- Składowisko odpadów w Poryjewie (miasto Hajnówka) – zarządzane przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce. Obejmuje instalację do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne o zdolności do przyjmowania ponad 10 t. odpadów na dobę i całkowitej pojemności 25 tys. ton;
- Składowisko odpadów w Olchówce (gm. Narewka) – składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, położone w miejscowości Olchówka o całkowitej pojemności ok. 50 tys. ton. Zarządzane przez MPO Sp. z o.o. w Białymstoku;

⁶⁰ <https://analizy.monitorrozwoju.pl>

⁶¹ Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2028 - projekt

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- Składowisko odpadów w Narwi (gm. Narew) – składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, położone w miejscowości Olchówka o całkowitej pojemności ok. 36 tys. ton. Zarządzane przez MPO Sp. z o.o. w Białymstoku.

Na obszarze gmin Hajnówka, Białowieża, Czeremcha, Czyże, Dubicze Cerkiewne oraz Kleszczele znajdują się składowiska zrehabilitowane lub nieczynne poddane rekultywacji⁶².

Istotny problem w Polsce stanowią dzikie wysypiska śmieci. Według stanu na 31.XII.2021 rok⁶³ na obszarze Powiatu Hajnowskiego znajdują się 3 takie składowiska. Zlokalizowane są w Gminie Narew, a ich łączna powierzchnia wynosi 1500 m².

Zagrożenie poważnymi awariami

Zgodnie z *Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska* poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadząca do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Jeżeli taka awaria wystąpi w zakładzie to mówimy o poważnej awarii przemysłowej.

Zakładem stwarzającym zagrożenie awarią przemysłową jest każdy zakład, na którego terenie znajdują się substancje niebezpieczne, mogące spowodować zagrożenie życia lub zdrowia ludzi albo środowiska. Ze względu na rodzaj i ilość substancji niebezpiecznych zakłady dzielimy na:

- zakłady o zwiększonym ryzyku – zakłady, na których terenie znajdują się mniej niebezpieczne substancje lub ich ilość jest mniejsza (ZZR)
- zakłady o dużym ryzyku (ZDR).

Szczegółowe kryteria kwalifikacji zakładów pod względem zagrożenia wystąpienia awarii przemysłowej określa *Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej*.

Według stanu na 2023 r. na terenie Powiatu Hajnowskiego znajdują się dwa zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR)⁶⁴:

- ALPETROL Sp. z o.o. TERMINAL LPG PLANTA, Planta, gmina Narewka,
- BAŁTYKGAZ Sp. z o.o. Baza Przeladunkowa Gazu Płynnego w Narewce, Zabłotczyzna, gmina Narewka.

⁶² Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024.

⁶³ Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny

⁶⁴ <https://www.gov.pl>

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Alpetrol Sp. z o.o. Terminal LPG PLANTA jest bazą przeładunkową gazu płynnego. Prowadzi działalność opartą na przyjęciu, magazynowaniu i dystrybucji gazu płynnego propan, butan i mieszaniny propan – butan. Do podstawowej działalności operacyjnej przedsiębiorstwa należy⁶⁵:

- rozładunek cystern kolejowych szerokotorowych i transfer gazu do zbiorników ciśnieniowych, autocystern lub cystern kolejowych,
- składowanie gazu płynnego w ciśnieniowych zbiornikach magazynowych
- załadunek gazu autocystern lub cystern kolejowych ze zbiorników magazynowych.

BAŁTYKGAZ Spółka z o.o. BAZA PRZEŁADUNKOWA GAZU PŁYNNEGO W NAREWCE - Terminal Przeładunku Gazu LPG Zabłotczyzna 30 zajmuje się handlem, magazynowaniem i logistyką gazu płynnego propan, propan-butan i butan (LPG). Gaz LPG dostarczany jest w cysternach kolejowych szerokotorowych i wywożony w cysternach drogowych. Do podstawowej działalności Bazy Przeładunkowej Gazu Płynnego w Narewce należy przeładunek gazu płynnego z cystern kolejowych – szerokotorowych do zbiorników magazynowych, magazynowanie gazu płynnego w zbiornikach magazynowych, przeładunek gazu do autocystern⁶⁶.

W ramach ww. zakładów obowiązują przepisy w zakresie przeciwdziałania awariom przemysłowym oraz środków bezpieczeństwa i sposobu postępowania w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej. Niniejsze przedsiębiorstwa posiadają opracowania dotyczące sposobu postępowania ludności zamieszkującej lub przebywającej w bezpośrednim sąsiedztwie zakładu w przypadku wystąpienia poważnej awarii.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. na terenie Powiatu Hajnowskiego znajdują się również trzy zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR):

- Nasycalnia Podkładów w Czeremsze Spółka z o.o.,
- PERN S.A. Baza Paliw nr 15 w Narewce,
- Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu w Hajnówce podlegająca pod Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Białymstoku Sp. z o.o.

Potencjalne źródło zagrożenia stanowi także transport drogowy substancji niebezpiecznych, głównie paliw płynnych (LPG, benzyna, olej napędowy) oraz eksploatacja stacji paliw funkcjonujących na terenie Powiatu Hajnowskiego.

⁶⁵ Informacja o terminalu LPG w Plancie, <https://alpetrol.pl/>

⁶⁶ Informacje na temat środków bezpieczeństwa i sposobu postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na terenie magazynu gazu spółki BAŁTYKGAZ na terenie terminala przeładunkowego gazu, 2023 r., <https://www.baltykgaz.pl/>

3.2. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW PODLEGAJĄCYCH OCHRONIE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY

Obszar Powiatu Hajnowskiego odznacza się bogactwem terenów cennych przyrodniczo, objętych ochroną (w tym Natura 2000) na podstawie *ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody*. W związku z tym najistotniejszym problemem ochrony środowiska, szczególnie dotyczącym tych obszarów oraz korytarzy ekologicznych jest utrzymanie spójności sieci powiązań przyrodniczych, przy jednoczesnym założeniu rozwoju społeczno-gospodarczego. Zachowanie drożności korytarzy ekologicznych i integralności obszarów Natura 2000 oraz innych obszarów objętych ochroną przyrodniczą stanowi istotny problem przede wszystkim w zakresie rozwoju liniowej infrastruktury transportowej. Inwestycje drogowe powodują fragmentację obszarów a także tworzą barierę, która utrudnia funkcjonowanie terenów chronionych. Dodatkowo są źródłem presji związanej z emisją zanieczyszczeń, wibracji i hałasu.

Rozwój społeczno-gospodarczy wiąże się również częściowo z ograniczeniem udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach dotąd niezurbanizowanych. Część obszarów wiejskich w dalszym ciągu są nieskanalizowana, a gospodarka ściekowa nie zawsze odbywa się zgodnie z obowiązującymi przepisami. Problemem nadal są również „dzikie wysypiska” odpadów, które stanowią szczególne zagrożenie dla wód i gleb. Funkcjonowanie terenów zurbanizowanych to również niska emisja zanieczyszczeń powietrza. Brak sieci ciepłowniczej lub gazowej, decyduje o konieczności korzystania z indywidualnych kotłowni, często niespełniających odpowiednich wymagań emisyjnych, w dużej mierze opalanych wysokoemisyjnymi paliwami kopalnymi.

Wśród istotnych problemów dla obszarów chronionych można wymienić również wszelkie prace związane ze zmianą wilgotności siedliska (m.in. odwodnienia terenu, wynikające z melioracji). Zmiany w stosunkach wodnych często prowadzą do nieodwracalnych przekształceń siedlisk i ograniczenia warunków niektórych gatunków roślin i zwierząt (często zagrożonych wyginięciem). Wśród często identyfikowanych zagrożeń w odniesieniu do ekosystemów wodnych wymienia się również prace utrzymaniowe w korytach rzek. Wszelkie ingerencje w ekosystemy wodne wiążą się z utraty miejsc bytowania i rozrodu dla wodnej fauny. Biorąc pod uwagę obowiązek zarządcy cieków w zakresie dbałości o dobry stan wód czy też utrzymania w należytym stanie technicznym koryt, często są to działania nieuniknione.

Obszarom cennym przyrodniczo zagraża również presja rolnictwa, w przypadku stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, powodujących eutrofizację, a w konsekwencji postępujące, niekorzystne zmiany w środowisku glebowym a następnie wodnym.

Podsumowując, problemy ochrony środowiska w tym dotyczące obszarów objętych ochroną, z jakimi zmagają się obszary Partnerstwa są również istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*. Dotyczy to przede wszystkim realizacji kierunków działań związanych z rozwojem infrastruktury komunikacyjnej, mogących wywołać konflikty w obszarach

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

szczególnie cennych przyrodniczo. Działania z zakresu rozbudowy układu komunikacyjnego często jest koniecznością. Istnieją jednak rozwiązania minimalizujące ewentualne negatywne oddziaływania. Najważniejszym jest przede wszystkim wybór odpowiedniej i optymalnej lokalizacji inwestycji, by w jak najmniejszym stopniu ingerować w środowisko przyrodnicze. Potencjalne negatywne skutki realizacji zamierzeń inwestycyjnych, które nie są możliwe do całkowitego uniknięcia, powinny być w każdym przypadku analizowane i minimalizowane.

W odniesieniu do inwestycji o charakterze punktowym, dużo łatwiej jest dostosować je do obowiązujących przepisów z zakresu ochrony środowiska. Mniejszym problemem jest ewentualna zmiana lokalizacji takich inwestycji. Z uwagi na stosunkowo niewielki obszar oraz zasięg oddziaływania istnieje więcej możliwości w zakresie doboru i podjęcia odpowiednich działań kompensacyjnych.

Biorąc pod uwagę powierzchnię obszarów chronionych w Powiecie Hajnowskim, istnieje możliwość, że część inwestycji podejmowanych w ramach realizacji **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** będzie realizowana w ramach obszarów chronionych. Środkami zapobiegawczymi ewentualne negatywne oddziaływanie na środowisko są między innymi rozwiązania zaproponowane w niniejszym dokumencie oraz prognozie oddziaływania na środowisko. Należy zaznaczyć również, że wobec wszelkich przedsięwzięć kwalifikujących się do mogących znacząco oddziaływać na środowisko wymagane jest uzyskanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. W przedmiotowej decyzji organ właściwy do jej wydania określi działania mające na celu zapobieganie bądź minimalizację negatywnego wpływu na środowisko w fazie budowy jak i eksploatacji.

3.3. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU RELIAZAJI PROJEKTU PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 sześciu celów strategicznych:

- I. Obszar inteligentny, ambitny, zasilany naturą;
- II. Unikatowe wartości Puszczy Białowieskiej utrzymane dla przyszłych pokoleń;
- III. Przestrzeń dostępna i funkcjonalna, zagospodarowana w sposób zrównoważony, przyjazna dla ludzi i środowiska;
- IV. Wpuszczeni w turystykę;
- V. Region kulturalny z natury;
- VI. Aktywne społeczeństwo i sprawne instytucje.

Głównym zamierzeniem sporządzanej Strategii jest dążenie do wyrównania poziomu rozwoju obszaru Partnerstwa w stosunku do regionów wiodących w kraju i w Europie. Zarówno cele operacyjne, jak i wszystkie kierunki rozwoju wyznaczone w ramach ww. celów strategicznych skierowane są ogólny rozwój społeczno-gospodarczy z uwzględnieniem ochrony i poprawy stanu

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

środowiska. Założenia **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** przewidują wykorzystanie potencjału obszaru jakim są zasoby przyrodnicze i dobry stan środowiska do wzmocnienia konkurencyjności. W związku z tym, dokument zakłada szereg działań przeciwdziałających czynnikom negatywnie oddziałującym na walory krajobrazowe i przyrodnicze (w tym również na różnorodność biologiczną).

Brak realizacji któregokolwiek z założonych działań w sposób bezpośredni lub pośredni wpłynie przede wszystkim na obniżenie standardu życia mieszkańców obszaru Partnerstwa, ale również w związku z postępującym wzrostem poziomu emisji zanieczyszczeń do powietrza, wód oraz gleby częściowo na pogorszenie stanu środowiska.

Brak realizacji **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** może potęgować niekorzystne tendencje w środowisku, m.in.:

- nasilenie konsumpcyjnego modelu życia wśród społeczeństwa, polegającego na podnoszeniu efektywności procesów gospodarczych bez uwzględnienia skutków środowiskowych, Konsumpcyjny styl życia prowadzi również do znacznego wzrostu zapotrzebowania na surowce i energię, jak również wpływa na nadmierną produkcję odpadów, co przyczynia się do marnotrawstwa zasobów przyrody oraz do wzrostu kosztów produkcji;
- degradację ekosystemów cennych przyrodniczo;
- wzrost energochłonności, z uwagi na utrzymanie przestarzałych technologii;
- zwiększoną lub pozostającą na niezmiennym poziomie emisję gazów cieplarnianych i zwiększone zużycie surowców energetycznych;
- zwiększenie emisji liniowej spalin do powietrza atmosferycznego, jak również na wzrost poziomu hałasu na skutek złego stanu dróg w gminach Powiatu Hajnowskiego;
- wystąpienie deficytu bądź nadmiaru wód, ze względu na brak efektywnego gospodarowania wodami, a co za tym idzie zagrożenie niespełnienia celów środowiskowych dla jednolitych części wód podziemnych i powierzchniowych określonych w „*Planie gospodarowania wodami w obszarze dorzecza Wisły*”;
- pogorszenie potencjału adaptacyjnego obszaru, a tym samym wzrost podatności na katastrofy naturalne i klęski żywiołowe, a w przyszłości wzrost kosztów adaptacji do zmian klimatu;
- niepełną edukację ekologiczną, która w pośredni sposób przyczynia się do poprawy stanu środowiska i jakości życia mieszkańców;
- ograniczenia inicjatyw obywatelskich w zakresie ochrony środowiska i promocji zasad zrównoważonego rozwoju oraz do obniżenia poczucia odpowiedzialności za stan środowiska mieszkańców i wrażliwości na działania zagrażające jego jakości;
- pogorszenie atrakcyjności turystycznej poprzez degradację części obiektów zabytkowych i dziedzictwa kulturowego oraz naturalnego niszczenia obiektów;

i inne.

Reasumując, brak realizacji zadań zapisanych w *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* może przynieść negatywne skutki, zarówno dla środowiska, jak i dla mieszkańców Gmin Powiatu Hajnowskiego. Można więc stwierdzić, iż pożądanym z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i zdrowia ludzi jest doprowadzenie do realizacji celów i kierunków działań zapisanych w projekcie dokumentu.

4. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONYCH NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNYCH Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU *PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU*, ORAZ SPOSOBY, W JAKICH TE CELE I INNE PROBLEMY ŚRODOWISKA ZOSTAŁY UWZGLĘDNIONE PODCZAS OPRACOWYWANIA DOKUMENTU

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, Prognoza powinna identyfikować cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, unijnym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu. Należy również dokonać odniesienia celów ustalonych w *Strategii* do kierunków działań w dokumentach równoległych oraz określonych na szczeblu regionu. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej powiatu.

4.1. CELE WYNIKAJĄCE Z POLITYKI UNIJNEJ

Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*) – dokument przedstawia 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju, w tym m.in. cel 6. „Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi” i cel 7 „Zapewnić wszystkim dostęp do stabilnej energii po przystępnej cenie, zrównoważonej i nowoczesnej”.

Wskazane w dokumencie cele i kierunki działań mają odzwierciedlenie w celach i kierunkach działań wpisanych do sporządzanej *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*. Jako jeden z głównych motorów rozwoju gospodarczego wskazano wprowadzenie eko-innowacji i dążenie do samowystarczalności. Niniejszy cel odnosi się m.in. do ograniczenia wykorzystania nieodnawialnych surowców energetycznych, stosowania ekologicznych technologii w zakresie zaopatrzenia w ciepło, rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii (OZE) oraz magazynowania energii.

Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 - najważniejsze cele wyznaczone przez UE polegają na ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych, zwiększeniu udziału energii ze źródeł odnawialnych i poprawie efektywności energetycznej.

W odniesieniu do sporządzanej *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju*, powyższe założenia będą realizowane głównie poprzez ograniczenie zjawiska niskiej emisji i inwestycje w OZE, podnoszenie świadomości mieszkańców Powiatu i kształtowanie postaw proekologicznych, a także poprzez działania popularyzujące rozwiązania transportu nisko/zeroemisyjnego.

Nowa Strategia leśna UE 2030 – zrównoważona gospodarka leśna w Europie przyjęta przez Parlament Europejski 13 września 2022 r. Głównym celem wskazanym w niniejszym dokumencie jest sprostanie wyzwaniom, licznym obciążeniom na jakie narażone są lasy, a które wynikają z procesów naturalnych, jak i presji człowieka, a także wykorzystanie potencjału lasów z poszanowaniem zasady pomocniczości, najlepszych dostępnych dowodów naukowych i wymogów dotyczących lepszego stanowienia prawa. Strategia podkreśla istotność osiągnięcia do 2050 r. zrównoważonej, neutralnej dla klimatu gospodarki, przy jednoczesnym zapewnieniu odporności, odtwarzania i ochrony wszystkich ekosystemów. W dokumencie wyszczególniono następujące cele:

- Wspieranie społeczno-gospodarczych funkcji lasów na rzecz dobrze prosperujących obszarów wiejskich oraz pobudzanie biogospodarki opartej na lasach w granicach zrównoważonego rozwoju, w tym:
 - o Wspieranie zrównoważonej biogospodarki leśnej na rzecz trwałych produktów drzewnych,
 - o Zapewnienie zrównoważonego wykorzystania zasobów drewnopochodnych do produkcji bioenergii,
 - o Promowanie biogospodarki opartej na nieдрzewnych produktach leśnych, w tym ekoturystyki,
 - o Rozwijanie umiejętności i wzmacnianie pozycji obywateli w dziedzinie zrównoważonej biogospodarki opartej na lasach.
- Ochrona, odbudowa i powiększanie lasów w UE w celu przeciwdziałania zmianie klimatu, odwrócenia procesu utraty bioróżnorodności oraz zapewnienia odpornych i wielofunkcyjnych ekosystemów leśnych:
 - o Ochrona ostatnich zachowanych w UE lasów pierwotnych i starodrzewów,
 - o Zapewnienie odbudowy lasów i wzmocnienie zrównoważonej gospodarki leśnej w celu przystosowania się do zmiany klimatu i zwiększenia odporności lasów,
 - o Ponowne zalesianie i zalesianie lasów o dużej różnorodności biologicznej,
 - o Zachęty finansowe dla właścicieli i zarządców lasów w celu poprawy ilości i jakości lasów w UE.
- Strategiczne monitorowanie, sprawozdawczość i gromadzenie danych w zakresie lasów;
- Kompleksowy program badań naukowych i innowacji na rzecz poprawy wiedzy o lasach;
- Spójne ramy gospodarki leśnej UE sprzyjające włączeniu społecznemu;
- Zintensyfikowanie wdrażania i egzekwowania obowiązującego dorobku prawnego UE.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Cele wskazane w „*Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*” są spójne z założeniami Nowej Strategii Leśnej UE 2030. *Ponadlokalna Strategia Rozwoju* podkreśla wagę pobudzenia gospodarczego, przy jednoczesnej ochronie i poszanowaniu środowiska, m.in. za pomocą kreowania przedsiębiorczości przyjaznej przyrodzie, eko-innowacji i zielonych technologii. Wskazuje również na możliwość wykorzystania unikalnych zasobów przyrodniczych w celu zbudowania marki kojarzącej cały obszar Powiatu Hajnowskiego z naturą, świadomości ekologiczną i edukacją przyrodniczą, a także na prowadzenie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji/zielonej transformacji regionu Puszczy Białowieskiej w Unii Europejskiej.

4.2. CELE WYNIKAJĄCE Z POLITYKI DOKUMENTÓW KRAJOWYCH

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (zwana dalej SOR) - głównym celem dokumentu jest „*Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*”. Dodatkowo w ramach SOR określono 3 cele szczegółowe oraz obszary wpływające na osiągnięcie celów SOR, tj. Kapitał ludzki i społeczny, Cyfryzacja, Transport, Energia, Środowisko, Bezpieczeństwo Narodowe. W zakresie ochrony środowiska w SOR określono m.in. następujące kierunki interwencji:

- zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód (m.in. kształtowanie krajobrazów sprzyjających zatrzymywaniu wody, budowa zbiorników małej i dużej retencji, rozwój infrastruktury zieleni);
- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (m.in. ograniczanie emisji z transportu drogowego);
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego (m.in. rozwój infrastruktury zielonej i błękitnej obszarów zurbanizowanych w celu zachowania łączności przestrzennej wewnątrz tych obszarów i z terenami otwartymi, zwiększenie ogólnej lesistości kraju oraz zwartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych);
- zarządzanie zasobami geologicznymi (m.in. zapewnienie ochrony i racjonalnego użytkowania złóż strategicznych dla gospodarki)
- gospodarka odpadami (m.in. gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, rozwijanie recyklingu odpadów oraz dążenie do maksymalizacji wykorzystywania odpadów jako surowców).
- oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych (m.in. zapewnienie odpowiednich poziomów ochrony przed skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych).

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 uwzględnia działania wskazane do realizacji w SOR m.in. w kwestii ograniczenia źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza (m.in. poprzez rozwój OZE, rozwój nisko/zeroemisyjnego transportu, zwiększenie efektywności energetycznej budynków), zwiększania dyspozycyjnych zasobów wodnych (m.in. poprzez wspieranie programów małej

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

retencji oraz zapobiegania suszy, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury – BZI), rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym i inne. Stwierdza się, że projektowany dokument w pełni odnosi się do działań w zakresie ochrony środowiska określonych w *Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*.

Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej – celem głównym dokumentu jest „Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców”, wyznaczono również 3 cele szczegółowe:

I Środowisko i zdrowie (poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego);
II Środowisko i gospodarka (Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska);
III Środowisko i klimat (łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych).

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 uwzględnia w pełni zarówno główne cele *Polityki ekologicznej państwa 2030*, jak również wskazane cele szczegółowe.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju dla Polski do 2025 roku – w dokumencie rekomendowane są następujące działania na rzecz zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do wymiaru ekologicznego:

- gwarancje, że każdy program rozwoju gospodarczego i polityka sektorowa, każda działalność gospodarcza poddana zostanie ocenie oddziaływania na środowisko,
- gwarancje, że w każdy program zagospodarowania przestrzennego kraju i regionu wkomponowane zostaną elementy ochrony środowiska, zdrowia, dóbr kultury, ochrony różnorodności biologicznej i pomników natury,
- gwarancje, że działalność proekologiczna, w tym wykorzystanie odnawialnych zasobów energetycznych i recykling surowców, stanie się konkurencyjna na rynku poprzez właściwą politykę finansową i fiskalną, wprowadzającą internalizację kosztów zewnętrznych ochrony zdrowia i środowiska do ceny rynkowej produktów,
- swobodny transfer technologii i inwestycji proekologicznych oraz wsparcie dla eksportu polskiej myśli technicznej w tym zakresie.

Stwierdza się, że cele zawarte w **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** uwzględniają elementy ochrony środowiska, zdrowia, dóbr kultury oraz ochrony różnorodności biologicznej. W ramach realizacji *Strategii* wspierane będzie również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, rozwój gospodarki cyrkularnej zaś społeczeństwo będzie doksztalcane i uświadamiane względem kwestii ekologicznych.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 oraz 2040 r.) – to dokument, którego celem jest poprawa jakości powietrza na terenie całej Polski. Kierunkami działań prowadzącymi do osiągnięcia celów szczegółowych, tj. osiągnięcia i dotrzymania co najmniej standardów jakości powietrza określonych w prawodawstwie unijnym oraz krajowym, są:

- Podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza;
- Stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza;
- Włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi;
- Rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza;
- Upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 w swoich założeniach realizuje powyższe cele poprzez bezpośrednie działania związane z poprawą jakości powietrza (takie jak wykorzystanie ekologicznych technologii) oraz poprzez włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza, uświadamiając konieczność ograniczenia niskiej emisji oraz kształtując w nich postawy proekologiczne.

4.3. CELE WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW REGIONALNYCH

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 - Uchwała Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. Wyznaczone zostały 3 cele strategiczne: dynamiczna gospodarka, zasobni mieszkańcy, partnerski region. W odniesieniu do kwestii środowiskowych strategia wojewódzka podkreśla przede wszystkim konieczność rewolucji energetycznej, która doprowadzi do wzrostu udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii. Innym ważnym zamierzeniem jest wdrażanie w województwie podlaskim gospodarki obiegu zamkniętego, stanowiącej jeden z najważniejszych priorytetów UE. Zgodnie z zapisami strategii, województwo podlaskie powinno stać się liderem we wdrażaniu rozwiązań z zakresu PZE i gospodarki obiegu zamkniętego.

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 uwzględnia cele operacyjne *Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030*. W ramach poszczególnych kierunków działań ujęto m.in. wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii i energetyki rozproszonej, dążenie do niskoemisyjności w obszarze transportu publicznego, poprawę efektywności energetycznej poprzez termomodernizację budynków, rozwój i wdrażanie technologii gospodarki obiegu zamkniętego oraz edukację ekologiczną.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (uchwała Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 r.). W zakresie ochrony środowiska przyrodniczego celem polityki przestrzennej województwa jest osiągnięcie

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, dziedzictwa kulturowego i walorów krajobrazowych oraz racjonalne jego wykorzystanie.

Kierunki działań, które składają się na powyższy cel to:

- Ochrona i zagospodarowania sieci ekologicznej (w tym: zarządzanie siecią ekologiczną województwa, przeciwdziałanie fragmentacji sieci ekologicznej, zwiększanie terenów chronionych sieci ekologicznej, wzmacnianie potencjału edukacyjnego i turystycznego opartego na walorach ekologicznych i kulturowych);
- Racjonalne gospodarowanie wodami (w tym: dążenie do osiągnięcia celów środowiskowych planów gospodarowania wodami, realizacja planów gospodarki wodnej itp.);
- Gospodarowanie lasami (w tym: promowanie i ochrona bioróżnorodności, wyłączenie z funkcji produkcyjnej lasów o charakterze zbliżonym do pierwotnego, regenerację drzewostanów zdewastowanych i zaniedbanych w lasach prywatnych itp.);
- Ochrona powierzchni ziemi (w tym: zalesienia nieużytków i gruntów gleb o niskiej przydatności dla rolnictwa, ograniczanie procesów erozyjnych, racjonalna eksploatacja kopalin, likwidowanie źródeł zanieczyszczających powierzchnię ziemi i inne);
- Ochrona obszarów złóż kopalin (w tym: prowadzenie prac dokumentacyjnych surowców mineralnych, ochrona i racjonalne wykorzystanie zasobów wód leczniczych i złóż borowin.);
- Ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami (w tym ograniczanie emisji ze źródeł energii cieplnej, ograniczenie emisji liniowych, ograniczanie emisji substancji zapachowych ze źródeł punktowych);
- Ochrona środowiska przed hałasem (w tym: budowa i modernizacja sieci drogowo ulicznej, stosowanie w budynkach zabezpieczeń akustycznych, sukcesywna wymiana i modernizacja taboru komunikacji publicznej, zwiększanie konkurencyjności transportu publicznego w stosunku do indywidualnego i inne);
- Ochrona oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego (w tym: integracja działań społeczno-gospodarczych dla opieki nad zabytkami, konserwacja i adaptacja budynków, kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazów kulturowych, przechowywanie zbiorów zabytków, ich ekspozycja i udostępnianie itp.);

Jednym z celów operacyjnych **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** jest nadanie obszarowi Partnerstwa roli unikatowego centrum wiedzy o przyrodzie. Niewątpliwie jest to wzmacnianie potencjału edukacyjnego i turystycznego opartego na walorach ekologicznych i kulturowych obszaru. Tym samym, *Strategia* odnosi się do promowania i ochrony bioróżnorodności. Obecność w Powiecie Hajnowskim lasów pierwotnych oraz zbliżonych do pierwotnych zdecydowała o zdefiniowaniu celu strategicznego dedykowanego działaniom z zakresu sprawiedliwej transformacji/zielonej transformacji obszaru (rozumianej jako proces zmiany rodzaju gospodarki).

W sporządzanej *Strategii* ujęty został również cel związany ze wzmacnianiem procesów ochrony środowiska i wspierania działań na rzecz klimatu. Głównym jego założeniem jest przede wszystkim ograniczenie presji środowiskowej i działania ochronne na rzecz poszczególnych komponentów środowiska naturalnego.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 niewątpliwie odnosi się również do wykorzystania i ochrony dziedzictwa kulturowego. Niniejszej kwestii poświęcono cały cel strategiczny, związany z dbałością o materialne i niematerialne obiekty dziedzictwa kulturowego, podnoszenia jakości wydarzeń kulturalnych, uch promocja i umiędzynarodowienia oraz promowanie lokalnych talentów i upowszechnianie kultury.

Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030 – dokument określa analizę i ocenę stanu środowiska, określa: wojewódzkie cele i priorytety ochrony środowiska do 2030 wraz z działaniami, które będą prowadzić do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych. Poniżej wymieniono cele wskazane w dokumencie, w zakresie:

- ochrony klimatu i jakości powietrza: spełnianie wymagań w zakresie jakości powietrza, adaptacja do zmian klimatu, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, ograniczenie zanieczyszczenia świetlnego, monitoring zanieczyszczenia świetlnego w celu ochrony człowieka, fauny i flory;
- zagrożenia hałasem: poprawa stanu klimatu akustycznego, zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas;
- pól elektromagnetycznych: utrzymanie stanu brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów PEM;
- gospodarowania wodami: zwiększenie retencji wodnej województwa, racjonalizacja i ograniczenie zużycia wody, przeciwdziałanie skutkom suszy, ochrona przed powodzią, osiągnięcie co najmniej dobrego stanu wód;
- gospodarki wodno-ściekowej: poprawa stopnia skanalizowania terenów wiejskich, poprawa jakości wody i rozwój sieci wodociągowej;
- zasobów geologicznych: ochrona złóż kopalin, ograniczenie presji wywieranej na środowisko związanej z wydobywaniem kopalin, rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
- gleb: utrzymanie dobrej jakości gleb i ich ochrona przed degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych;
- gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów: redukcja ilości wytwarzanych odpadów, zwiększanie udziału odpadów zbieranych selektywnie, ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania, ograniczenie nielegalnego obrotu odpadami;
- zasobów przyrodniczych: zachowanie licznych siedlisk i gatunków zagrożonych wyginięciem, zachowanie różnorodności biologicznej i bogatych zasobów przyrodniczych;
- zagrożenia poważnymi awariami: utrzymanie sprawnego systemu zapobiegania poważnym awariom, działania wspierające sprawność służb publicznych, rozwój systemów ratownictwa.

Zdefiniowane w **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** cele uwzględniają założenia wskazane w wojewódzkim programie ochrony środowiska, przede wszystkim w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza, zasobów przyrodniczych, gospodarki odpadami, gospodarowania wodami.

4.4. CELE WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW RÓWNOLEGLYCH

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024

Nadrzędnym celem dokumentu jest zrównoważony rozwój Powiatu Hajnowskiego przy poprawie i promocji środowiska naturalnego. Sporządzony dla powiatu program ochrony środowiska ujmuje następujące obszary interwencji i przypisane im zadania:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza (poprzez: montaż instalacji fotowoltaicznych, budowę farmy fotowoltaicznej, zwiększenie wykorzystania OZE w budynkach prywatnych i JST, termomodernizację budynków gminnych, modernizacja taboru komunikacji publicznej itp.),
- Zagrożenie hałasem (poprzez: przebudowę i rozbudowę dróg powiatowych, remont nawierzchni dróg itp.);
- Gospodarowanie wodami (poprzez: budowę zbiornika małej retencji);
- Gospodarka wodno-ściekowa (poprzez: budowę i rozbudowę kanalizacji i sieci wodociągowej, rozbudowę infrastruktury oczyszczania ścieków, zmniejszenie zanieczyszczeń wody, poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych itp.);
- Gleby (poprzez: kompleksową rekultywację terenów zdegradowanych i zdewastowanych);
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów (poprzez: budowę lub modernizację PSZOK-ów, usuwanie wyrobów zawierających azbest i inne);
- Zasoby przyrodnicze (poprzez: zwalczanie gatunków inwazyjnych, poprawę bazy żerowej i infrastruktury służącej dokarmianiu żubrów, zwiększanie zadrzewienia, kompleksową ochronę żubra, poprawę stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt występujących na obszarach Natura 2000,
- Zagrożenie poważnymi awariami (poprzez wsparcie OSP na doposażenie w specjalistyczny sprzęt ratowniczo-gaśniczy oraz przeciwpowodziowy).

Zdefiniowane w ***Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*** cele uwzględniają założenia wskazane ***Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego***, przede wszystkim w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza i gospodarki odpadami.

5. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA PRZEWIDYWANYCH ZNACZĄCYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, W TYM ODDZIAŁYWANIA BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE

Kierunki działań strategicznych, planowanych do realizacji w ramach poszczególnych celów *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* zostały poddane ocenie możliwych oddziaływań na środowisko. W stosunku do każdego celu szczegółowego z uwzględnieniem zaplanowanych w ramach jego realizacji kierunków działań przeanalizowano potencjalne oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (obszary Natura 2000 oraz inne obszary chronione, różnorodność biologiczna, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, klimat, zasoby naturalne, powierzchnia ziemi, krajobraz, zabytki i dobra materialne, ludzie).

Stopień i zakres oddziaływania uzależniony jest przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia – czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie, w ramach nieprzekształconych dotąd terenów otwartych (np. użytkowanych rolniczo) lub też na obszarach (lub w ich pobliżu) objętych ochroną przyrodniczą. Dla tych ostatnich zakres negatywnych oddziaływań może być największy.

Biorąc pod uwagę, że projektowany dokument *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* zawiera jedynie cele i kierunki, a nie konkretne działania, przeprowadzona w niniejszej Prognozie analiza oddziaływania cechuje się znaczną ogólnością. Szczegółowa ocena wpływu planowanych zamierzeń, może mieć miejsce dopiero wówczas, gdy dostępna jest informacja o dokładnej lokalizacji inwestycji, zasięgu, technologii, itd. Analiza wpływu konkretnych działań na poszczególne komponenty środowiska z uwzględnieniem celów ochrony – w przypadku obszarów chronionych, dokonywana będzie w ramach procedury oceny oddziaływania i rozpatrywana w raportach o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko.

Należy zaznaczyć, że część zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* może wymagać w przyszłości przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na etapie opracowywania *Prognozy Oddziaływania na Środowisko* dla przedmiotowego dokumentu, wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. Część z omówionych poniżej oddziaływań ma charakter wyłącznie hipotetyczny – dana inwestycja może, ale nie musi być realizowana na podstawie celów określonych w *Strategii*.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Prognozowane oddziaływania według przyjętych metod przedstawiono opisowo, analizując przykładowe i typowe oddziaływania oraz w ujęciu macierzowym w tzw. macierzy skutków środowiskowych, do wypełnienia której zastosowano odpowiednią kolorystykę. Przy ocenie uwzględniono zarówno końcowy efekt realizacji przedsięwzięcia, jak i jego potencjalne oddziaływanie na etapie eksploatacji (funkcjonowania) oraz na etapie budowy (realizacji). Wyniki analizy zawarte w macierzy skutków środowiskowych zostały potwierdzone opisem w odniesieniu do poszczególnych komponentów i właściwości środowiska, w celu określenia możliwych oddziaływań skutków realizacji ustaleń dokumentu. Macierz oddziaływań na środowisko stanowi syntetyczne zestawienia możliwych skutków środowiskowych pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, krótkoterminowych, długoterminowych oddziaływań planowanych działań. Macierz stanowi **ZAŁĄCZNIK NR 1** do niniejszej *Prognozy Oddziaływania na Środowisko*.

5.1. ODDZIAŁYWANIE CELÓW I KIERUNKÓW DZIAŁAŃ OKREŚLONYCH W STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Poniżej przedstawiono oddziaływanie na środowisko celów oraz kierunków działań sformułowanych w *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* na poszczególne komponenty środowiska.

ODDZIAŁYWANIE NA RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNĄ, ROŚLINY, ZWIERZĘTA, OBSZARY CHRONIONE

Analizując wpływ realizacji *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* na bioróżnorodność, faunę i florę, należy mieć przede wszystkim na uwadze, że projektowany dokument skupia się na przedstawieniu celów i kierunków, a nie konkretnych działań. W związku z tym ocena oddziaływania wymagać będzie uszczegółowienia na etapie wskazania konkretnych zamierzeń oraz ich lokalizacji.

Wpływ celów operacyjnych i kierunków wyznaczonych w ramach I celu strategicznego (Obszar inteligentny, ambitny zasilany naturą), dotyczących rozwoju przedsiębiorczości, inteligentnych specjalizacji, wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw oraz wsparcia aktywności zawodowej mieszkańców nie powinien powodować ryzyka wystąpienia znaczących oddziaływań na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta oraz obszary chronione. W I celu strategicznym podkreślono budowanie przedsiębiorczości przyjaznej przyrodzie, m.in. rozwój rolnictwa ekologicznego i produkcja zdrowej żywności, wzmocnienie potencjału edukacyjnego opartego na walorach ekologicznych obszaru, rozwój branży medycznej i okołozdrowotnej z wykorzystaniem leczniczych właściwości zasobów naturalnych (m.in. lasów), eko-innowacje i dążenie do samowystarczalności oraz przedsiębiorczość artystów i lokalnych twórców. Rozwój gospodarki opartej na wiedzy i inteligentnych specjalizacjach regionu będzie przypuszczalnie skutkował pozytywnymi efektami, sprowadzającymi się m.in. do stosowania wysokosprawnych, energooszczędnych technologii, a także efektywnego i zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych (w tym lasów). Realizacja I celu strategicznego (Obszar inteligentny,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

ambitny zasilany naturą), daje szansę na ograniczenie presji na środowisko, przy jednoczesnym rozwoju społeczno-gospodarczym.

Pośrednim i długotrwałym oddziaływaniem będzie również zwiększenie zainteresowania zagadnieniami środowiska wśród społeczeństwa (jeden z proponowanych celów operacyjnych zakłada dążenie do upowszechnienia unikalnego charakteru miejsca i zbudowania marki, kojarzącej cały Powiat Hajnowski z naturą, bioróżnorodnością i świadomością ekologiczną). Pobudzone poczucie przynależności do środowiska zwiększy poczucie odpowiedzialności za jego stan i ochronę. Dobry stan poszczególnych komponentów środowiskowych wpływa z kolei na zachowanie i funkcjonowanie fauny i flory.

Nie należy jednak zapominać o etapie realizacji wszelkich inwestycji, w tym przygotowaniu terenów inwestycyjnych. W tej kwestii prognozuje się potencjalne negatywne oddziaływanie. Będą to jednak oddziaływania krótkotrwałe, o zasięgu lokalnym, które zakończą się wraz z etapem ewentualnych prac budowlanych, remontowych lub modernizacyjnych). Oddziaływanie będzie związane przede wszystkim z emisją hałasu z maszyn budowlanych, powodującą płoszenie zwierząt. Należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym ptaków i dostosować terminy robót do terminów rozrodu gatunków wrażliwych. W przypadku udostępniania pod ewentualną budowę nowych obiektów przestrzeni dotąd niezagospodarowanych (np. użytkowanych rolniczo) spodziewanym jest wykluczenie części powierzchni biologicznie czynnej, a tym samym wpływ na siedliska roślinne i zwierzęce. W zależności od lokalizacji i rodzaju inwestycji, mogą one ograniczać drożność korytarzy ekologicznych oraz ograniczać bytowanie gatunków zwierząt.

Obszarem działań, których realizacja może przynieść dwojakie skutki dla środowiska jest rozwój odnawialnych źródeł energii (OZE). Sama produkcja energii ze źródeł odnawialnych jest zdecydowanie działaniem o silnym, długoterminowym, pozytywnym wpływie na roślinność, zwierzęta oraz zachowanie bioróżnorodności. Ponieważ *Strategia* nie określa precyzyjnie, jakie źródła odnawialnej energii mogą być rozwijane na obszarze Partnerstwa, w zależności od zakresu oraz specyfiki rodzaju OZE mogą pojawić się także negatywne oddziaływania na przyrodę. Najbardziej kontrowersyjnym źródłem energii OZE jest energia wiatru. Funkcjonowanie farm wiatrowych stanowi zagrożenie przede wszystkim dla ptaków i nietoperzy. Uprawy roślin energetycznych niosą z kolei ryzyko ubożenia bioróżnorodności, z uwagi na monokulturowość upraw i wprowadzanie gatunków obcych. Aby zagwarantować minimalizację negatywnych oddziaływań rozwoju OZE na różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta i obszary chronione należy na późniejszym etapie planowania należy dokonać właściwego doboru lokalizacji tego rodzaju inwestycji. Instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru oraz systemy fotowoltaiczne, w zależności od przyjętych założeń (mocy, lokalizacji, specyfiki itp.) mogą stanowić przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Wówczas wymagane jest uzyskanie decyzji środowiskowej, a wpływ przedsięwzięć na bioróżnorodność, rośliny, zwierzęta i obszary chronione powinien być szczegółowo rozpatrywany na etapie oceny oddziaływania na środowisko konkretnych instalacji. Warto zaznaczyć, iż projekt **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** rekomenduje rozwój OZE w systemie rozproszonym, np. poprzez mikroinstalacje, montowane na budynkach. W tym wypadku nie przewiduje się wpływu mikroinstalacji (zarówno wiatrowych jak i fotowoltaicznych) na różnorodność biologiczną. Instalacje takie mają charakter przyobiektowy/naobiektowy, co oznacza, że będą realizowane na terenach zantropizowanych, relatywnie mało wartościowych

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

przyrodniczo. Nie prognozuje się zajęcia potencjalnych siedlisk o wysokich wartościach przyrodniczych. Ich umiejscowienie decyduje również, iż nie będą stanowiły bariery dla przemieszczających się ptaków i nietoperzy.

Wśród działań mogących mieć negatywne konsekwencje dla przyrody, które mogą być realizowane na podstawie zdefiniowanych w *Strategii* celów i kierunków działań znajdują się przede wszystkim działania o charakterze liniowym, tj. zaproponowane w ramach III celu strategicznego wzmocnienie dostępności terytorialnej, związane m.in. z rozwojem infrastruktury drogowej i kolejowej. Realizacja takich zamierzeń niewątpliwie może być związane z ubytkiem przestrzeni przyrodniczej, przez co stanowi zagrożenie dla różnorodności biologicznej, w tym funkcjonowaniu roślin i zwierząt. Na obecnym etapie planowania, jakim jest *Ponadlokalna Strategia Rozwoju*, trudno jest jednak określić zasięg, skalę i specyfikę oddziaływania. W zależności od lokalizacji i innych założeń, mogą być one zróżnicowane. Zakłada się jednak, że potencjalny rozwój infrastruktury transportowej może prowadzić do fragmentacji terenu, w tym przzerwania ciągłości i drożności korytarzy ekologicznych, a także niszczenia siedlisk poszczególnych gatunków. Przebieg tras komunikacyjnych wiąże się również z płoszeniem zwierząt w otoczeniu, zahamowaniem dróg ich migracji, a także ewentualnym zwiększeniem ich śmiertelności w przypadku kolizji drogowych. Rozległy i spójny system obszarów chronionych i korytarzy ekologicznych na obszarze Powiatu Hajnowskiego, powoduje, że niezwykle trudno jest uniknąć kolizji między rozwojem infrastruktury, a obszarami cennymi przyrodniczo. Należy jednak zaznaczyć, że rozbudowa układu komunikacyjnego często jest koniecznością. Biorąc pod uwagę, ciągły wzrost natężenia ruchu drogowego, pozostawienie infrastruktury drogowej w niezmiennym stanie, będzie oddziaływało na środowisko przyrodnicze równie znacząco jak rozwój sieci transportowej. Działania na rzecz usprawnienia infrastruktury transportowej z pewnością wpłyną natomiast na ogólną poprawę jakości powietrza w perspektywie długoterminowej. Poprawa jakości powietrza przekłada się na lepsze warunki życia zwierząt a także funkcjonowanie roślin w środowisku. W związku z powyższym nie powinno się zatem rezygnować z realizacji rozwoju infrastruktury transportowej, lecz podczas szczegółowej analizy wpływu przedsięwzięcia na środowisko przyrodnicze, znaleźć ewentualne alternatywne rozwiązania, które w jak najmniejszym stopniu wpłyną na funkcjonowanie gatunków i obszarów przyrodniczych prawnie chronionych. Szczegółowa analiza wpływu na obszary chronione powinna być przeprowadzona na etapie raportu konkretnego przedsięwzięcia na środowisko.

W przypadku rozwoju sieci powiązań kolejowych można spodziewać się pozytywnych efektów, w postaci odciążenia szlaków drogowych. Uruchamiając sprawnie funkcjonujące połączenia pasażerskie można spodziewać się zmniejszenia presji ze strony układu kołowego na środowisko, w tym na funkcjonowanie roślin i zwierząt.

Bezpośredni, silny, pozytywny wpływ na obszary cenne przyrodniczo oraz wzmocnienie bioróżnorodności obszaru prognozowany jest w przypadku realizacji wszelkich działań w kierunku ochrony zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Jest to przede wszystkim postulowany w ramach III celu strategicznego rozwój planowania przestrzennego oraz wzmacnianie procesów ochrony środowiska. Istotne, długofalowe znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

oraz całości dziedzictwa przyrodniczego obszaru będzie miała realizacja II celu strategicznego (Unikatowe wartości Puszczy Białowieskiej utrzymane dla przyszłych pokoleń). Cel zawiera szereg kierunków działań związanych z współpracą jednostek samorządu terytorialnego (JST) tworzących Partnerstwo na rzecz utrzymania oraz wspierania ochrony najbardziej wartościowych pod względem przyrodniczym zasobów Powiatu.

Pośredniego pozytywnego oddziaływania na bioróżnorodność oraz faunę i florę można spodziewać się również przy realizacji założeń III celu strategicznego, związanych z rozwijaniem zrównoważonej mobilności. Zaproponowane kierunki działań postulują rozwój efektywnego systemu transportu publicznego, stworzenie bezpiecznych i czytelnych połączeń rowerowych oraz rozwój indywidualnej elektromobilności. Usprawnienia w zakresie przewozów pasażerskich oraz wsparcie dla rozwoju nisko lub zeroemisyjnego transportu indywidualnego w pewnym stopniu mogą obniżyć wykorzystanie pojazdów prywatnych zarówno wśród mieszkańców jak i turystów). W perspektywie długofalowej, prognozowane jest wówczas ograniczenie liniowej emisji zanieczyszczeń a także wibracji i hałasu komunikacyjnego, co w rezultacie zmniejszy presję, przede wszystkim na zwierzęta.

Wskazany w ramach IV celu strategicznego rozwój turystyki przyniesie pozytywny efekt społeczny i ekonomiczny. M.in. pozwoli na wyeksponowanie walorów obszaru Powiatu Hajnowskiego, w tym także wartości przyrodniczych, zachęci do korzystania z istniejącej infrastruktury turystycznej oraz umożliwi aktywne kreowanie postaw mieszkańców i turystów jako współodpowiedzialnych za stan przyrody i środowiska. Wyznaczenie i oznaczenie nowych szlaków turystycznych przyczyni się do skupienia ruchu turystycznego oraz ograniczenia niekontrolowanej penetracji obszarów nieprzeznaczonych do ruchu turystycznego. Przeprowadzenie trasy ścieżek na terenach cennych przyrodniczo, przy nadmiernym ruchu turystów może jednak powodować zakłócenia spokoju zwierząt i niszczenie roślin. Sporządzana *Strategia* podkreśla jednak konieczność odpowiedniego kanalizowania ruchu turystycznego. Należy zaznaczyć, że rozwój turystyczny planowany jest również w ramach wód płynących i ich sąsiedztwie. Udostępnienie turystom terenów nadwodnych, w tym do celów sportowo-rekreacyjnych może powodować zakłócenia funkcjonowania organizmów wodnych na danych odcinkach rzek.

Podsumowując, w wyniku analizy oddziaływania skutków realizacji *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* na różnorodność biologiczną, faunę, florę oraz obszary chronione (z uwzględnieniem sieci Natura 2000 i korytarzy ekologicznych) zidentyfikowano potencjalne presje i negatywne oddziaływania na niniejsze komponenty środowiska. Zgodnie z zasadą przezorności, analiza zawiera szeroki zakres potencjalnych zagrożeń. Ocena zawiera zestawienie potencjalnych oddziaływań (często hipotetycznych), które mogą wystąpić w wyniku realizacji poszczególnych rodzajów zamierzeń. Ponieważ *Ponadlokalna Strategia Rozwoju* wyznacza jedynie cele i kierunki działań (nie zaś konkretne działania), analiza przeprowadzona na obecnym etapie planowania stanowi jedynie sygnał, w jakich obszarach mogą zaistnieć potencjalne negatywne oddziaływania. Szczegółowe analizy konkretnych przedsięwzięć oraz ich wpływu na środowisko powinny zostać przeprowadzane na dalszym etapie planowania.

Na etapie strategicznym, można stwierdzić, że przy zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju oraz przeprowadzonej rzetelnej ocenie oddziaływania na środowisko przy wyborze wariantu lokalizacyjnego danej inwestycji, realizacja założeń *Strategii*:

- nie będzie wpływać znacząco negatywnie na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 (OSO Natura 2000 Dolina Górnej Narwi, OSO Natura 2000 Puszcza Białowieska, OSO Natura 2000 Dolina Górnego Nurca, SOO Natura 2000 Puszcza Białowieska, SOO Natura 2000 Jelonka, SOO Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnego Nurca, SOO Natura 2000 Ostoja w Dolinie Górnej Narwi),
- nie spowoduje spadku liczebności populacji gatunków będących przedmiotami ochrony i zmniejszenia zasięgu ich występowania,
- nie spowoduje pogorszenia stanu siedlisk przyrodniczych w ramach ww. wymienionych obszarów Natura 2000 oraz uszczuplenia ich powierzchni i zmian cech charakterystycznych,
- nie pogorszy integralności obszarów Natura 2000,
- nie wpłynie negatywnie na powiązania ww. wymienionych obszarów Natura 2000 z innymi obszarami w sieci Natura 2000,
- nie wpłynie negatywnie na przyrodę Białowieskiego Parku Narodowego oraz zlokalizowanych na obszarze powiatu rezerwatów przyrody i przedmioty ich ochrony,
- nie wpłynie negatywnie na walory przyrodnicze i krajobrazowe Obszarów Chronionego Krajobrazu: Puszcza Białowieska i Dolina Narwi,
- nie wpłynie negatywnie na zachowanie zlokalizowanych w powiecie użytków ekologicznych i pomników przyrody.

Warto zaznaczyć, że cele określone w projektowanym dokumencie w dużym stopniu uwzględniają utrzymanie wysokiej jakości środowiska, zachowując harmonię między rozwojem społeczno-gospodarczym a przyrodą. Założenia *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* zostały sformułowane w sposób, na podstawie którego można stwierdzić ogólny korzystny wpływ realizacji *Strategii* na ochronę wartości przyrodniczych.

Niemniej jednak, w przypadku stwierdzenia możliwości znaczącego oddziaływania przedsięwzięcia na obszary chronione na późniejszym, szczegółowym etapie planowania, zostanie przeprowadzona ocena oddziaływania projektowanej inwestycji. Każde z przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wymagać będzie odrębnych, szczegółowych analiz dot. oddziaływania na środowisko a powstanie oraz funkcjonowanie inwestycji podlegać będzie dodatkowym obostrzeniom – nałożonym m.in. przez decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

ODDZIAŁYWANIE NA LUDZI

Zamierzenia zdefiniowane w projekcie *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* mają duże znaczenie dla zdrowia i samopoczucia mieszkańców, ale również dla jakości ich życia. Część z zaplanowanych działań ma charakter pozytywny, ale są również działania, które mogą oddziaływać negatywnie.

Niemniej jednak, wszystkie cele wyznaczone w projekcie *Strategii* mają charakter społeczny, w związku z czym prognozuje się przede wszystkim pozytywne oddziaływanie.

W IV celu strategicznym (Aktywne społeczeństwo i sprawne instytucje) *Ponadlokalna Strategia Rozwoju* skupia się głównie na kierunkach działań o charakterze jednoznacznie prospołecznym. Wiążą się one przede wszystkim z podnoszeniem jakości obiektów infrastruktury społecznej oraz świadczonych przez nie usług (m.in. instytucji oświaty i wychowania, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, kultury fizycznej, sportu i rekreacji oraz usług opiekuńczych związanych ze starzeniem się społeczeństwa). Prognozowana jest przede wszystkim poprawa warunków zamieszkania i warunków życia codziennego w Powiecie Hajnowskim. *Strategia* zakłada rozwój i podnoszenie jakości usług medycznych, działania na rzecz wyrównania szans w dostępie do wysokiej jakości opieki medycznej. Ponadto w ramach I celu strategicznego zaproponowano rozwój specjalizacji obszaru w kierunku leczniczym poprzez wykorzystanie zasobów naturalnych i terapii przyrodą. Całość wskazanych założeń ostatecznie będzie skutkować pozytywnym, silnym i długotrwałym oddziaływaniem na zdrowie ludzi.

Poza polepszeniem funkcjonowania usług społecznych, nastąpi również poprawa funkcjonowania w zakresie komunikacyjnym (w ramach III celu strategicznego założono przede wszystkim modernizację infrastruktury komunikacyjnej, rozbudowę systemu transportowego o sieć wypożyczalni rowerów, skuterów lub hulajnóg elektrycznych, stworzenie systemu bezpiecznych rowerowych połączeń międzygminnych, usprawnienie funkcjonowania transportu publicznego oraz zwiększenie jego efektywności).

W wyniku realizacji I celu strategicznego przewiduje się szereg działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy w sektorach wzmacniających konkurencyjność, stanowiących inteligentne specjalizacje regionu. Umiejętności i kompetencje zawodowe społeczeństwa zostaną dostosowane do potrzeb rynku pracy, a poziom przedsiębiorczości wśród mieszkańców wzrośnie. Prognozuje się, że powinno przyczynić się to do bezpośredniej poprawy jakości życia mieszkańców obszaru Partnerstwa, poprawy ich sytuacji materialnej mieszkańców i wzrostu dochodów.

Rekomendowane w IV celu strategicznym rozszerzenie geograficzne oferty turystycznej oraz działania na rzecz wydłużenia sezonu turystycznego wpłyną bezpośrednio na wzrost atrakcyjności turystycznej całego obszaru powiatu. Powstaną nowe miejsca pracy, a możliwość uzyskiwania dochodów z obsługi turystów dotyczyć będzie wszystkich rejonów obszaru Partnerstwa. Podobnych skutków można spodziewać się w wyniku realizacji zaproponowanych w VI celu strategicznym kierunków działań związanych z promocją i budowaniem wizerunku obszaru Partnerstwa.

Wśród pozytywnych oddziaływań na zdrowie i życie ludzi, należy wymienić również ogół zadań przewidzianych do realizacji w ramach III celu strategicznego w kwestii wzmacniania procesów ochrony środowiska i wspierania działań na rzecz klimatu. Działania z zakresu adaptacji do zmian

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

klimatu (m.in. wspieranie rozwoju małej retencji, zrównoważone gospodarowanie wodą, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i inne) wpłyną na zmniejszenia ryzyka wystąpienia zagrożeń dla życia i zdrowia ludzi, w tym powodzi, suszy oraz innych ekstremalnych zjawisk pogodowych, będących skutkami globalnego ocieplenia. W wyniku realizacji działań na rzecz poprawy jakości powietrza (m.in. zwiększenie efektywności energetycznej budynków, wymiana źródeł ciepła na bardziej ekologiczne, rozwój OZE, realizacja kampanii informacyjnych i inne) nastąpi ograniczenie niskiej emisji zanieczyszczeń atmosferycznych oraz zwiększenie świadomości społeczeństwa w tym temacie. Prognozowany jest pozytywny długoterminowy wpływ na ludzi i ich zdrowie z uwagi na poprawę jakości powietrza.

Niekorzystne oddziaływanie na ludzi może być przede wszystkim związane z realizacją działań o charakterze inwestycyjnym, takich jak przygotowanie terenów inwestycyjnych, rozwój infrastruktury komunikacyjnej, budowanie infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i inne. Negatywne oddziaływanie będzie dotyczyć przede wszystkim fazy prowadzenia prac budowlanych – zwiększenie poziomu hałasu, mogą pojawiać się również wibracje i drgania. Można jednak stwierdzić, że przy właściwym planowaniu zadań inwestycyjnych zagrożenia w postaci hałasu, wibracji, drgań czy zapylenia, będą miały charakter krótkotrwały, przejściowy i ograniczą się do etapu realizacji danego przedsięwzięcia.

W związku z podejmowanymi działaniami sugeruje się informowanie społeczeństwa o planowanych pracach z odpowiednim wyprzedzeniem czasowym wraz ze wskazaniem terminu zakończenia realizacji inwestycji. Pozwoli to mieszkańcom przygotować się na ewentualne uciążliwości i zwiększy ich ostrożność. Ponadto prace najbardziej uciążliwe nie powinny odbywać się we wczesnych godzinach porannych oraz wieczornych, by nadmiernie nie ingerować w życie mieszkańców.

W wyniku funkcjonowania nowych terenów inwestycyjnych, w zależności od rodzaju i skali prowadzonej przez nie działalności można spodziewać się wpływu na ludzi w postaci m.in. emisji hałasu, zanieczyszczeń czy też zapachów. Działalność przyszłych przedsiębiorstw może wiązać się z wystąpieniem pewnych uciążliwości dla mieszkańców terenu Powiatu Hajnowskiego. *Strategia* zawiera rekomendacje dotyczące branż i specjalizacji jakie powinny rozwijać się na obszarze Powiatu, jednak nie wyklucza to powstawania w ramach stworzonych terenów inwestycyjnych również innych działalności. W uwagi zatem na brak na obecnym etapie precyzyjnych danych, wystąpienie niniejszego oddziaływania można uznać obecnie za hipotetyczne. Możliwość wystąpienia zagrożenia w dużej mierze będzie zależne od rodzaju poszczególnych przedsięwzięć oraz ich lokalizacji względem terenów zamieszkania i stałego pobytu ludzi (m.in. tereny rekreacyjne).

Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych wiązać się może z dużo większym natężeniem ruchu pojazdów, ale też lepszą przepustowością. Emisja zanieczyszczeń (hałasu, zanieczyszczeń do powietrza etc.) nie będzie kumulowała się w miejscach, gdzie ruch jest spowolniony, a rozłoży się równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Inwestycje z zakresu drogowego będą wpływać jednak na stałe oddziaływanie w postaci hałasu komunikacyjnego. Rozwój komunikacyjny można rozpatrywać dwojako. *Strategia* wprowadza również działania, które zminimalizują powyższe oddziaływanie. Na poprawę warunków akustycznych pośrednio pozwolą

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

działania zmierzające do zwiększenia dostępności i jakości komunikacji publicznej i rowerowej. Dodatkowo dzięki wszelkim modernizacjom szlaków komunikacyjnych zwiększy się płynność ruchu, w związku z czym klimat akustyczny, którego źródłem są pojazdy poruszające się po drogach publicznych ulegnie poprawie.

ODDZIAŁYWANIE NA WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Oddziaływanie na zasoby wodne odnosi się zarówno do stanu jakościowego jak i ilościowego. Całość założeń zdefiniowanych w celach **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** będzie miała przede wszystkim pośredni wpływ na wody. Można przyjąć, że w wyniku zakładanego wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw a także rozwoju kompetencji oraz aktywizacji mieszkańców Powiatu wzrośnie poziom wiedzy, wykształcenia oraz specjalistycznej wiedzy wśród społeczeństwa, w tym w zakresie wpływu ludzi na jakość zasobów wodnych oraz ich ochrony. Wówczas można prognozować poprawę efektywności zarządzania wodami oraz rozwój społeczno-gospodarczy z uwzględnieniem działań minimalizujących i ograniczających wpływ na jakość i ilość wód.

Sporządzana *Strategia* zawiera również kierunki działań, które bezpośrednio wpłyną korzystnie na stan i ilość wód. Działania z zakresu gospodarki wodnej, w tym zwiększanie i ochrona zasobów wodnych oraz poprawa ich jakości zawarte są w ramach **III celu strategicznego**. Wśród rekomendacji dotyczących zapobiegania niedoborom wód pojawia się m.in. wspieranie programów małej retencji oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury (BZI). Niniejszy cel zakłada również budowanie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców Powiatu Hajnowskiego oraz kształtowanie odpowiednich postaw ukierunkowanych na ochronę i poszanowanie środowiska naturalnego, w tym wód podziemnych i powierzchniowych.

Potencjalnym źródłem zanieczyszczeń, które mogą prowadzić do skażenia środowiska gruntowo-wodnego będą powstałe na skutek realizacji projektowanej *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju ewentualne* nowe tereny inwestycyjne. Funkcjonowanie różnego rodzaju przedsiębiorstw spowoduje generowanie odpadów oraz nieczystości ciekłych, powstałych wskutek działalności zakładów. Stanowią one potencjalne zagrożenie dla jakości wód powierzchniowych i podziemnych, zwłaszcza przy ich nieodpowiednim zagospodarowaniu. Produkcja i odprowadzanie ścieków „nietypowych” regulowana jest odrębnymi przepisami między innymi *Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 lipca 2006 roku w sprawie sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych (Dz.U. 2006 nr 136 poz. 964)*. W związku z obowiązującymi odrębnymi przepisami ryzyko zanieczyszczenia środowiska wodno-gruntowego ściekami „nietypowymi” należy uznać za znikome. Na obecnym etapie projektowym, nie jest znana skala oraz specyfika przyszłych przedsiębiorstw, dlatego też ciężko jest ocenić ich udział w generowaniu ścieków i odpadów nietypowych. Należy jednak podkreślić, iż w przypadku ewentualnych inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko będą obowiązywały dodatkowe obostrzenia – nałożone m.in. przez decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Mając na uwadze zakładany w ramach *Strategii* rozwój gospodarczy w oparciu o przemysł rolno-spożywczy, przypuszczalnym jest, że może pojawić się presja na środowisko wodne. Należy jednak podkreślić, że celem jest produkcja wysokiej jakości, zdrowej żywności, co oznacza, że obciążenie dla ekosystemów wodnych wynikające ze stosowania nawozów i środków ochrony roślin będzie znacznie mniejsze niż w przypadku rolnictwa konwencjonalnego. Stosowanie dobrej praktyki rolniczej zapewni, że niniejsze oddziaływanie będzie minimalne.

Kolejna grupa działań, które mogą wpłynąć na wody jest rozwój turystyki, a zatem również turystyki wodnej w ramach wód powierzchniowych. Udostępnienie terenów nadwodnych może wiązać się ze presją wynikającą z niewłaściwego zachowania turystów (np. zaśmiecanie, wylwanie detergentów), przygotowaniem szlaków (usuwanie pni drzew z koryt rzecznych) lub nieodpowiednim zagospodarowaniem miejsc odpoczynku (brak sanitariatów, bieżącej wody). Zanieczyszczenia te mogą się kumulować, zwłaszcza w miejscach intensywnie wykorzystywanych, dlatego należy im przeciwdziałać odpowiednio kanalizując ruch turystyczny (tworzenie łatwiej dostępnych miejsc), dbając o szlaki zgodnie z wymogami wynikającymi z przepisów ochronnych oraz zapewniając odpowiednią małą infrastrukturę (śmietniczki, sanitariaty, źródła wody, prysznice, umywalnie) i dbając o jej stan. Z drugiej strony, na skutek rozwoju turystyki – Partnerstwo może podjąć działania mające na celu poprawę jakości wód, zwłaszcza zbiorników wód stojących (m.in. w celu udostępniania ich na cele turystyczno-rekreacyjne).

Wśród negatywnych oddziaływań na środowisko wodne, należy wspomnieć również o ograniczeniu warunków naturalnej retencji gruntów. W wyniku realizacji założonych w *Strategii* celów nastąpi zainwestowanie obszaru - m.in. nowa zabudowa, a także utwardzone nawierzchnie takie jak place, parkingi oraz drogi. Prognozuje się, że w wyniku tego w pewnym stopniu nastąpią zamiany w lokalnym obiegu wody. Zmniejszone zostaną warunki infiltracyjne gruntów, powodując zwiększenie odpływu wód opadowych i roztopowych z powierzchni utwardzonych. Wody opadowe natomiast, spływając po nieprzepuszczalnych powierzchniach będą nieść pewne ładunki zanieczyszczeń, które niezbrane w system kanalizacji deszczowej będą zanieczyszczać gleby i wody powierzchniowe. Charakter tego oddziaływania może być długotrwały i nieodwracalny. Dodatkowo, ze względu na zwiększenie udziały gruntów uszczelnionych może pojawić się zagrożenie w odniesieniu do wód gruntowych, których poziom może wówczas ulec obniżeniu a ich zasoby zmniejszeniu. Zasięg takiej zmiany będzie lokalny, na terenach przeznaczonych pod zainwestowanie - o charakterze trwałym i bezpośrednim. W *Strategii* zaproponowano jednak działania ograniczające niniejsze zagrożenia. Mianowicie, w wyniku kierunków działań poświęconych małej retencji oraz BZI powyższe skutki zostaną ograniczone do minimum. Na późniejszym etapie realizacji wszelkich inwestycji należy pozostawić część terenu działek jako powierzchnie biologicznie czynne a także dobrać odpowiednie nawierzchnie. Zaleca się stosowanie nawierzchni przepuszczalnych lub półprzepuszczalnych (które sprawdzą się najlepiej w przypadku parkingów). Ułatwi to infiltrację wód do gruntu, zmniejszając tym samym spływ powierzchniowy oraz minimalizując wskazane zagrożenie.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Realizacja *Strategii* z pewnością będzie wiązała się z podjęciem działań inwestycyjnych, związanych m.in. z modernizacją i rozwojem infrastruktury transportowej, a także przygotowaniem terenów pod przyszłe działalności (tj. uzbrojenie terenu). Prace takie wiązać się będą z użyciem sprzętu ciężkiego. W trakcie realizacji przedsięwzięć możliwa jest emisja zanieczyszczeń ropopochodnych do gruntu z nieszczelnych układów paliwowych i smarowniczych urządzeń wykorzystywanych przy pracach z wykorzystaniem ciężkiego sprzętu, co może mieć wpływ na zanieczyszczenie płytko zalegających poziomów wód podziemnych. Będzie to oddziaływanie chwilowe i krótkotrwałe, ustąpi wraz z zakończeniem prac budowlanych. Co więcej, są to sytuacje awaryjne, w związku z czym prawdopodobieństwo wystąpienia niniejszego zagrożenia określa się jako minimalne. Zanieczyszczenie wód gruntowych może nastąpić na skutek wymywania z gleby zanieczyszczeń z materiałów używanych do budowy i przebudowy dróg, w tym żużli oraz substancji bitumicznych.

Realizacja zdefiniowanych w sporządzanej *Strategii* celów w sposób bezpośredni i pośredni przyczyni się do poprawy jakości wód, natomiast wszelkie negatywne działania będą miały głównie charakter krótkotrwały i zakończą się z momentem zakończenia prac budowlanych. Wszelkie negatywne oddziaływanie niezwiązane z etapem budowy mają charakter wyłącznie hipotetyczny, ze względu na brak szczegółowych informacji dotyczących przyszłych inwestycji.

W związku z tym, na etapie sporządzania *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*, nie stwierdza się, aby skutki jej realizacji wpłynęły na nieosiągnięcie celów środowiskowych (określonych w *Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły*⁶⁷) przewidzianych dla Jednolitych Części Wód Powierzchniowych i Jednolitych Części Wód Podziemnych, w ramach których zlokalizowany jest obszar Powiatu Hajnowskiego. *Strategia* nie określa również bezpośrednio działań, powodujących niekorzystne zmiany morfologiczne w obrębie koryt rzecznych oraz zmiany stosunków wodnych w zlewni rzek. Nie planuje się działań powodujących zwiększenie ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do wód.

ODDZIAŁYWANIE NA POWIETRZE I KLIMAT

Podstawą dla realizacji poszczególnych kierunków działań zdefiniowanych w ramach celów ujętych w *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* jest wcześniejsze przygotowanie infrastrukturalne. W trakcie budowy, przebudowy lub adaptacji poszczególnych obiektów prognozuje się okresową emisję pyłów i gazów, spowodowanych pracami budowlanymi i konstrukcyjno-montażowymi (wykopy, wzmożony ruch pojazdów, szczególnie ciężarowych itp.). Będą to jednak oddziaływania tymczasowe, krótkotrwałe, a uciążliwości z nimi związane ustąpią po zakończeniu prac budowlanych.

⁶⁷ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023, poz. 300).

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Rozwój przedsiębiorczości, a tym samym możliwe tworzenie nowych terenów inwestycyjnych poza fazą realizacji generować będzie również oddziaływanie na powietrze atmosferyczne w czasie funkcjonowania obiektów. Wpływ ten w zależności od rodzaju przedsięwzięcia może przybrać wymiar pozytywny jak i negatywny. Ponieważ wzrost przedsiębiorczości mieszkańców będzie wiązał się prawdopodobnie ze wzrostem liczby przedsiębiorstw (w tym obiektów związanych z turystyką), zakłada się proporcjonalny wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza (zarówno punktowych, jak i liniowych, związanych ze zwiększonym ruchem komunikacyjnym). Na etapie planowanie strategicznego w większości nie są znane rodzaje przedsięwzięć, w związku z czym nie można jednoznacznie określić charakteru oddziaływania na atmosferę. *Ponadlokalna Strategia Rozwoju* zawiera rekomendacje co do realizacji przedsięwzięć związanych z rolnictwem ekologicznym, edukacją przyrodniczą, przyrodolecznictwem czy też działalnością kreatywną, których funkcjonowanie nie powinno przynieść znaczących oddziaływań na środowisko, w tym powietrza. Nie wykluczone jest jednak, że w ramach pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców na obszarze Partnerstwa powstaną również inne przedsięwzięcia, a zatem również te które mogą przynieść negatywne konsekwencje dla jakości powietrza czy też zmian klimatu. Kierunki działań sformułowane w ramach **I celu strategicznego**, związanego z przedsiębiorczością ograniczają jednak takie ryzyko, poprzez zadania z zakresu wsparcia transferu wiedzy czy też rozwoju kompetencji na rozwijające się w Powiecie specjalizacje. Stymulowanie współpracy na linii nauka – gospodarka – instytuty badawcze może przynieść pozytywny wpływ na sposób postrzegania środowiska naturalnego przez przedsiębiorców. Zaproponowane w ramach celu I wsparcie procesu transformacji przedsiębiorstw w kierunku zrównoważonej gospodarki oraz podnoszenie świadomości na temat działalności firm w sposób zrównoważony daje szansę na poprawę jakości funkcjonowania istniejących firm w Powiecie Hajnowskim w kwestiach środowiskowych oraz pozwoli wdrożyć odpowiednie zarządzanie środowiskiem wśród nowopowstałych przedsiębiorstw.

Zaproponowane w ramach **celu strategicznego III** wzmocnienie dostępności terytorialnej Powiatu Hajnowskiego związane jest m.in. z podejmowaniem inwestycji drogowych. Prace związane z modernizacją i przebudową istniejących dróg będą skutkowa zwiększeniem ich przepustowości, co częściowo wpłynie na poprawę jakości powietrza w perspektywie długoterminowej. Uzupełnienie istniejącej infrastruktury z kolei pozwoli na usprawnienie ruchu komunikacyjnego. Emisja zanieczyszczeń nie będzie kumulowała się w miejscach, gdzie ruch jest spowolniony.

W *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* poza działaniami skupiającymi się na usprawnieniu ruchu drogowego, wskazano również kierunki działań, które pozwolą na zmniejszenie natężania ruchu. Jednym z założeń jest m.in. zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego i transportu rowerowego. Rozbudowa ścieżek rowerowych oraz przekonanie mieszkańców do korzystania z tej infrastruktury stanowi pozytywny aspekt rozwoju obszaru Partnerstwa i przyczyni się do zmniejszenia liniowej emisji zanieczyszczeń. W rezultacie można spodziewać się ograniczenia natężenia ruchu pojazdów indywidualnych, w efekcie do zmniejszenia presji na powietrze atmosferyczne, zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych, a co za tym idzie do ograniczenia

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

zmian klimatu. *Strategia* wspiera również działania na rzecz zmniejszenia emisyjności transportu, poprzez popularyzację i umożliwienie korzystania z pojazdów elektrycznych (w tym mikromobilności).

Prognozuje się, że pomimo przewidywanego wzmożonego ruchu pojazdów spowodowanego rozwojem gospodarczym Powiatu Hajnowskiego, negatywne oddziaływania będą minimalizowane poprzez wskazane powyżej działania w zakresie poprawy funkcjonowania systemu komunikacji indywidualnej i zbiorowej. W związku z tym należy spodziewać się częściowego zmniejszenia presji wywieranej przez pojazdy, w tym głównie emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Projekt *Strategii* uwzględnia również kierunki działań związane bezpośrednio z poprawą stanu środowiska. W odniesieniu do jakości powietrza atmosferycznego zakłada działania na rzecz minimalizowania presji środowiskowej, a zatem ograniczenie niskiej emisji z indywidualnych źródeł poprzez termomodernizację budynków, wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne oraz realizację kampanii informacyjnych w tym zakresie.

Silne, pozytywne oddziaływanie o aspekcie długoterminowym prognozuje się również na skutek rozwoju odnawialnych źródeł energii. Nawet niewielkie zwiększenie udziału energii wytworzonej z odnawialnych źródeł energii przyczyni się do zmniejszenia zapotrzebowania na energię wytworzoną w elektrowniach konwencjonalnych (tj. opalanych węglem, kosem lub olejem opałowym), dzięki czemu emisja zanieczyszczeń ulegnie redukcji. Działania w tym zakresie, realizowane w sposób skumulowany na obszarze całego powiatu, w perspektywie długoterminowej przyniosą poprawę stanu powietrza i ograniczyć niekorzystne zmiany klimatu.

ODDZIAŁYWANIE NA POWIERZCHNIĘ ZIEMI I GLEBY

Nie przewiduje się bezpośredniego wpływu zaplanowanych w *Strategii* celów rozwoju na glebę oraz poziom jej zanieczyszczenia. W odniesieniu do negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi – dla wszystkich potencjalnych działań o charakterze inwestycyjnym należy spodziewać się oddziaływań krótkotrwałych, związanych z prowadzeniem prac budowlanych. Na terenach, na których powstaną nowe inwestycje zostanie naruszona warstwa glebowa. Realizacja zadań inwestycyjnych może się wiązać z powstawaniem odpadów w związku z pracami budowlanymi. Niniejsze oddziaływania na powierzchnię ziemi i glebę ograniczą się wyłącznie do czasu trwania robót i miną wraz z ich zakończeniem. Aby zminimalizować możliwość wystąpienia powyższych skutków realizacji kierunków rozwoju *Strategii* - wszystkie roboty budowlane powinny odbywać się z należytą starannością, ograniczając do niezbędnego minimum poziom pylenia i emisji spalin z maszyn i pojazdów, wykorzystywanych podczas prac budowlanych. Aby nie dopuścić do skażenia środowiska gruntowo-wodnego, tankowanie maszyn i urządzeń, ich serwisowanie oraz bieżące naprawy powinny odbywać się na zabezpieczonym terenie. W celu zapobiegania zanieczyszczeniom powierzchni ziemi, plac budowy należy odpowiednio zorganizować i uporządkować, w szczególności w odniesieniu do miejsca magazynowania odpadów. Zaleca się, aby masy ziemne powstałe podczas realizacji przedsięwzięć zostały w jak największym stopniu wykorzystane na miejscu w celu niwelacji terenu. Pozwoli to na skuteczną minimalizację negatywnego wpływu na powierzchnię ziemi.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Korzystnym aspektem w kwestii ochrony powierzchni ziemi będą miały m.in. działania strategiczne takie jak:

- przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym – gospodarka o obiegu zamkniętym zakłada zmniejszenie do minimum produkcji odpadów oraz ponowne wykorzystywanie, naprawę, odnawianie oraz recykling istniejących już materiałów i produktów. Redukcja ilości odpadów zmniejszy ryzyko skażenia gleb spowodowane np. uwalnianiem zanieczyszczeń ze składowanych odpadów do gleby.
Właściwa gospodarka opadami nie tylko wpłynie na ograniczenie zanieczyszczenia gruntu, ale również ogranicza skutki zmian klimatu, minimalizuje zanieczyszczenia powietrza, bezpośrednio wpływa na poprawę funkcjonowania wielu ekosystemów i gatunków.
- kierunki działań związane z poprawą jakości powietrza – szkodliwe gazy pochłaniane są przez gleby lub początkowo są rozpuszczane w wodzie, a następnie razem z nią przedostają się do gruntu. W związku z tym działania związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń powietrza na terenie Powiatu Hajnowskiego (m.in. ograniczenie emisji liniowej dzięki modernizacji infrastruktury drogowej, promowanie i dążenie do wprowadzania nisko i zeroemisyjnych rozwiązań transportowych, rozwój międzygminnych połączeń rowerowych oraz wsparcie dla transportu publicznego jako rodzajów komunikacji alternatywnej, redukcja niskiej emisji dzięki wprowadzeniu instalacji OZE i inne) pośrednio wpłyną również na poprawę jakości gleb na jego obszarze.

ODDZIAŁYWANIE NA KRAJOBRAZ

Planowane cele i kierunki działań mogą mieć wpływ na jakość przestrzeni oraz walory krajobrazowe. Większość z nich w sposób bezpośredni lub pośredni ma na celu poprawę istniejącego krajobrazu. Bezpośredni, pozytywny wpływ na krajobraz spowoduje m.in. modernizacja infrastruktury drogowej, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury czy też prace konserwatorskie, zabezpieczające wobec obiektów zabytkowych. Pośredniego wpływu można oczekiwać m.in. w wyniku promowania walorów przyrodniczych i rekreacyjnych Powiatu Hajnowskiego oraz promowania unikalnych zasobów historycznych i kulturowych. W celu lepszego wypromowania poszczególnych zasobów przyrodniczych i kulturowych, Powiat oraz poszczególne gminy będą dążyły to poprawy ich jakości poprzez wszelkiego rodzaju zabiegi pielęgnacyjne zieleni, renowacje obiektów zabytkowych itp. wpływając tym samym na zwiększenie walorów krajobrazowych. Ochronie istniejącego krajobrazu można oczekiwać również w wyniku rozwoju planowania przestrzennego. Prognozowane jest osiągnięcie ładu przestrzennego, ochrony ruralistycznych układów wsi, lokalnego budownictwa itp.

Potencjalny negatywny wpływ związany mógłby być potencjalną nową zabudową oraz procesem jej tworzenia (np. place budowy). Zakłada się, że w okresie realizacji *Strategii* mogą powstać nowe obiekty, w tym parki naukowo-technologiczne, obiekty turystyczne, usługowe, rekreacyjno-sportowe itp. Inwestycje, które będą realizowane w ramach poszczególnych działań będą oddziaływać w różnym stopniu na krajobraz w zależności od lokalizacji, typu krajobrazu,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

a także od rodzaju obiektu i jego wielkości. Część działań realizowanych będzie w okolicach zbiorników wodnych (m.in. rzek Narew i Narewka) oraz w granicach niektórych obszarów objętych ochroną przyrodniczą lub w ich otoczeniu. W zależności od przyjętych założeń przyszłych inwestycji mogą to być oddziaływania o różnej skali i charakterze. Na poziomie strategicznym nie jest możliwa precyzyjna identyfikacja konkretnych oddziaływań. Zapobieganie takim oddziaływanom to przede wszystkim uwzględnianie walorów krajobrazowych w danej lokalizacji i ich ochrony poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach lokalizacyjnych.

Stwierdza się jednak, że powstanie ewentualnych nowych obiektów nie powinno wpłynąć zasadniczo zauważalnie na pogorszenie jakości krajobrazu, wpływ ten może mieć głównie charakter lokalny. Realizacja większości inwestycji wymaga uzyskania stosownych pozwoleń środowiskowych oraz konsultacji ze społeczeństwem.

Z uwagi na to, że na teren Powiatu Hajnowskiego znajduje się w zasięgu licznych obszarów stanowiących formy ochrony przyrody, m.in. Białowieskiego Parku Narodowego, rezerwatów przyrody, Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszcza Białowieska, Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Narwi i innych należy w trakcie realizacji wszelkich zadań, przestrzegać nakazów i zakazów obowiązujących na tych terenach.

ODDZIAŁYWANIE NA ZASOBY NATURALNE

Nie przewiduje się możliwości wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na zasoby naturalne w związku z realizacją postanowień projektowanej **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030**. Zapisy projektowanego dokumentu strategicznego nie dotyczą bezpośrednio ich eksploatacji, ani też ograniczenie w zakresie eksploatacji.

Korzystny wpływ na zasoby naturalne mają wszelkie określone w **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju** kierunki działań dążące do poprawy jakości powietrza i odejścia od konwencjonalnych źródeł energii. Ograniczanie niskiej emisji będzie miało swój udział w prowadzonych na szeroką skalę zadań z zakresu ograniczenia zużycia i wydobycia paliw kopalnych, co z kolei wpłynie na oszczędność ich zasobów, które są nieodnawialne.

Podobne korzyści prognozowane są w kwestii zaproponowanej w **Strategii** popularyzowania i wdrażania gospodarki obiegu zamkniętego. Gospodarka o obiegu zamkniętym jest koncepcją zmierzającą do racjonalnego wykorzystywania zasobów i ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko wytwarzanych produktów. Wszelkie materiały i surowce powinny pozostać w gospodarce tak długo jak jest to możliwe. Zatem, dzięki zadaniom dotyczącym wprowadzania niniejszych założeń na terenie Gmin Powiatu Hajnowskiego, realizacja **Strategii** będzie miała wpływ na zachowanie zasobów naturalnych nie tylko w skali lokalnej i ponadlokalnej, ale również częściowo w skali całego kraju.

Stwierdza się zatem, że opracowane w **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** cele i kierunki działań w pewnym stopniu doprowadzą do osiągnięcia efektywności energetycznej i materiałowej na obszarze Partnerstwa, co w przyszłości będzie mogło ograniczyć wykorzystanie surowców.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Do bogactw naturalnych należą również zasoby wodne. *Ponadlokalna Strategia Rozwoju* zakłada zwiększanie i ochronę zasobów wód, wobec tego prognozowane jest pozytywne oddziaływanie w tym zakresie.

Wśród zasobów naturalnych należy wspomnieć również o lasach. Sporządzana *Strategia* podkreśla konieczność pogodzenia ich społecznych i biologicznych funkcji z wartościami surowcowymi i produkcyjnymi. W ramach celu strategicznego I wskazano objęcie sektora gospodarki leśnej innowacjami z zakresu zrównoważonego rozwoju. Wobec tego, można stwierdzić, że realizacja *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* nie spowoduje negatywnych skutków dla zasobów leśnych. Prowadzenie zrównoważonej biogospodarki opartej na lasach dotyczy wyłącznie lasów, nieobjętych ograniczeniami wynikającymi z przepisów odrębnych. Najbardziej wartościowym kompleksom leśnym w Powiecie Hajnowskim, projektowana *Strategia* poświęca cały cel strategiczny II, który skupia się na zachowaniu i ochronie unikatowych wartości Puszczy Białowieskiej dla przyszłych pokoleń. Cel zawiera rekomendacje dotyczące pogodzenia rozwoju społeczno-gospodarczego z ochroną posiadanych zasobów przyrodniczych. Prognozuje się, że realizacja wskazanych kierunków działań spowoduje silne oddziaływanie pozytywne (zarówno bezpośrednie jak i pośrednie) na zasoby jakimi jest całość bogactw naturalnych, jakie zapewnia Puszcza Białowieska. *Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego* wskazuje nowe drogi rozwoju ponadlokalnego, oparte na wykorzystaniu innowacyjnych i niszowych funkcji (I cel strategiczny). Mając na uwadze zaproponowany w *Strategii* model wykorzystania posiadanych zasobów przyrodniczych do pobudzenia rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru Partnerstwa, nie przewiduje się znaczących negatywnych oddziaływań na ich stan oraz zachowanie.

ODDZIAŁYWANIE NA ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE

Kierunki działań wyznaczone w *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* w odniesieniu do dziedzictwa kulturowego mają charakter neutralny lub pozytywny. Zamierzone cele odnoszą się do działań ogólnorozwojowych w sferze społeczno-gospodarczej, a zatem będą miały wpływ na ogólną poprawę jakości życia na terenie miejscowości zlokalizowanych w Powiecie Hajnowskim.

Dziedzictwu kulturowemu obszaru Partnerstwa został poświęcony cały cel strategiczny V (Region kulturalny z natury). W ramach celu ujęto szereg działań dążących do zachowania i rozpowszechnienia bogactwa kulturowego Powiatu Hajnowskiego. Cel uwzględnia zarówno kierunki działań, które w sposób bezpośredni wywierają pozytywny wpływ na materialne zasoby kultowe (tj. ochrona i opieka nad zabytkami, wspieranie prac konserwatorskich i zabezpieczających, utrwalenie wizerunku kulturowego itp.), ale również propozycje działań, które zapewnią utrwalenie i zachowanie zasobów niematerialnych, takich jak gwara, umiejętności, tradycje i obyczaje. Charakter pozytywny będą mieć również wskazane w *Strategii* kierunki działań z zakresu poprawy stanu środowiska, m.in. realizacja zadań polegających na ograniczaniu niskiej emisji do atmosfery pozwoli na ograniczenie przyspieszonego niszczenia budynków, w tym także zabytkowych, powodowanego zanieczyszczeniami powietrza.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

W ramach zaproponowanych w VI celu strategicznym działań z zakresu marketingu terytorialnego (w tym promujących unikalne zasoby historyczne i kulturowe) należy spodziewać się między innymi podjęcia zadań z zakresu renowacji i konserwacji zabytków, poprawiając tym samym ich stan i poprawiając ich wizualny aspekt. Tego typu przedsięwzięcia a także inne wskazane w *Strategii* wpłyną na wzrost ruchu turystycznego w Powiecie Hajnowskim. Nadmierny bądź źle sterowany ruch turystyczny może z drugiej strony stwarzać zagrożenie pewnego „zużycia” obiektów zabytkowych. W tym przypadku istotna będzie obserwacja rozwoju ruchu turystycznego – jego natężenia, preferencji turystów czy szczególnych problemów, takich jak akty wandalizmu, które mogą być przesłanką np. do wprowadzenia ograniczeń w udostępnianiu turystom przestrzeni.

Ewentualne niekorzystne oddziaływanie na zabytki i dobra materialne może być związane z potencjalną realizacją obiektów silnie ingerujących w krajobraz. Wystąpienie tego oddziaływania na tym etapie jest stwierdzone wyłącznie hipotetycznie. W związku z tym, że obecnie nie jest znana skala oraz rodzaj przyszłych obiektów inwestycyjnych, a także ich lokalizacja – należy przyjąć, że mogą (aczkolwiek nie muszą) powstać obiekty, które mogą przesłonić obiekty zabytkowe lub w niekorzystny dla ich percepcji sposób zmienić ich otoczenie. Przy lokalizacji inwestycji należy uwzględnić położenie obiektów zabytkowych (w tym stanowisk archeologicznych) oraz cechy ich otoczenia, tak aby zachować również ich ekspozycję.

Stwierdza się, że przy odpowiednio prowadzonym procesie inwestycyjnym oraz kontroli rozwoju turystycznego powyżej wskazane potencjalne zagrożenia dla obiektów zabytkowych i dóbr materialnych nie wystąpią.

5.2. CHARAKTER ODDZIAŁYWAŃ SKUTKÓW REALIZACJI STRATEGII NA ŚRODOWISKO

Można przyjąć, że w przypadku realizacji ustaleń *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* wystąpią oddziaływania krótko i średnioterminowe, związane z fazą budowy i modernizacji obiektów.

Oddziaływanie długoterminowe związane będzie z funkcjonowaniem poszczególnych obiektów i infrastruktury.

Nieodwracalne oddziaływania mogą wystąpić w przypadku zmian ukształtowania powierzchni terenu. Poprzez wprowadzone zasady zrównoważonego rozwoju oraz zwrócenie szczególnej uwagi na zachowanie właściwego stanu walorów przyrodniczych Powiatu Hajnowskiego, nie przewiduje się wystąpienia znaczących oddziaływań nieodwracalnych związanych z zagrożeniem dla gatunków roślin i zwierząt objętych ochroną prawną, poprzez ubytek ich siedlisk.

Ewentualne oddziaływania skumulowane będą związane z jednoczesną realizacją kilku zadań w tym samym czasie, na sąsiadujących terenach (akumulacja wpływów w czasie i przestrzeni). Związane będą z okresowym zwiększeniem hałasu i zanieczyszczeniem powietrza związanego z etapem prac budowlanych. Należy jednak podkreślić, że natężenie i zakres przewidywanych

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

oddziaływań skumulowanych będą niewielkie. Będą to oddziaływania krótkoterminowe, ograniczone do czasu trwania prac budowlanych.

Oddziaływania wtórne zachodzą najczęściej w sytuacji wzrostu jednej emisji, powstającej w związku z ograniczeniem innej. Określenie wtórnych oddziaływań w makroskalowych prognozach, sporządzanych na potrzeby dokumentów strategicznych, biorąc pod uwagę ich zasięg oraz stopień ogólności, jest albo w ogóle niemożliwe, albo obarczone zbyt dużą niepewnością, jak również niecelowe na tak wczesnym etapie planowania.

Zadaniem prognoz oddziaływania na środowisko, wykonywanych na najwcześniejszym etapie planowania i podejmowania decyzji, jest przede wszystkim zidentyfikowanie możliwości wystąpienia oddziaływań na środowisko oraz określenie ich przybliżonej siły i kierunku, po to by umożliwić skorygowanie celów i założeń rozpatrywanego dokumentu, aby jego potencjalne oddziaływania negatywne (zwłaszcza te najsilniejsze) mogły ulec zmniejszeniu, a oddziaływania pozytywne (zwłaszcza te najsłabsze) zwiększeniu.

5.3. MOŻLIWOŚĆ POWSTANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZAWSZE ZNACZĄCO LUB MOGĄCYCH POTENCJALNIE ZNACZĄCO ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Próbując dokonać analizy oddziaływania postanowień *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* na środowisko przeanalizowano jej zapisy w odniesieniu do *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839)*.

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 definiuje kierunki działań, związane z realizacją różnego rodzaju przedsięwzięć tj. będą to m.in. tzw. projekty „miękkie” (m.in. takie jak działania zmierzające do usprawnienia działalności instytucji, aktywizacja społeczne, wzmacnianie wspólnotowości i tożsamości ponadlokalnej, rozwój marketingu terytorialnego, czy też rozwój oferty kulturalnej), ale także „twarde” (inwestycyjne), jak np. tworzenie terenów inwestycyjnych, rozwój infrastruktury drogowej, rozwój infrastruktury turystycznej i sportowej, montaż instalacji Odnawialnych Źródeł Energii (OZE), a także inne projekty inwestycyjne o charakterze zbliżonym do ww. przykładów.

W zależności od zakresu przyjętego na dalszych etapach planowania będą to przedsięwzięcia inwestycyjne, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko. Potencjalne oddziaływania mogą mieć charakter liniowy, punktowy lub rozproszony i mogą wystąpić na obszarach, gdzie prowadzona będzie realizacja zadań inwestycyjnych. Należy jednak podkreślić, że zasięg oddziaływań jest trudny do określenia i wymaga indywidualnego podejścia dla każdej inwestycji.

Wśród zapisów projektowanej *Strategii*, które mogą stworzyć ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oraz mogących potencjalnie oddziaływać na środowisko wskazuje się m.in.:

- tworzenie terenów inwestycyjnych – w projekcie *Strategii* działanie to nie zostało zdefiniowane na tyle szczegółowo, aby określić skalę i rodzaj przedsięwzięcia. W związku z tym należy wziąć pod uwagę, że *Strategia* nie wyklucza, aby były to przedsięwzięcia wskazane w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839)*;
- wzmacnianie dostępności terytorialnej – na podstawie zapisów *Strategii* nie przewiduje się powstania autostrad oraz dróg ekspresowych a także dróg spełniających łącznie warunki powyżej czterech pasach ruchu i długości 10km na jednym odcinku, które zgodnie z *Rozporządzeniem* stanowią przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Zapisy projektowanej *Strategii* wskazują natomiast rozwój infrastruktury drogowej, a zatem możliwe jest powstanie dróg o nawierzchni twardej o całkowitej długości powyżej 1 km, które zaliczone są do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.
W ramach wzmacniania dostępności terytorialnej obszaru Partnerstwa, *Strategia* zakłada również rozwój/modernizację infrastruktury kolejowej. Zgodnie z ww. *Rozporządzeniem*, w zależności od zakresu, przedsięwzięciem mogącym zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko są również linie kolejowe.
- przemysł rolno-spożywczy – jednym z celów operacyjnych *Strategii* jest zbudowanie przewagi konkurencyjnej na bazie produktów lokalnych w oparciu o przemysł rolno-spożywczy. Cel zakłada przede wszystkim produkcję zdrowej żywności, pszczelarstwo oraz zielarstwo, ale również odpowiednie przetwarzanie tych produktów. Należy zaznaczyć, że w zależności od wielkości produkcji, skutek realizacji celu mogą powstać przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Zgodnie z *Rozporządzeniem* są to: instalacje do przetwórstwa owoców, warzy, ryb, instalacje do produkcji i przetwórstwa tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, instalacje do produkcji mleka i wyrobów mleczarskich, instalacje do wyrobów cukierniczych lub syropów, browary lub słodownie oraz gorzelnie.
- zabudowa usługowa – o ile, w wyniku realizacji sporządzanej *Strategii* nie przewiduje się rozwoju centrów handlowych (które zgodnie z *Rozporządzeniem* stanowią przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko) to projektowana *Strategia* daje możliwość rozwoju różnego rodzaju usług, w tym okołozdrowotnych, związanych z edukacją oraz obiektów sportowych. W odniesieniu do tego rodzaju zabudowy usługowej, w zależności od jej powierzchni oraz lokalizacji może ona również stanowić przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, zwłaszcza jeśli jest lokalizowana na obszarach objętych formami ochrony przyrody.
- rozwój sieci atrakcji turystycznych – może pośrednio wiązać się z powstaniem ośrodków wypoczynkowych lub hoteli wraz z towarzyszącą im infrastrukturą, a także stałych pól kempingowych, które w zależności od powierzchni mogą stanowić przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko;

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- rozwój infrastruktury sportowej – zapis może pośrednio wpłynąć na powstanie parków rozrywki rozumianych jako obiekty przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej związanej z rozrywką lub rekreacją, pola golfowe, stadiony i tory wyścigowe. Zgodnie z *Rozporządzeniem* obiekty takie stanowią przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.
- instalacje OZE – ponieważ projektowana *Strategia* nie określa typów źródeł odnawialnych, jakie mogą być wykorzystywane do produkcji energii na obszarze Partnerstwa, należy wziąć pod uwagę, że mogą to być np. elektrownie wiatrowe. Instalacje wykorzystujące do wytwarzania energii elektrycznej energię wiatru, w zależności od przyjętej łącznej mocy nominalnej elektrowni oraz wysokości mogą stanowić przedsięwzięcia mogące znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Z powstaniem przedsięwzięcia, które zgodnie z *Rozporządzeniem* zostało zaliczone do mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko wiąże się również ewentualne powstanie elektrowni wodnych oraz w zależności od powierzchni i lokalizacji - systemów fotowoltaicznych.

Powyżej wskazano przykładowe inwestycje, które mogą powstać na obszarze Powiatu Hajnowskiego na skutek realizacji projektowanej *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*. Prognoza oddziaływania na środowisko wskazuje możliwość realizacji przedsięwzięć zdefiniowanych w *Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839)* na podstawie ustaleń *Strategii*, jednak nie przesądza o ich powstaniu. W dużej mierze jest to uzależnione od rodzaju oraz skali przyszłych inwestycji, które na etapie sporządzania *Strategii* nie są znane.

W odniesieniu do przeprowadzonej w niniejszym rozdziale analizy możliwości powstania na skutek realizacji *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko lub mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko należy podkreślić, iż każda z tych inwestycji wymagać będzie odrębnych, szczegółowych analiz dot. oddziaływania na środowisko a jej powstanie oraz funkcjonowanie podlegać będzie dodatkowym obostrzeniom – nałożonym m.in. przez decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia.

Pomimo że projektowana *Strategia* stwarza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, ze względu na brak informacji pozwalających stwierdzić wprost ich wystąpienie (m.in. powierzchnia, skala oraz rodzaj prowadzonej działalności) - nie stwierdza się znaczącego oddziaływania na środowisko skutków realizacji *Strategii*.

6. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI PROJEKTU PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU

Jednym z głównych celów oceny oddziaływania na środowisko jest wskazanie możliwości zapobiegania, rekompensowania lub minimalizacji niekorzystnych skutków środowiskowych realizacji zapisów analizowanych dokumentów. W przypadku prognozy dla dokumentu o charakterze strategicznym, ważne jest wskazanie pewnych zasad postępowania w odniesieniu do realizacji poszczególnych celów.

Na etapie sporządzania *Strategii*, przeprowadzona ocena umożliwi wskazanie skutków, które bezwzględnie należy wyeliminować oraz takich, na które reakcja wymagana jest właśnie na tak wczesnym etapie (zanim nastąpi decyzja wskazująca szczegółową lokalizację danego przedsięwzięcia lub konkretne rozwiązanie technologiczne).

Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030 przewiduje realizację działań, które mogą powodować różne oddziaływania na komponenty środowiska. Rozdział ten prezentuje możliwe rozwiązania, które minimalizują skutki działań o negatywnym charakterze.

Generalnie, przy podejmowaniu projektów mających negatywny wpływ na środowisko podejmuje się dwa rodzaje działań:

- działania łagodzące - zmierzające do zmniejszenia lub eliminacji negatywnego oddziaływania na element środowiska społecznego lub przyrodniczego,
- działania kompensujące - działania najczęściej niezależne od projektu strategicznego, których celem jest kompensacja (równoważenie jednego działania innym działaniem) znaczącego niekorzystnego oddziaływania na środowisko.

Kierunki działań zaproponowane w projekcie *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*, które uwzględniają rozwiązania zmierzające do zapobiegania, ograniczania i kompensacji przyrodniczej, m.in.:

- Rozwój i promocja ekologicznych form produkcji rolniczej (cel 1.1.)
- Rozwój i promocja zrównoważonej produkcji nieдрzewnych produktów leśnych (cel 1.1.)
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa w zakresie racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania z funkcji Puszczy Białowieskiej oraz kształtowanie postaw prośrodowiskowych (cel 1.2.)
- Wspieranie wytwarzania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych oraz wykorzystania ekologicznych źródeł ciepła (cel 1.4)
- Inicjowanie działań na rzecz zwiększania udziału PZE w komunikacji (cel 1.4.)

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- Wdrażanie strategii ekonomii cyrkularnej (cel 1.4.)
- Promowanie i rozwój zrównoważonego osadnictwa i budownictwa zasobooszczędnego (cel 1.4.)
- Wsparcie procesu transformacji przedsiębiorstw w kierunku zrównoważonej gospodarki (cel 1.4.)
- Rozwój i popularyzowanie zrównoważonej biogospodarki opartej na lasach (cel 1.4.)
- Wprowadzanie innowacji i zrównoważonych metod prowadzenia gospodarki leśnej (cel 1.4.)
- Odpowiednia organizacja i kanalizowanie ruchu turystycznego (cel 2.1.)
- Przeciwdziałanie inwestycjom wpływającym negatywnie na krajobraz oraz powodujących przerwanie ciągłości systemu przyrodniczego (cel 2.1.)
- Promowanie transportu nisko lub zeroemisyjnego (cel. 2.1., cel 3.2.)
- Prowadzenie działań edukacyjnych i uświadamiających mieszkańców o korzyściach ekologicznych środków transportu (cel 2.1.)
- Zwiększanie efektywności energetycznej budynków (cel 3.4.)
- Adaptacja do zmian klimatu, działania mitygujące i ograniczanie zagrożeń dla środowiska (cel 3.4.)
- Przeciwdziałanie skutkom suszy i zapobiegania niedoborom wody (cel 3.4.)
- Zwiększanie i ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości (cel 3.4.)
- Intensyfikacja działań na rzecz racjonalnego systemu gospodarowania odpadami (cel 3.4.)

i inne.

Generalnie, stwierdza się, że całość założeń **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** w sposób kompleksowy odnosi się do problematyki ochrony środowiska na obszarze Partnerstwa. W odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska wprowadzone zostały ustalenia, które poprzez wdrożenie skutkować będą łagodzeniem i rekompensatą wpływu poszczególnych inwestycji na środowisko lub będą mieć charakter działań zapobiegawczych.

Dodatkowo, w ramach Prognozy oddziaływania na środowisko proponuje się dodatkowe działania ograniczające i kompensacyjne w odniesieniu do negatywnych oddziaływań realizacji projektu *Strategii*, które wymieniono poniżej.

W ramach ograniczania negatywnych oddziaływań planowanych działań, powinny być stosowane określone zasady zarówno na etapie budowy, jak i eksploatacji poszczególnych inwestycji. Do tego typu działań ograniczających należą:

- wnikliwa analiza środowiskowa poprzedzająca lokalizowanie planowanych przedsięwzięć, zwłaszcza na obszarach objętych formami ochrony przyrody;
- ograniczenie zajęcia terenu, prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy;
- stosowania odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych;
- dostosowanie terminów prac do okresu wegetacji i rozrodu poszczególnych gatunków;
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

Prace budowlane prowadzone w ramach wszystkich planowanych inwestycji powinny być prowadzone w sposób efektywny, tak aby ich ewentualne negatywne oddziaływanie było możliwie krótkotrwałe. Jeżeli planowane przedsięwzięcia będą zlokalizowane w ramach obszaru Natura 2000 lub innych obszarach chronionych (a także w ich pobliżu), przy prowadzeniu prac budowlanych należy wdrożyć szczególne środki ostrożności. Niezależnie od lokalizacji danego przedsięwzięcia (nawet jeśli nie będzie to obszar chroniony) należy wykorzystać wszystkie dostępne narzędzia, które pozwolą na maksymalne ograniczanie i zapobieganie negatywnemu oddziaływaniu na środowisko.

W przypadku niebezpieczeństwa zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie działań kompensacyjnych. Do najczęściej stosowanych rozwiązań należeć będą:

- odtwarzanie zniszczonych siedlisk w innych miejscach;
- wzmacnianie populacji;
- tworzenie alternatywnych korytarzy i połączeń ekologicznych.

Jako przykładowe działania kompensacyjne i zapobiegające negatywnym skutkom oddziaływania na środowisko, w niniejszej *Prognozie* proponuje się:

Ludzie:

- oznakowanie obszarów, gdzie prowadzone będą prace budowlane i modernizacyjne w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac,
- stosowanie sprawnego i posiadającego odpowiednie świadectwa i atesty sprzętu,
- stałe prowadzenie nadzoru oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP,
- ograniczenie czasu pracy maszyn do niezbędnego minimum, w tym wyłączanie na czas przerw w pracy w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu,
- stosowanie systemów zabezpieczających wykopy, rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych, ograniczające jednocześnie uciążliwości przez niewywoływane,
- stosowanie roślinności izolacyjnej (obudowa biologiczna wzdłuż ciągów komunikacyjnych),
- stosowanie rozwiązań technicznych sprzyjających osiągnięciu wymaganych standardów jakości środowiska na terenach zamieszkałych (m.in. w zakresie hałasu), np. stosowanie cichych nawierzchni i elementów uspakajania ruchu w ramach ciągów komunikacyjnych, pasów zieleni wysokiej wzdłuż dróg (z udziałem gatunków o właściwościach dźwiękochłonnych tj. zimnozielone gatunki drzewiaste oraz klon, topola, lipa).

Zwierzęta:

- przestrzeganie zasady ograniczania powierzchni cennych siedlisk przyrodniczych mogących ulec zniszczeniu lub uszkodzeniu w wyniku prac budowlanych,
- realizacja inwestycji liniowych (infrastrukturalnych) w sposób zapobiegający (lub minimalizujący) ich oddziaływaniu na korytarze ekologiczne - tak aby nie powodować defragmentacji obszarów powiązanych ze sobą przyrodniczo,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- przestrzeganie zasady ochrony (nienaruszania) elementów środowiska ważnych dla zachowania właściwego stanu korytarza ekologicznego wzdłuż danego odcinka doliny cieków wodnych (zadrzewienia i zakrzaczenia, zbiorniki wodne, płaty roślinności szuwarowej, mokradła itp.),
- w przypadku rozwoju infrastruktury komunikacyjnej organizowanie podziemnych i nadziemnych przejść dla zwierząt,
- wykonanie inwentaryzacji budynków przed przystąpieniem do prac budowlanych/modernizacyjnych pod kątem występowania ptaków oraz nietoperzy,
- wykonanie inwentaryzacji terenu inwestycji z udziałem specjalistów, pod kątem występowania gatunków chronionych roślin, określenia siedlisk przyrodniczych chronionych prawem, a także rozpoznania drzew i krzewów przeznaczonych pod wycinkę,
- prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy innych gatunków istotnych pod względem przyrodniczym,
- w przypadku braku możliwości prowadzenia prac w okresie poza lęgowym odpowiednio wcześniejsze zabezpieczenie obiektów przed zakładaniem w nich lęgówisk,
- prowadzenie prac budowlanych i remontowych poza okresem rozrodczym ptaków, tj. w okresie od połowy sierpnia do końca lutego,
- współpraca z ornitologami i chiropterologami na wypadek odnalezienia miejsc gniazdowania ptaków oraz rozrodu nietoperzy,
- współpraca z ornitologami w celu zapewnienia takiego zaprojektowania inwestycji, by wyeliminować lub minimalizować potencjalne negatywne oddziaływanie na awifaunę,
- po przeprowadzeniu prac remontowych, w przypadku braku możliwości zachowania istniejących schronień, wyposażenie budynków w schronienia alternatywne (skrzynki dla ptaków i nietoperzy), równoważące ubytek takich miejsc,
- podczyszczanie wód odprowadzanych z jezdni i parkingów, tak by nie zawierały one szczególnie szkodliwych dla organizmów wodnych zanieczyszczeń,
- zapewnienie możliwości przeniesienia rzadkich gatunków zwierząt ze stanowisk, które mogą ulec zniszczeniu na inne stanowisko, znajdujące się w pobliżu. Przy czym przeniesienie gatunków chronionych może odbywać się wyłącznie za zgodą odpowiedniego organu ochrony przyrody,
- prowadzenie prac w możliwie najkrótszym czasie,
- wprowadzenie ograniczeń czasowych wykonywania robót związanych z potrzebami ochrony cennych gatunków fauny.

Rośliny:

- przestrzeganie zasady ograniczania powierzchni cennych siedlisk przyrodniczych mogących ulec zniszczeniu lub uszkodzeniu w wyniku prac budowlanych,
- ochrona drzew przed uszkodzeniami w czasie prowadzenia prac,
- zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego np. włókniny i obudowy drewniane.
- zabezpieczanie ewentualnie powstałych ran odpowiednimi środkami,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- w sytuacji konieczności prowadzenia wykopów w bliskości systemów korzeniowych wykonywanie ich ręcznie,
- zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych (np. budowa zapleczy z dala od cennej roślinności
- nasadzenia realizowane w porozumieniu ze specjalistami, aby zapewnić właściwą dla danego terenu różnorodność biologiczną,
- wykonywanie inwentaryzacji florystycznych, dendrologicznych i badań fitosocjologicznych w przypadku realizacji przedsięwzięć w rejonie lub sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo,
- lokalizowanie zaplecza budowy jak najdalej od obszarów chronionych,
- zachowanie obszarów biologicznie czynnych o powierzchni proporcjonalnej do powierzchni zagospodarowania,
- wprowadzanie nowych obszarów zieleni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem,
- w przypadku przecięcia przez inwestycje (głównie drogowe) kompleksów leśnych zaleca się utworzenie stref ekotonowych, poprzez zastosowanie nasadzeń na styku droga-las.
- do potencjalnych nasadzeń należy wykorzystywać gatunki rodzime drzew i krzewów, odporne na zanieczyszczenia,
- w przypadku każdej inwestycji należy indywidualnie dopierać skład gatunkowy ewentualnych nasadzeń, występujący powszechnie w danej lokalizacji,
- odtwarzanie ewentualnie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, tj. m.in. przesadzanie szczególnie cennych gatunków roślin,
- wprowadzenie ograniczeń czasowych wykonywania robót związanych z potrzebami ochrony cennych gatunków flory.

Woda:

- właściwe zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zaplecza budowy (miejsc magazynowania substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z wodami opadowymi i gruntowymi),
- stała kontrola szczelność zbiorników paliw płynnych stosowanych w czasie prac w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi,
- dbałość o stworzenie przygotowanych miejsc napełniania zbiorników maszyn na placu budowy,
- zapewnienie dostępu do przenośnych, regularnie i prawidłowo opróżnianych toalet,
- zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych,
- ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych np. poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych do budowy parkingów, ciągów pieszych i rowerowych,
- stosowanie rozwiązań technicznych i technologii ograniczających zużycie wody,
- podczas poboru wody na cele budownictwa, produkcji wyznaczyć przepływy nienaruszalne i zbilansować ilość wody w zlewni,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- ograniczenie do minimum szerokości i głębokości wykopów, stosowanie metod ograniczających ilość odpompowywanej z wykopów wody, aby zapobiegać wahaniom zwierciadła wody na terenach przyległych,
- oczyszczanie powstających ścieków deszczowych do wymaganych parametrów przed wprowadzeniem ich do środowiska.

Powietrze:

- dbałość o stan techniczny maszyn i urządzeń spalinowych w zakresie emisji spalin.
- ograniczenie czasu pracy urządzeń spalinowych,
- stosowanie osłon ograniczających pylenie podczas prac, za i rozładunku oraz transportu,
- zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez: systematyczne sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów,
- propagowanie ruchu rowerowego, pieszego, poprzez budowę odpowiednich ciągów komunikacyjnych,
- zwiększenie powierzchni terenów zielonych poprawiających skład powietrza atmosferycznego,
- ograniczenie zmniejszania się lub zwiększanie powierzchni terenów zielonych na terenach zurbanizowanych,
- budowanie pasów zieleni izolacyjnej, ograniczającej uciążliwości komunikacyjne,
- stosowanie rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie niskiej emisji,
- inteligentne zarządzanie energią pozwalające obniżyć zapotrzebowanie na ciepło, światło.

Powierzchnia ziemi:

- właściwa gospodarka humusem - zebranie przed i rozdysponowanie po zakończeniu prac,
- podczas prowadzenia wykopów zabezpieczyć wierzchnią warstwę ziemi, która powinna być ponownie wykorzystana do urządzenia terenów zielonych,
- przestrzeganie prawidłowej gospodarki odpadami, w tym minimalizacja powstających odpadów poprzez ich ponowne użycie lub wydłużanie okresu dalszego używania produktu,
- zabezpieczenie magazynowanych substancji, materiałów oraz odpadów przed możliwością kontaktu z wodami opadowymi, by nie dopuścić do skażenia gruntu w wyniku ewentualnego wymywania się z nich substancji niebezpiecznych,
- wcześniej wymienione działania w zakresie wody służą także ochronie powierzchni ziemi.

Krajobraz:

- planowanie i projektowanie inwestycji w sposób niepowodujący niszczenia walorów estetycznych krajobrazu oraz tak, aby nie zaburzały historycznych układów przestrzennych, objętych ochroną konserwatorską,
- konsultacje społeczne przed realizacją przedsięwzięć wielkopowierzchniowych lub związanych z istotną ingerencją w krajobraz,
- zintegrowanie nowych obiektów z istniejącym krajobrazem,

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- stosowanie rozwiązań minimalizujących negatywny wpływ na krajobraz, np. stosowanie maskowania zielenią ewentualnych elementów dyszarmicznych, ogrodzenia drewniane, zamiast betonowych itp.

Klimat:

- utrzymanie zieleni na terenach zurbanizowanych oraz ograniczanie zmniejszania się powierzchni terenów zielonych,
- stosowanie zabiegów mających na celu zmniejszenie zatorów komunikacyjnych (odpowiednio zsynchronizowana sygnalizacja świetlna w miastach, propagowanie ruchu pieszego, rowerowego oraz komunikacji publicznej).

Zasoby naturalne:

- stosowanie oszczędnych technologii,
- dbałość o zachowanie zasobów w stanie możliwie nie pogorszonym.

Zabytki, dobra materialne:

- planowanie działań w harmonii z istniejącym krajobrazem i historycznym układem przestrzennym,
- zachowanie strefy ekspozycji obiektów zabytkowych względem istniejącej zabudowy oraz planowanych inwestycji,
- prowadzenie prac dotyczących zabytków w uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków.

Ponadto dla przedsięwzięć, zaliczanych do mogących zawsze znacząco i potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, przed uzyskaniem pozwolenia na budowę istnieje obowiązek uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. W przedmiotowej decyzji organ właściwy do jej wydania określi działania mające na celu zapobieganie bądź minimalizację negatywnego wpływu na środowisko w fazie budowy jak i eksploatacji.

Uwzględniając społeczno-gospodarcze cele rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego, nie zaleca się rezygnacji z działań inwestycyjnych, a wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań technicznych i technologicznych podczas ich realizacji. Należy minimalizować oddziaływanie podczas późniejszych etapów, związanych z realizacją i wdrażaniem konkretnych przedsięwzięć, zgodnie z obowiązującymi przepisami w tym zakresie. Istotnym jest również prowadzenie szeroko zaplanowanych działań, związanych ze wsparciem przedsięwzięć infrastrukturalnych, m.in. stworzenie i wspieranie zdrowego stylu życia czy prowadzenie edukacji ekologicznej mieszkańców Powiatu. Tego typu działania są również bardzo istotne i zalecane na poziomie planowania przestrzennego oraz wyboru sposobów i technologii realizacji poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych.

7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTU PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Długookresowy charakter projektowanej *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* decyduje, iż dokonywanie jej monitoringu oraz ewaluacji jest niezwykle istotne w odniesieniu do oceny postępu w realizacji określonych działań, określeniu na bieżąco problemów oraz barier oraz możliwości ich eliminowania.

Monitorowanie realizacji założeń *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* powierzono Zespołowi Operacyjnemu, którego pracą kieruje Lider Porozumienia. Monitoring oznacza prowadzenie regularnych ilościowych pomiarów oraz badanie zjawiska społeczno-gospodarczych w kontekście realizacji założeń *Strategii*. Zebrane dane w przypadku niepożądanych lub nieprzewidzianych skutków realizacji *Strategii* pozwolą na podjęcie ewentualnych akcji naprawczych lub usuwania skutków w już istniejącej sytuacji.

Na podstawie *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym*, jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są do przygotowywania corocznych raportów o stanie gminy. Raport z realizacji *Strategii* będzie stanowił element raportu o stanie obszaru Partnerstwa, w związku z czym określa się częstotliwość przeprowadzenia monitoringu co rok.

Zgodnie z *art. 10 ust. 1 dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. U. UE. L.01. 197. 30)* państwa członkowskie Unii Europejskiej (a zatem również Polska) zobowiązane są do prowadzenia monitoringu znaczącego wpływu na środowisko, wynikającego z realizacji planów i programów. Dyrektywa zaznacza, iż celem monitoringu jest między innymi możliwość określenia na wczesnym etapie nieprzewidzianego niepożądanego wpływu oraz podjęcia odpowiedniego działania naprawczego. Zgodnie z *art. 10 ust. 2* w celu przestrzegania *ust. 1* można wykorzystywać, stosownie do potrzeb, istniejące systemy monitoringu. Stąd monitoring skutków realizacji postanowień *Strategii* w zakresie oddziaływania na środowisko może polegać na analizie i ocenie poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach państwowego monitoringu środowiska lub też w ramach innych monitoringów prowadzonych przez organy administracji publicznej, gminy, powiat oraz podmioty gospodarcze, o ile dotyczą one obszaru Partnerstwa.

System Państwowego Monitoringu Środowiska odzwierciedla środowiskowe efekty wszystkich działań podejmowanych w regionie. W sytuacjach pogorszenia stanu jakiegoś elementu środowiska (wskazanego nie tylko w oficjalnych materiałach, ale również na podstawie zgłoszeń mieszkańców poszczególnych gmin lub turystów) proponuje się weryfikację, czy nie wynika to z niewłaściwej realizacji postanowień *Strategii* oraz ewentualne podjęcie działań naprawczych.

8. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Ocena ryzyka wystąpienia znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko stanowi obligatoryjny element analiz przeprowadzanych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wynika to z *Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (sporządzonej w Espoo w dniu 25 lutego 1991 r.)* oraz dyrektywy *2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 w sprawie ocen wpływu niektórych planów i programów na środowisko*. Wymóg ten przewidziany jest również w *Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*.

W związku z powyższym w niniejszej *Prognozie oddziaływania na środowisko Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* przeprowadzona została analiza w zakresie zasadności przeprowadzenia transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Powiat Hajnowski położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie Białorusi. Wschodnia granica powiatu jest jednocześnie wschodnią granicą Unii Europejskiej. Zgodnie z zapisami *Konwencji z Espoo*, aby ocenić możliwość wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko konieczne jest wskazanie informacji takich jak: wielkość planowanej inwestycji, jej lokalizacja oraz poziom narażenia. W przypadku *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*, ze względu na stopień ogólności i charakter dokumentu, informacje te nie są znane. Ma to kluczowe znaczenie, ponieważ ich brak uniemożliwia w sposób uprawniony wskazać możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych. Na obecnym, strategicznym etapie planowania przestrzennego nie istnieją przesłanki pozwalające zidentyfikować i oszacować ryzyko wystąpienia znaczących transgranicznych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju*. Należy zaznaczyć jednak, że projektowana *Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* zawiera cele i kierunki działań, których realizacja w ogólnej perspektywie powinna przynieść korzystne oddziaływanie na poszczególne komponenty środowiska i poprawę ich funkcjonowania.

W związku z tym, nie stwierdza się konieczności przeprowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terenu Powiatu Hajnowskiego. Niemniej jednak, ze względu na przygraniczne położenie obszaru Partnerstwa, niniejsze zagadnienie powinno zostać rozpatrzone szczegółowo w przyszłości, gdy zdefiniowane zostaną szczegółowe założenia i sposoby realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

9. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W PONADLOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU

Kwestie rozwiązań alternatywnych w odniesieniu do analizowanego projektu *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* można generalnie rozpatrywać na trzech poziomach:

- analizy prawidłowości sformułowania celów i ich ewentualnych modyfikacji,
- analizy doboru sposobów i środków osiągnięcia tak określonych celów,
- rodzaju, lokalizacji i skali przedsięwzięć inwestycyjnych, służących osiągnięciu celów ujętych w dokumencie.

Należy podkreślić, że zapisy *Strategii* mają charakter ogólny (typowy dla tego typu dokumentów) oraz wskazują wyłącznie rekomendacje dotyczące kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego. Cele i kierunki rozwoju zapisane w *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* zostały sformułowane w oparciu o uwarunkowania, wynikające z potencjałów oraz deficytów występujących na terenie Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego. Dokument nie określa skali, konkretnej lokalizacji oraz sposobu funkcjonowania przyszłych działalności. Stanowi to istotne ograniczenie w zaproponowaniu rozwiązań alternatywnych, w tym również dla terenów Natura 2000. Generalnie, *Ponadlokalna Strategia Rozwoju* dotyczy kwestii, które postrzegane są jako ważne dla rozwoju, lecz nie przesądza o ich realizacji, a tym bardziej nie wskazuje szczegółowych rozwiązań czy konkretnego umiejscowienia w przestrzeni. Poziom realizacji wskazanych w *Strategii* założeń w dużym stopniu zależeć będzie od sytuacji finansowej jednostek należących do Partnerstwa oraz od ilości pozyskanych środków zewnętrznych.

Poprzez kierunki działań wyznaczone w projekcie *Strategii* dąży się do osiągnięcia celów spełniających kryteria zrównoważonego rozwoju. Wskazane cele i interwencje są istotne dla zwiększenia efektywności wszelkich działań prowadzonych w zakresie poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Niemniej jednak na tym etapie planowania nie można precyzyjnie wskazać, które z zadań będzie miało najbardziej korzystny wpływ na środowisko przyrodnicze zwłaszcza w dłuższym horyzoncie czasowym.

Rozważając warianty alternatywne zadań wynikających z zapisów projektowanej *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030* mogą to być działania związane z wyborem innej lokalizacji, innego sposobu prowadzenia inwestycji (warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne), a także wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Dwa pierwsze warianty są na obecnym etapie niemożliwe do weryfikacji, ze względu na strategiczny charakter ocenianego dokumentu oraz związany z tym brak możliwości precyzyjnego określenia lokalizacji oraz sposobów realizacji przedsięwzięć. W odniesieniu do wariantu „0” należy zaznaczyć, iż brak realizacji wskazanych w *Strategii* założeń rozwojowych również może skutkować negatywnym oddziaływaniem na środowisko. Cele strategiczne, operacyjne, jak również wszystkie kierunki działań ukierunkowują obszar Partnerstwa na rozwój społeczno-gospodarczy z uwzględnieniem ochrony

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

i poprawy stanu środowiska. W celu wzmocnienia konkurencyjności, przewidywane jest przede wszystkim wykorzystanie potencjału obszaru jakim jest dobry stan środowiska przyrodniczego. W związku z tym, wszystkie cele i działania określone w dokumencie zakładają zachowanie i utrzymanie dobrego stanu posiadanych potencjałów przyrodniczych i środowiskowych. Bez niezbędnych działań z zakresu ochrony środowiska jego stan ulegał będzie pogorszeniu. Zaniechanie podejmowania działań inwestycyjnych dodatkowo wpłynie niekorzystnie na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru Powiatu Hajnowskiego, a tym samym na jakość życia mieszkańców.

Na obecnym etapie, ze względu na ilość kierunków działań oraz ich różnorodny i jednocześnie ogólny charakter nie jest możliwe przeprowadzenie rzetelnej oceny wpływu na środowisko wszystkich kierunków działań wymienionych w **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** oraz wyodrębnienie wśród nich oddziaływań nadmiernych, dla których należałoby rozważyć warianty alternatywne. W tej sytuacji wybór optymalnej lokalizacji lub warunków realizacji poszczególnych zadań należy przeprowadzić w drodze indywidualnych postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć na ich dalszym etapie szczegółowości.

Na etapie strategicznym, nie wskazano jednoznacznie znaczących negatywnych oddziaływań na środowisko oraz na formy ochrony przyrody (w tym obszary Natura 2000) i zlokalizowane na analizowanym terenie korytarze ekologiczne. W związku z czym nie określa się potrzeby wskazania rozwiązań alternatywnych.

10. PODSUMOWANIE

Wielokryterialna analiza oddziaływania na różne elementy środowiska wykazała, że w wyniku realizacji **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** mogą wystąpić oddziaływania o charakterze potencjalnie neutralnym, potencjalnie pozytywnym, jak i potencjalnie negatywnym.

W związku z tym, że zakres *Strategii* jest ogólny i nie określa konkretnego zasięgu, skali oraz planowanego terminu realizacji przedsięwzięć, ocena oddziaływania ustaleń *Strategii* na poszczególne elementy środowiska zawarta w przedmiotowej *Prognozie* również przyjmuje charakter ogólny. Na etapie strategicznym, niezwykle trudna jest ocena zakresu i skali inwestycji, które mogą być realizowane na podstawie zawartych w *Strategii* celów i kierunków działań. Z uwagi na to, wskazane skutki środowiskowe, wynikające z fazy eksploatacji potencjalnych przyszłych przedsięwzięć mają często charakter wyłącznie hipotetyczny.

Na etapie planowania strategicznego można więc prognozować, że jakiegokolwiek negatywne oddziaływanie, jakie mogłoby pojawić się w związku z realizacją kierunków działań wpisanych do **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**, dotyczyć będzie jedynie etapu prowadzenia prac budowlanych. Będzie ono zatem krótkotrwałe i zaniknie wraz z zakończeniem tych prac. W przypadku prowadzenia prac budowlanych w pobliżu występujących form ochrony przyrody, dokonane zostaną niezbędne uzgodnienia z właściwym organem ochrony przyrody. Wpływ

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

na środowisko funkcjonowania zrealizowanych na podstawie *Strategii* inwestycji uzależniony jest od wielu zmiennych, które na obecnym etapie planowania nie są znane, dlatego też obecnie potraktowano je wyłącznie teoretycznie.

Część zadań inwestycyjnych wynikających z ustaleń i wskazań *Strategii* należy do przedsięwzięć mogących znacząco oraz mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Każda z tych inwestycji wymagać będzie odrębnych, szczegółowych analiz dot. oddziaływania na środowisko a jej powstanie oraz funkcjonowanie podlegać będzie dodatkowym obostrzeniom – nałożonym m.in. przez decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia. Odpowiednie, odpowiedzialne i poparte wiedzą planowanie działań (z uwzględnieniem ograniczeń, wynikających z przepisów, obowiązujących na obszarach chronionych) powinno sprawić, że znaczące negatywne skutki środowiskowe nie wystąpią lub będą znikome.

W ogólnym ujęciu, wdrożenie do realizacji ***Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*** ma na celu zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez zaspakajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców, promocję obszaru i stworzenie szans zrównoważonego rozwoju. W aspekcie długoterminowym nie przewiduje się zatem, aby realizacja założeń *Strategii* przyczyniła się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska przyrodniczego obszaru Powiatu Hajnowskiego. Co więcej, głównym założeniem *Strategii* jest zbudowanie konkurencyjności obszaru poprzez wykorzystanie unikalnych walorów przyrodniczych, krajobrazowych i dobrego stanu środowiska naturalnego. Istotnym jest zatem utrzymanie oraz ochrona przed degradacją czy też pogorszeniem stanu i jakości posiadanych potencjałów. Rokuje się, że prawidłowa realizacja działań strategicznych przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko. W wyniku realizacji *Strategii* oczekuje się, że w długofalowym okresie nastąpi ożywienie gospodarcze i społeczne obszaru Partnerstwa. Potencjalne negatywne efekty, które wiążą się najczęściej z działaniami inwestycyjnymi i które nie są całkowicie do uniknięcia, powinny w każdym przypadku być analizowane i minimalizowane. Zakłada się, że w odniesieniu długoterminowym, w wyniku realizacji *Strategii* nastąpi poprawa stanu środowiska przyrodniczego i standardu życia mieszkańców.

11. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Niniejsza *Prognoza oddziaływania na środowisko* została sporządzona w celu oceny wpływu na środowisko skutków realizacji postanowień ***Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030***. Obowiązek sporządzenia prognozy wynika z zapisów *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.)*.

Prognozę sporządzono wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska, przy użyciu metody opisowej, porównawczej oraz metody analizy trendu. Poza opisem typowych oddziaływań skutków realizacji *Strategii* na poszczególne komponenty środowiska sporządzono również

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

tabelaryczne zestawienie prognozowanych oddziaływań (tzw. macierz oddziaływań na środowisko), stanowiące **ZAŁĄCZNIK NR 1** do niniejszego opracowania.

W *Prognozie* omówiono zawartość *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju*, jej cele i wyznaczone kierunki działań. ***Ponadlokalna Strategia Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*** jest dokumentem, nakreślającym kierunki działań zmierzających do usunięcia głównych problemów oraz utrzymania lub poprawy obecnej sytuacji społecznej i gospodarczej. Dokument precyzuje 6 głównych celów strategicznych:

- I. **Obszar inteligentny, ambitny, zasilany naturą**
- II. **Unikatowe wartości Puszczy Białowieskiej utrzymane dla przyszłych pokoleń**
- III. **Przestrzeń dostępna i funkcjonalna, zagospodarowana w sposób zrównoważony, przyjazna dla ludzi i środowiska**
- IV. **Wpuszczeni w turystykę**
- V. **Region kulturalny z natury**
- VI. **Aktywne społeczeństwo i sprawne instytucje.**

Do celów strategicznych przyporządkowano cele operacyjne, w ramach których wyodrębnione zostały kierunki działań.

W ramach *Prognozy* wykazano, że zapisy zawarte w *Strategii* są zgodne z zapisami innych dokumentów o charakterze strategicznym i planistycznym, ustalonych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

W dalszej części *Prognozy* dokonano charakterystyki przyrodniczej obszaru Partnerstwa, uwzględniając budowę geologiczną, rzeźbę terenu, zasoby naturalne, warunki klimatyczne, wody podziemne i powierzchniowe, gleby, świat roślinny i zwierzęcy oraz obszary podlegające ochronie przyrodniczej. Szczegółowo opisano również obecny stan środowiska na terenie Powiatu Hajnowskiego, z podaniem charakterystyki dotyczącej takich obszarów jak: wody powierzchniowe, wody podziemne, powietrze atmosferyczne, hałas, promieniowanie elektromagnetyczne oraz zagrożenia stwarzane przed odpady.

W *Prognozie* omówiono potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji celów zawartych w *Strategii*. Cele i kierunki działań określone w *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju* skupiają się na ogólnym rozwoju społeczno-gospodarczym z uwzględnieniem ochrony i poprawy stanu środowiska. Przewidywane jest wykorzystanie dobrego stanu środowiska jako atutu w dążeniu do uzyskania konkurencyjności wobec innych regionów. Wobec tego projektowany dokument definiuje cele i kierunki działań, mające na celu przeciwdziałanie czynnikom negatywnie oddziałującym na walory przyrodnicze, krajobrazowe oraz jakość środowiska naturalnego. Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że brak realizacji założeń zapisanych w *Strategii* może powodować pogłębianie się niekorzystnych zjawisk zachodzących w środowisku oraz stopniowe pogorszenie się jego stanu.

Prognoza wskazuje cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, unijnym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Cele środowiskowe wskazane w projektowanej *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju* są z nimi zgodne.

W dalszym etapie dokonano analizy przewidywanych oddziaływań na środowisko związanych z realizacją planowanych zadań. Omówiono wpływ tych zadań na następujące elementy

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

środowiska: ludzi, powietrze i klimat, klimat akustyczny, powierzchnię ziemi i glebę, krajobraz, zasoby naturalne, wody, zabytki i dobra materialne, rośliny, grzyby, zwierzęta, różnorodność biologiczną, obszary chronione, w tym obszary Natura 2000.

Część z kierunków rozwoju wskazanych w *Strategii* ma charakter nieinwestycyjny, zatem nie będą one w żaden sposób negatywnie oddziaływały na środowisko.

Jak wynika z przeprowadzonej w *Prognozie* oceny oddziaływania na wszystkie elementy środowiska (na powierzchnię gleb i ziemi, wody powierzchniowe i podziemne, klimat i powietrze atmosferyczne, różnorodność biologiczną, krajobraz, ludzi, zwierzęta, rośliny, zabytki i dobra materialne) **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030** spowoduje oddziaływania o charakterze potencjalnie neutralnym, potencjalnie pozytywnym, jak i potencjalnie negatywnym.

W związku z tym, że zakres *Strategii* jest ogólny i nie określa precyzyjnych ram dla przyszłych przedsięwzięć, ocena oddziaływania ustaleń *Strategii* na środowisko i jego stan (w tym ochronę różnorodności biologicznej, obszary ochrony przyrodniczej oraz gatunki i siedliska chronione) przeprowadzona w przedmiotowej *Prognozie*, jest ogólna, a część wskazanych skutków środowiskowych (zwłaszcza stwierdzonych na etapie funkcjonowania przyszłych inwestycji) ma charakter wyłącznie hipotetyczny. Na etapie strategicznym stwierdzono przede wszystkim negatywne oddziaływanie etapu prowadzenia prac budowlanych. Będzie ono zatem krótkotrwałe i zaniknie wraz z zakończeniem tych prac. Wpływ na środowisko funkcjonowania zrealizowanych na podstawie *Strategii* inwestycji uzależniony jest od wielu zmiennych, które na obecnym etapie planowania nie są znane.

W *Prognozie oddziaływania na środowisko* dokonano analizy możliwości powstania przedsięwzięć, które zgodnie z przepisami odrębnymi uznane są za przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Wśród zapisów projektowanej *Strategii* wskazano takie, które mogą stworzyć ramy dla późniejszej realizacji takich przedsięwzięć. Mogą to przede wszystkim: inwestycje drogowe, niektóre atrakcje turystyczne (np. pola kempingowe), zabudowa usługowa (w zależności od powierzchni i lokalizacji), przemysł rolno-spożywczy (w zależności od wielkości produkcji) a także instalacje OZE (w zależności od mocy, powierzchni i lokalizacji). Ze względu jednak na brak szczegółowych informacji (m.in. dotyczących wielkości, rodzaju i skali przyszłych działań) nie można jednoznacznie stwierdzić, czy realizowane w przyszłości zadania przyjmą skalę przedsięwzięć mogących zawsze znacząco lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z tym niniejsza analiza ma charakter hipotetyczny, a wskazane przykładowe inwestycje zostaną szczegółowo zweryfikowane na dalszym etapie planowania przestrzennego.

W stosunku do tych przedsięwzięć, dla których zachodzić będzie obowiązek uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, zostanie przeprowadzona stosowna procedura zakończona wydaniem przedmiotowej decyzji.

Prognoza przedstawia również rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Zaproponowane rozwiązania odnoszą się zarówno do etapu budowy, jak i eksploatacji poszczególnych inwestycji. Podczas budowy należy przede wszystkim ograniczyć zajęcia terenu, zabezpieczyć odpowiednio sprzęt placu budowy, stosować odpowiednie technologie i materiały i rozwiązań a także

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

dostosować terminy prac do okresu wegetacji i rozrodu poszczególnych gatunków. Jeżeli dojdzie do zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie działań mających na celu odtwarzanie zniszczonych siedlisk w innych miejscach.

Ze względu na strategiczny charakter ocenianego dokumentu oraz związanym z tym brakiem możliwości precyzyjnego określenia skali i rodzaju oddziaływań – w *Prognozie* nie wskazano rozwiązań alternatywnych dla wskazanych działań.

Powiat Hajnowski położony jest w bezpośrednim sąsiedztwie Białorusi. Wschodnia granica powiatu jest jednocześnie wschodnią granicą Unii Europejskiej. Prognoza oddziaływania na środowisko nie stwierdza jednak konieczności prowadzenia postępowania w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terenu Powiatu Hajnowskiego. Do oceny możliwości wystąpienia oddziaływania o charakterze transgranicznym niezbędne jest wskazanie informacji takich jak: wielkość planowanych inwestycji, ich lokalizacja oraz poziom narażenia. Na obecnym, strategicznym etapie planowania informacje te nie są znane. Nie istnieją zatem przesłanki pozwalające zidentyfikować i oszacować ryzyko wystąpienia znaczących transgranicznych oddziaływań na środowisko. *Prognoza oddziaływania na środowisko* wskazuje jednak na konieczność rozpatrzenia szczegółowo niniejszej kwestii w dalszym etapie planowania, gdy znane będą założenia poszczególnych przedsięwzięć.

Długi okres, dla którego sporządzana jest *Strategia* decyduje, iż niezwykle istotnym elementem efektywnego osiągnięcia założonych celów jest dokonywanie jej monitoringu. W *Prognozie* wskazano, że odbywać się on będzie w systemie rocznego raportowania. Dodatkowo w sytuacjach pogorszenia stanu jakiegoś elementu środowiska (wskazanego nie tylko w oficjalnych materiałach, ale również na podstawie zgłoszeń mieszkańców poszczególnych gmin lub turystów) proponuje się weryfikację, czy nie wynika to z niewłaściwej realizacji postanowień *Strategii* oraz podjęcie działań naprawczych.

Podsumowując, można stwierdzić, że zakres przewidywanych przekształceń oraz negatywnych oddziaływań na środowisko spowodowanych realizacją ustaleń projektu ***Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030*** mieścić się będzie w dopuszczalnych granicach. Zakłada się, że w odniesieniu długoterminowym, w wyniku realizacji *Strategii* nastąpi poprawa stanu środowiska przyrodniczego i standardu życia mieszkańców.

12. INFORMACJA O RODZAJACH DOKUMENTÓW UWZGLĘNIONYCH PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY

1. Ustawa o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1094 ze zm.),
2. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2023 poz. 977),
3. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. Z 2023 r. poz. 1336),
4. Ustawa z dnia 14.12.2012 r. o odpadach (t.j. Dz.U. Z 2022 r. poz. 699 ze zm.),
5. Ustawa z dnia 13.09.1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. 2021 poz. 888 ze zm.),
6. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 40 ze zm.),
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2021 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839),
8. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. 2014 poz. 1409),
9. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. 2016 poz. 2183),
10. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. 2014 poz. 1408),
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2011 nr 25 poz. 133),
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. 2012 poz. 1031),
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. u 2010 nr 77 poz. 510),
14. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. z 2023 r., poz. 300),
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739),
16. Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645).
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz.U. 2003 nr 192 poz. 1883).
18. Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

- do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. z 2016 r., poz. 138).
19. Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U. L. 103 z 25.04.1979) (79/409/EWG),
 20. Konwencja o ocenach oddziaływania na środowiska w kontekście transgranicznym, sporządzona w Espoo dnia 25 lutego 1991 r. (Dz.U. 199 nr 96 poz. 1110),
 21. Nowa Strategia Leśna UE 20230 – zrównoważona gospodarka leśna w Europie
 22. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
 23. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
 24. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.,
 25. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
 26. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030,
 27. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego,
 28. Regionalny plan transportowy województwa podlaskiego na lata 2021-2027 (z perspektywą do 2030),
 29. Plan rozwoju przedsiębiorczości w oparciu o inteligentne specjalizacje województwa podlaskiego na lata 2021-2027+,
 30. Strategia Terytorialna Partnerstwa Południowo-Wschodniego Podlasia,
 31. Przekształcamy nasz świat: Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development*),
 32. Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030,
 33. Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
 34. Strategia Zrównoważonego Rozwoju dla Polski do 2025 roku,
 35. Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 oraz 2030 r.),
 36. Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego do 2030,
 37. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2028 – projekt
 38. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024,
 39. Strategia zrównoważonego rozwoju powiatu hajnowskiego na lata 2015-2020,
 40. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Hajnówka na lata 2017-2022 z uwzględnieniem lat 2023-2026,
 41. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2022 r.,
 42. Uchwała nr XXIII/203/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Puszcza Białowieska” (z późn. zm.)
 43. Uchwała nr XLV/631/2022 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 26 września 2022 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”
 44. Roczna ocena jakości powietrza w województwie podlaskim. Raport wojewódzki za rok 2021,
 45. Stan środowiska w województwie podlaskim. Raport 2020.
 46. Województwo Podlaskie. Podregiony. Powiaty. Gminy, Urząd Statystyczny w Białymstoku, Łódź, 2019,
 47. Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2016-2021 na podstawie monitoringu.

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
do projektu **Ponadlokalnej Strategii Rozwoju**
Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030

48. Monitoring jakości wód podziemnych - Klasy jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego wg danych z 2019 r.
49. Monitoring jakości wód podziemnych - Klasy jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego wg danych z 2022 r.
50. Wyniki monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych za rok 2022 r.,
51. Wyniki monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych za rok 2021 r.,
52. Wyniki monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych za rok 2020 r.,
53. Wyniki monitoringowych pomiarów pól elektromagnetycznych za rok 2019 r.,
54. Rejestr zabytków województwa podlaskiego – stan na dzień 28 czerwca 2023 r.,
55. Krajowa ewidencja zabytków nieruchomych i archeologicznych oraz grobów i cmentarzy wojennych,
56. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody,
57. Kondracki J., *Regiony fizycznogeograficzne Polski*, w: „Poznaj Świat” R.XII, nr 4 (137), 1964 r.,
58. Okołowicz W., *Strefy klimatyczne [świata]* w: Atlas geograficzny, Warszawa, PPWK,
59. Górniak A., *Klimat województwa podlaskiego w czasie globalnego ocieplenia*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, 2021.
60. Matuszkiewicz J.M., *Potencjalna roślinność naturalna Polski*, IGiPZ PAN, Warszawa 2008
61. Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Mysłajek R. W., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J. M., Zalewska H., Pilot M., Górny M., Kurek R.T., Ślusarczyk R. *Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Natura 2000 w Polsce*. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża 2011,
62. Informacja o terminalu LPG w Plancie, <https://alpetrol.pl/>
63. Informacje na temat środków bezpieczeństwa i sposobu postępowania w przypadku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej na terenie magazynu gazu spółki BAŁTYKGAZ na terenie terminala przeładunkowego gazu, 2023 r., <https://www.baltykgaz.pl/>
64. Projekt Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego, Pheno Horizon, Łódź, 2023.
65. Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej na potrzeby Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego, Pheno Horizon, Łódź, 2023, Pheno Horizon, Łódź, 2023.
66. Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny
67. <https://polska.e-mapa.net/>
68. <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
69. <https://korytarze.pl/>
70. <https://analizy.monitorrozwoju.pl>
71. <http://beta.btsearch.pl>
72. <https://www.gov.pl>
73. <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>

13. ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK NR 1. Macierz oddziaływań na środowisko *Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030.*

ZAŁĄCZNIK NR 2. Oświadczenie autora *Prognozy.*

ZAŁĄCZNIK NR 1

MACIERZ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

OBJAŚNIENIA:

Oceny wpływu realizacji danego kierunku rozwoju na poszczególne komponenty środowiskowe dokonano z wykorzystaniem następujących oznaczeń:

- – w przypadku, gdy realizacja zadania potencjalnie przyniesie **pozytywne** oddziaływanie na dany komponent,
- - **brak możliwości jednoznacznego określenia spodziewanego oddziaływania** – możliwe negatywne oddziaływanie, jednak prawdopodobieństwo jego wystąpienia uzależnione jest od skali i rodzaju przedsięwzięcia oraz wyboru szczegółowych rozwiązań niemożliwych obecnie do przewidzenia i uwzględnienia w symulacji oddziaływań.
- - w przypadku, gdy negatywne oddziaływanie może się pojawić, gdy **negatywne** oddziaływanie będzie związane **tylko z etapem realizacji inwestycji** - prowadzenie prac budowlanych, będzie mieć krótkotrwały charakter i zaniknie wraz z zakończeniem tych prac.
- - w przypadku, gdy realizacja zadania potencjalnie przyniesie **negatywne** oddziaływanie na dany komponent.
- - w przypadku, gdy realizacja zadania przyniesie **zarówno pozytywne, jak i negatywne** oddziaływanie na dany komponent,
- – w przypadku, gdy realizacja zadania **nie będzie oddziaływać** na dany komponent na dany komponent

ZAŁĄCZNIK NR 1. Macierz oddziaływania na środowisko

Tabela 1. Potencjalne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji celu strategicznego I *Obszar inteligentny, ambitny, zasilany naturą*

Lp.	Cele i kierunki rozwoju	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
		Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki
1.		OBSZAR INTELIGENTNY, AMBITNY, ZASILANY NATURĄ									
1.1.	Zbudowanie przewagi konkurencyjnej na bazie produktów lokalnych w oparciu o przemysł rolno-spożywczy	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
1.2.	Nadanie obszarowi roli unikatowego centrum wiedzy o przyrodzie	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
1.3.	Wykorzystywanie zasobów naturalnych dla rozwoju branży medycznej i terapii przyrodą	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
1.4.	Wprowadzenie eko-innowacji i dążenie do osiągnięcia samowystarczalności	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
1.5.	Wspieranie przedsiębiorczości artystów i wytwórców	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
1.6.	Pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców i tworzenie perspektyw rozwojowych	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

ZAŁĄCZNIK NR 1. Macierz oddziaływania na środowisko

Tabela 2. Potencjalne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji celu strategicznego II **Unikatowe wartości Puszczy Białowieskiej utrzymane dla przyszłych pokoleń**

Lp.	Cele i kierunki rozwoju	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
		Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki

2. UNIKATOWE WARTOŚCI PUSZCZY BIAŁOWIESKIEJ UTRZYMANE DLA PRZYSZŁYCH POKOLEŃ

2.1. Optymalne wykorzystanie statusu obiektu Światowego Dziedzictwa UNESCO

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

2.2. Prowadzenie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji regionu Puszczy Białowieskiej w Unii Europejskiej

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ZAŁĄCZNIK NR 1. Macierz oddziaływania na środowisko

Tabela 3. Potencjalne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji celu strategicznego III *Przestrzeń dostępna i funkcjonalna, zagospodarowana w sposób zrównoważony, przyjazna dla ludzi i środowiska*

Lp.	Cele i kierunki rozwoju	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
		Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki
3.	PRZESTRZEŃ DOSTĘPNA I FUNKCJONALNA, ZAGOSPODAROWANA W SPOSÓB ZRÓWNOWAŻONY, PRZYJAZNA DLA LUDZI I ŚRODOWISKA										
3.1.	Poprawa ładu przestrzennego i ochrony środowiska poprzez rozwój planowania przestrzennego										
3.2.	Rozwijanie zrównoważonej mobilności										
3.3.	Wzmacnianie dostępności terytorialnej										
3.4.	Wzmacnianie procesów ochrony środowiska i wspieranie działań na rzecz klimatu										

Tabela 4. Potencjalne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji celu strategicznego IV **Wpuszczeni w turystykę**.

Lp.	Cele i kierunki rozwoju	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
		Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki
4.		WPUSZCZENI W TURYSTYKĘ									
4.1.	Budowanie spójnej oferty turystycznej regionu	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+
4.2.	Wydłużanie sezonu turystycznego	+	+	+	+	-	-	-	+	+	+
4.3.	Sieciowanie usług z zakresu turystyki – współpraca, koordynacja, animacja oferty turystycznej (zarządzanie w turystyce)	+	+	+	+	0	0	0	+	0	+

ZAŁĄCZNIK NR 1. Macierz oddziaływania na środowisko

Tabela 5. Potencjalne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji celu strategicznego V **Region kulturalny z natury**.

Lp.	Cele i kierunki rozwoju	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
		Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki
5.		REGION KULTURALNY Z NATURY									
5.1.	Budowanie Krainy Otwartej Kultury (infrastruktura, miejsca)										
5.2.	Organizowanie wydarzeń kulturalnych - Wszechstronnie utalentowani										
5.3.	Budowanie sieci miejsc spotkań z kulturą (koordynacja i profesjonalizacja oferty)										
5.4.	Wspieranie rozwoju edukacji i promowanie innowacji w kulturze										
5.5.	Sieciowanie usług z zakresu kultury – współpraca, koordynacja, animacja oferty kulturalnej (zarządzanie w kulturze)										

ZAŁĄCZNIK NR 1. Macierz oddziaływania na środowisko

Tabela 6. Potencjalne oddziaływania na środowisko wynikające z realizacji celu strategicznego VI **Aktywne społeczeństwo i sprawne instytucje**.

Lp.	Cele i kierunki rozwoju	Przewidywane znaczące oddziaływania (w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne) na następujące zagadnienia i aspekty środowiska:									
		Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze i klimat	Powierzchnia ziemi i gleby	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki
6.		AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO I SPRAWNE INSTYTUCJE									
6.1.	Doskonalenie kapitału ludzkiego	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
6.2.	Rozwijanie usług zwiększających autonomię funkcjonowania społecznego, aktywizacja społeczna, wzmacnianie wspólnotowości i tożsamości ponadlokalnej	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
6.3.	Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych w zakresie zarządzania rozwojem	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
6.4.	Rozwijanie marketingu terytorialnego	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

ZAŁĄCZNIK NR 2

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

© R.M. Kosinacy / www.kosinacy.pl

źródło fotografii: <https://lot.bialowieza.pl//>

OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY

Zgodnie z art. 74a ust. 2 Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2023 poz. 1004 ze zm.) oświadczam, że będąc autorem Prognozy oddziaływania na środowisko do projektu Ponadlokalnej Strategii Rozwoju Gmin Powiatu Hajnowskiego i Powiatu Hajnowskiego na lata 2022-2030, posiadam wiedzę w tym zakresie, wg art. 74a ust. 2 pkt 2.

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Łódź, 10 sierpnia 2023 r.

Justyna Borkowska

